

100 ÅR
1921-2021

NR. 3 2021 101. ÅRGANG

Veiskille for
kvinner

– Ingen skryter
av overtid

Advokat-kjeder
kommer

ADVOKATBRANSJEN 2.0

FREMTIDENS TRENDER

- BALANSE JOBB-FRITID
- BÆREKRAFT OG VERDIER
- SAMLEBÅND-ADVOKATER
 - NY ADVOKATLOV
- NYE FIRMA-STRUKTURER

Nye bøker på Juridika

På Juridika finner du Universitetsforlagets jusstidsskrifter, fagbøker og ajourførte lovkommentarer samlet på ett sted.

Juridika
en tjeneste fra Universitetsforlaget

INNHold

Nr. 3 2021

BRANSJETRENDER MOT 2030

Nye og billigere advokat-tjenester, og nye måter å jobbe på. Økte krav til spesialisering, og søkelys på verdier. Vi har tatt temperaturen på advokatbransjen rundt om i Norge. I advokatfirmaet Grette er omsetningen doblet pr. equity partner etter lederbytter og innføring av ny struktur.

TEMA SIDE 16

– Treneres i forliksrådet

Større kommersielle tvister hører ikke hjemme i forliksrådet, mener Fredrik Lilleaas Ellingsen, som er bekymret for «uheldig praksis blant advokater».

SIDE 10

Vil minske klimaavtrykket

Haavind og flere Oslo-firmaer er på flyttefot, og vil bli grønnere. Gjenbruk og mindre reising er blant tiltakene, forteller direktør Dyveke Hamza.

SIDE 44

Fulgte drømmen

For ett år siden la Anne Nesheim bort advokatkappen. Nå bygger hun dykkersenter og resort på en øy i Stillehavet.

SIDE 52

FASTE SPALTER:

Bøker

SIDE 41

Generalsekretærens kommentar

SIDE 49

Debatt

SIDE 50

Medlemsnytt

SIDE 58

Advokatansvar

SIDE 59

Nytt om navn

SIDE 60

Sosiale medier

SIDE 67

SAGT I DETTE BLADET

– Mislige forhold betyr korrupt, uhederlig, upålitelig, bedragersk, uærlig og den slags. Ingen ting av det jeg er blitt kritisert for, er i nærheten av dette.

Advokat Bjørn Ketil Myrset,
SIDE 8

«Dersom advokatene underlegges et forbud, vil dette kunne medføre at bedriftene vil få vanskeligheter for å få den ønskede advokaten til å påta seg styrevervet.»

Advokatforeningen i et brev til Justis- og beredskapsdepartementet, SIDE 43

– Vi kjørte saken så langt vi kunne, og fikk alle medlemmene til å levere oss en oppsigelse av sine faste forsvarerverv.

Hans Stenberg-Nilsen, tidligere leder av Advokatforeningen, SIDE 46

Er firmaet ditt klar for Generasjon Z?

Mediene har i årevis skrevet om generasjonene X (folk født fra cirka 1965 til 1980) og Y – nå kalt millenniumsgenerasjon – (årgang 1981 til 1996). Merkelappene er ikke hugget i stein, selvsagt, og flyter om hverandre, men beskriver likevel noen særtrekk ved de ulike generasjonene.

Generasjonen som kalles Z er født mellom 1997 og 2012, folk som altså er mellom 9 og 24 år i dag. Arbeidslivsforskere mener den skiller seg markant fra tidligere generasjoner.

Utviklingstrekk og bransjetrender er fokus for denne utgaven av Advokatbladet. Da er det interessant å se hva som kjennetegner de unge som er i startgropen av sine karrierer.

Jeg hørte nylig et foredrag av professor Lucy Kueng, arrangert av Oslo redaktørforening, om hvordan Covid 19 har akselerert den digitale revolusjonen, og om hvordan selskaper vil påvirkes av generasjon Z.

Kueng er forsker ved Reuters Institute ved University of Oxford, har skrevet flere fagbøker om medienes digitale transformasjon, blant annet den ferske *Hearts and Minds: Harnessing Leadership, Culture, and Talent to Really Go Digital*. Kueng er også konsulent for blant annet BBC, CNN, Google og NRK. Hennes kunnskap om mediene har overføringsverdi til andre bransjer.

Z'erne er altså de yngste i organisasjonene, og å forstå dem og skape en kultur der de trives, er nøkkelen til et selskaps suksess, mener Kueng.

Hun mener de er radikalt annerledes enn alle andre generasjoner: De er ikke bare digitalt innfødte, men oppvokst med og i sosiale medier, og i en pågående prosess med å samle og evaluere et enormt volum av informasjon og innflytelseskilder.

De ønsker rask karriereprogresjon og har et sterkt behov for å realisere seg selv, noe som fører til at de vil hoppe fra jobb til jobb mye raskere enn sine forgjengere, mener Kueng.

Et annet kjennetegn er at de er verdidrevne, og svært opptatt av hva som er formålet med arbeidsoppgavene. «Disse individene

har sterke personlige verdier som er forankret i deres egen etikk. Det er saker som betyr noe (ofte om temaene rase, politikk, mental helse, identitet og klima), og disse er i front og i senter», skriver Kueng i sin siste bok.

Hvordan firmaene håndterer Z'ernes kjerneverdier, er viktig: De forventer at firmaene har en gjennomtenkt strategi, og flagger den offentlig.

Også i advokatbransjen her hjemme setter de unge verdier som menneskerettigheter og bærekraft høyt. Advokat Mariann Valde (28) i Harris i Bergen har ansvar for firmaets traineer og studenter som har skriveplass på kontoret. Hun ser en sterk vektlegging av verdier hos de yngste.

” Også i advokatbransjen her hjemme setter de unge verdier som menneskerettigheter og bærekraft høyt.

— Det er veldig tydelig at de er opptatt av å gjøre en forskjell og bidra medmenneskelig. Det kan godt hende at vi vil merke dette i enda større grad etter korona-pandemien; at de unge ønsker å hjelpe dem som virkelig trenger det, sier hun. (Se side 28.)

Så hva bør firmaene gjøre – ved siden av å levere på de yngstes begjær etter mening, mangfold, likestilling og bærekraft?

Her er Kuengs råd, i kortform: Det er kritisk at unge talenter raskt får bidra med meningsfulle oppgaver. Ved onboarding må de utstyres med kunnskap og forbindelser så de blir involvert i viktige prosjekter. Det må etableres en feedback-loop, og det må sjekkes jevnlig om jobben etterlever deres forventninger, og om de har ressursene de trenger.

Det er få 24-åringer i advokatbransjen. Men Z'erne er på vei, og det er bare å glede seg til å se hvilke fotavtrykk de vil sette på advokatbransjen. •

NINA SCHMIDT

Nina Schmidt

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALISTER

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Mobil: 482 28 776

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

REDAKSJONSRÅD

Halvard Helle (leder)
Ina Lindahl-Nyrud
Emanuel Feinberg
Jens Johan Hjort
Ragnhild Lunner

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no

Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

tips@advokatbladet.no
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

JUS-KURS I MAI OG JUNI

DE FLESTE KURSENE SENDES OGSÅ SOM LIVESTREAM

MAI

Argumentasjon og prosedyreteknikk	4. MAI
Digilunsj: Den nye forskriften om menerstatning	4. MAI
EØS-rett i praksis	5. MAI
Den årlige opphavsrettsdagen	6. MAI
Innføring i planlegging etter plan- og bygningsloven	11. MAI
Innføring i bygningsrett	12. MAI
Praktisk regelteknikk	25.-26. MAI
Advokatenes fagdager – Arbeidsrett	27.-28. MAI
Advokatenes fagdager – Næringseiendom	27. MAI
Advokatenes fagdager – Familie- og arverett	27. MAI
Advokatenes fagdager – Forsvarerkurset	27. MAI
Advokatenes fagdager – Selskapsrett	27. MAI

JUNI

Den årlige konkursrettsdagen	2. JUN
Personvern i praksis	2. JUN
Innføring i offentlige anskaffelser	3.-4. JUN
Forliksforhandlinger	10. JUN
Det årlige statsstøttekurset	16. JUN

VI HAR NÅ OVER 50 E-KURS

Vi har markedets største digitale portefølje av juridiske kurs. Hold deg faglig oppdatert hvor og når det passer deg.

Se jus.no for kursoversikt og påmelding.

JUS JURISTENES
UTDANNINGSSENTER

Påmelding på jus.no

Vil ha flere rettsfrie dager

Riksadvokaten og Forsvarergruppen vil samarbeide tettere med domstole-
ne for å redusere belastningen i store
og krevende straffesaker.
«I de senere årene har det så
vel i påtalemyndigheten som blant
forsvarere vokst frem en erkjennelse
av at rettsforhandlingene i lange og
komplekse saker representerer en
ikke ubetydelig risiko for helsemessige
belastninger for de profesjonelle aktø-
rene», heter det i et brev sendt fra de
to til Domstoladministrasjonen (DA)
og Dommerforeningen.
En internkartlegging hos Riksadvo-
katen i 2019 viste at få rettsfrie dager
og lange rettsdager er en betydelig
utfordring for aktorene.
DA er positive til å møte Riksadvo-
katen og Forsvarergruppen, og viser
til at en dialog om dette ble innledet
allerede for et år siden mellom nett-
opp Riksadvokaten, DA og Politidirek-
toratet (POD).

NYTT OM FOLK

Shippingspesialist Oddbjørn Slinning
blir ny managing partner i SANDS. Han
har vært partner i firmaet siden 2017 og
er tilknyttet firmaets Energi, Shipping &
Offshore-avdeling. Slinning var tidligere
partner i Wikborg Rein, der han blant
annet ledet Japan-kontoret. Han har mø-
terett for Høy-
esterett, og har
siden 2018 vært
rangert på topp
to innen kate-
gorien shipping
i Finansavisens
årlige advoka-
tundersøkelse.
I 2020 vant han
kåringen. Ernst
Ravnaas har
vært MP i firma-
et siden 2014, og
går nå tilbake til
en ordinær part-
nerposisjon.

Oddbjørn Slinning.
Foto: Geir Egil Skog

Ernst Ravnaas.
Foto: Henrik
Evertsson

100.000

De siste to årene har over 100.000 nordmenn blitt utsatt for ID-tyveri.
Ifølge NorSIS er det de mellom 45-59 år og de under 30 år som
er mest utsatt. Nær 60 prosent har blitt svindlet i forbindelse med
netthandel eller ved kjøp av tjeneste eller abonnement på nett.

Domstolreform gir datatrøbbel

I fire perioder frem mot sommeren vil domstolenes
IKT-system være ut av drift som følge av omleggingen
til ny struktur.

Den første perioden var fra 9. til
12. april.
Her er øvrige datoer:
• **Torsdag 22. april** fra kl. 16:00 til
og med mandag 26. april kl. 00:00.
• **Fredag 28. mai** fra kl. 16:00 til og
med mandag 31. mai kl. 00:00.
• **Torsdag 10. juni** fra kl. 16:00 til og
med mandag 14. juni kl. 00:00.

Like før jul bestemte Stortinget at
antall tingretter skal reduseres fra
60 til 23 og alle jordskifteretter fra
34 til 19, mens alle 69 rettssteder
blir opprettholdt. Den første puljen
med sammenslåinger trådte i kraft
allerede 12. april, mens den neste og
siste gjelder fra 26. april.
Les mer på Advokatbladet.no!

VISSTE DU AT...

For første gang i Norge soner nå en domfelt med GPS-
fotlenke. Sporingsteknologien gjør det enklere både å følge
opp domfelte, samt å fange opp brudd på vilkår, ifølge
Kriminalomsorgen. – Teknologien gir oss mer fleksibilitet og
er også med på å oppmuntre til nytenking rundt hvordan vi
gjennomfører straffereaksjoner til det beste for samfunnet
og den domfelte, sier leder av Akershus friomsorgskontor,
Nirushanthy Anfinnsen, i en pressemelding.

- Finansielle eiere gir ikke økt konkurranse

Foto: FreedomMaster, istock

Å tillate eksterne eiere i advokatmarkedet i England og Wales
ga verken billigere advokat-tjenester eller økt kvalitet.

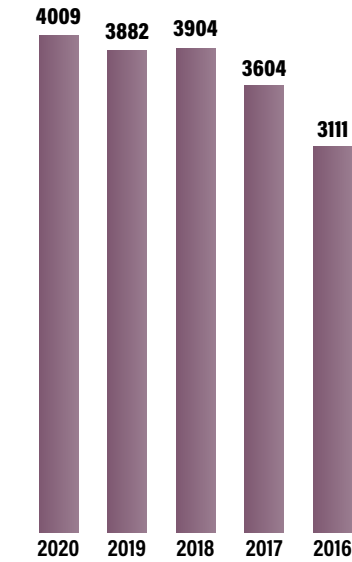
TEKST: NINA SCHMIDT

Det viser en skandinavisk analyse gjennomført av Boston Consulting Group (BCG) på oppdrag fra Advokatforeningen i Norge og advokatsamfunnene i Sverige og Danmark.
Rapporten konkluderer blant annet med at deregulering av advokatmarkedet har gitt:
• Økt lønnsomhet.
• Ingen økning i antall tilbydere.
• Økt markedskonsentrasjon.
• Høyere priser på mange advokat-tjenester.
• Liten økning i kundetilfredshet.
• Ikke dårligere rettssikkerhet, men dårligere tilgang på retts hjelp.
• Flere advokater.
– Hovedkonklusjonen er at reformen har ført til større advokat-virksomheter og flere alternative organisasjonsformer, men uten at konkurransen i markedet er økt, eller flere nye tilbydere er kommet til. Samtidig har prisene for forbrukerne steget, sier Merete Smith, generalsekretær i Advokatforeningen.
– **DIREKTE FEIL**
Help-direktør Johan Dolven kaller analysen et bestillingsverk.
– Vi reagerer på at Advokatforeningen ikke har opplyst om at BCG tidligere har laget tilsvarende rapport med samme konklusjoner for de

danske advokatforeninger, og mener i tillegg mange av konklusjonene er tendensiøse og direkte feil, sier han, og hevder analysen hverken er ny eller uavhengig.
– **VERDIFULLT BIDRAG**
– Hovedbudskapet i Dolvens kritikk hviler på et feilaktig grunnlag. Rapporten fra 2020 som han viser til, dreide seg om Danmark og gikk bare i liten grad inn på forholdene i England og Wales. Den nye rapporten gjelder bare erfaringene fra England og Wales, og gir en grundig analyse av situasjonen der, sier Smith.
– Konklusjonene er åpent begrunnet i de undersøkelser og analyser som beskrives i rapporten. Den gir derfor etter vårt syn et verdifullt bidrag til eventuelle videre diskusjoner om å tillate eksternt eierskap i advokatfirmaer. •
Følg debatten på Advokatbladet.no!
Johan Dolven.
Foto: Geir Egil Skog
Merete Smith.
Foto: Thea N. Dahl

Stadig flere klager til Sivilombudsmannen

De fleste klagene dreier seg om saksbehandlingstid og manglende svar, plan og bygg, trygd og pensjon samt ansettelses.

KILDE: Sivilombudsmannens årsrapport 2020

Rett på NETT

» Høyesterett med første betenkning siden annen verdenskrig

» Forsvarergruppen: Strengere restriksjoner enn nødvendig i fengslene

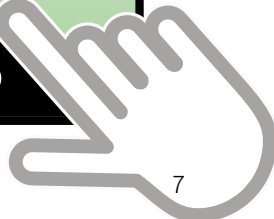
» 1754 studenter ved UiB har signert opprop mot flere studiesteder

» Nytt anti-hvitvaskingspill for advokater

» Oslo tingrett skal avgjøre om avl av to hunderaser skal forbys

» Hans Petter Graver får Oslo krets' ærespris

Les sakene på Advokatbladet.no nå!

Advokatforeningens hovedstyre opprettholdt avslaget på søknaden. Fra v. Erik Anton Forssten, Cecilie Nakstad, Silje C. Hellesen, Mohsin Ramani, Catrin Myre Skram, Bjarte K. Døssland, Trude Marie Wold, Jon Wessel-Aas, Merete Smith, Marte Reier og Irene C. Kildebo. Foto: Nina Schmidt

Får ikke forsikring etter medlemskaps-nekt

Advokat Bjørn Ketil Myrset i Molde er nektet medlemskap i Advokatforeningen. – Avslaget er i realiteten et yrkesforbud, mener advokaten, som hevder at han som følge av vedtaket har fått problemer med å få forsikring.

TEKST: NINA SCHMIDT

Advokat Bjørn Ketil Myrset (67) mistet bevillingen i mars 2018 etter domstoloven § 230 første ledd nr. 1. Advokatbevillingsnemnden la vekt på at Myrset seks ganger, fra 2010 til 2016, ble felt for flere brudd på Regler for god advokatskikk.

I de aktuelle sakene har Myrset «vist manglende respekt for aktører i rettsvesenet, konfliktskapende adferd, dårlig forståelse for rollen som advokat, og manglende dømmekraft». At Myrset ikke fortløpende korrigerte sin egen atferd i tråd med fellelsene, «innebærer et vesentlig avvik fra det som må kunne forventes av en advokat», heter det i tilbakekallsvedtaket.

Som følge av tilbakekallet, opphørte Myrsets medlemskap i Advokatforeningen i april 2018.

Myrset anket tilbakekallsavgjørelsen, som ble stadfestet av Oslo tingrett, til Borgarting lag-

mannsrett i oktober 2019, men vant ikke frem. Lagdommer Anders Bøhn tok dissens.

TILTALT FOR OMSORGSUNNDRAGELSE

I dommen fra Borgarting omtales en annen sak som ble anlagt mot Myrset i 2018, etter at han lot en klient og hans tre barn få overnatte i sin egen hytte, da barna ifølge en kjennelse i Romsdal tingrett egentlig skulle ha blitt returnert til moren.

Myrset ble i denne saken tiltalt for omsorgsunndragelse, men ble i fjor høst frifunnet i Høyesterett, som likevel mente at Myrset opptrådte «særlig uheldig og kritikkverdige».

I desember i fjor fikk Myrset advokatbevillingen tilbake. Tilsynsrådet legger i vedtaket vekt på at «Myrset ut fra sin forklaring har innsett alvorret i de kritikkverdige forhold som ledet til tilbakekall av hans bevilling, og han erkjenner at han har vist en upassende opptreden ved flere anledninger og at han har tatt lærdom av den kritikk som har fremkommet fra domstol, Disiplinærnemnd, Tilsynsråd og Advokatbevillingsnemnd».

«MISLIGE FORHOLD»

Myrsets søknad om nytt medlemskap i Advokatforeningen ble avslått av generalsekretær Merete Smith i februar i år, og deretter klaget inn for hovedstyret, som opprettholdt vedtaket i et møte i slutten av mars.

– Avslaget er et brudd på Advokatforeningens vedtekter § 2.3 fjerde ledd og § 2.1 fjerde ledd, sier Myrset til Advokatbladet.

I de aktuelle punktene heter det at medlemskap kan nektes «dersom faglige, økonomiske eller etiske

”

Søknad om medlemskap vurderes på et selvstendig grunnlag og blir ikke automatisk innvilget.

forhold» tilsier det. Og videre at medlemskapet først opphører når tilbakekallet er endelig avgjort av henholdsvis retten eller Advokatbevillingsnemnden, dersom vedtaket om tilbakekall straks er angrepet.

– Slik jeg forstår det er det alternativet «etiske forhold» som påberopes. Etter min forståelse av begrepet, går etikk på det som omtales som «mislike forhold» i domstolovens terminologi. Mislike forhold betyr korrupt, uhederlig, upålitelig, bedragerisk, uærlig og den slags. Ingen ting av det jeg er blitt kritisert for, er i nærheten av dette. Jeg er blitt felt for å ha vært for direkte i min kritikk, og for ikke å ha tatt tilbørlig hensyn til vedkommende som ble kritisert. Det er noe helt annet, sier Myrset.

Han mener også at det var feil at han ble ekskludert før rettskraftig kjennelse forelå.

Myrset forteller at han har søkt flere forsikringselskaper om å få tegne ansvarsforsikring, men foreløpig uten hell.

– Dersom jeg ikke får forsikring, er alternativet mitt å bli autorisert som advokatfullmektig for en annen advokat. Dette er en mulighet, men det oppleves spesielt i min alder. Men jeg har overheadet ikke tenkt å gi meg. Ifølge treningsklokken min har jeg en fysisk alder på 23 år, sier han.

KAN GI HØYERE PREMIER

Generalsekretær Merete Smith tilbakeviser at foreningens vedtekter er brutt.

– Advokatforeningen vektlegger at medlemskapet skal være et kvalitetstegn og en forsikring for klienten om at advokaten holder et høyt nivå på etiske, faglige og økonomiske områder. Søknad om medlemskap vurderes på et selvstendig grunnlag og blir ikke automatisk innvilget, selv om søkeren har fått advokatbevillingen tilbake, sier Smith.

Hun tilbakeviser at det ikke er mulig å få profesjonsansvarsforsikring uten medlemskap i Advokatforeningen, og viser til at om lag ti prosent av landets advokater ikke er medlemmer, og at mange av disse er privatpraktiserende med forsikring.

Hun mener det er selvsagt at Advokatforeningen ikke kan innvilge medlemskap med en begrunnelse at en advokat, hvis disiplinær- eller skadestatistikk hindrer at de får tegnet forsikring andre steder, må få forsikring gjennom foreningens kollektive ordning.

– Dette ville svekke medlemskapets kvalitetsstempel, og også undergrave grunnlaget for den gode forsikringsordningen. I verste fall kunne det også ført til høyere premier for alle medlemmer som er dekket av foreningens kollektive ordning, sier Smith. •

Erfaring er verdifullt

Sett pris på det!

Medaljen for lang og tro tjeneste tildeles verdsatte arbeidstakere med minst 25 år hos samme arbeidsgiver. Det er arbeidsgiver som søker og som står for overrekkelsen.

– Enkelte advokater opptrer heller i kulissene fremfor å representere klienten offisielt, sier Fredrik Lilleaas Ellingsen.

– Bruker forliksrådet for å trenere saker

Advokat Fredrik Lilleaas Ellingsen mener at større kommersielle tvister ikke hører hjemme i forliksrådet, og er bekymret for det han kaller en uheldig praksis blant advokater og profesjonelle klienter.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Advokaters valg av prosess-strategi kan utgjøre en trussel mot næringslivets rettsikkerhet, sier senioradvokat Fredrik Lilleaas Ellingsen i Selmer.

I tvisteloven § 6-2 heter det at «før en sak om formuesverdier kan tas til behandling i tingretten, skal saken behandles i forliksrådet. Denne regelen gjelder ikke når tvistesummen er minst 200.000 kroner, og begge parter har vært bistått av advokat».

Det er den siste delen om advokatbistand Ellingsen mener blir utnyttet.

– Med mindre begge parter er representert ved advokat, er man altså nødt til å bringe saken inn for forliksrådet, selv om saken er en kommersiell tvist og tvistesummen utgjør mange millioner kroner, sier Ellingsen.

– FOR Å SKAFFE SEG TID

Han mener advokater bevisst spekulerer i ikke å opptre offisielt.

– For å trenere sakene er det mange advokater som ikke representerer sine klienter utad, etter som en runde innom forliksrådet ofte tar tre til seks måneder før saken kan bringes inn for tingretten.

Forliksrådet har ikke adgang til å avsi en bindende dom dersom kravet overstiger 200.000 kroner, og ikke begge parter samtykker til det.

Han tror ikke advokater velger å opptre skjult for egen vinnings skyld.

– Men ved å gå gjennom en prosess i forliksrådet ser nok en del advokater at det er en mulighet for deres klienter til å skape seg et handlings-

rom, og få skjøvet et problem frem i tid. Samtidig kan raskt oppgjør av en utestående betalingsforpliktelse være avgjørende for likviditeten i et selskap, slik at dette kan få økonomiske konsekvenser for den saksøkende part ut over kun økte prosesskostnader, sier Ellingsen.

Nå bør loven endres, mener advokaten.

– Jeg mener vi trenger en lovendring slik at tvister om beløp over en viss størrelse, for eksempel én million kroner, der begge parter er profesjonelle, ikke må innom forliksrådet selv om én av partene ikke utad har latt seg representere ved advokat.

– ET PARADOKS

Forliksrådene mangler nødvendig kompetanse til å behandle slike saker, mener Ellingsen.

– Dette fører til en mer tids- og kostnadsdrivende prosess for partene. Det er et paradoks at domstolene nå arbeider for mer spesialisering av dommere for å tilpasse seg næringslivets behov, samtidig som mange kompliserte kommersielle saker må behandles av personer uten juridisk

kompetanse i første instans i forliksrådet, sier Ellingsen.

Han nevner disse eksemplene på det han mener er manglende rolleforståelse og kompetanse i forliksrådene:

- En stor teknologitvist mellom profesjonelle næringsdrivende, der kravet oversteg 120 millioner kroner. Forliksrådet nektet å innstille saken selv om begge parter krevde det, og innkalte i stedet til meklingsmøte mot partenes vilje.

- Reglene om postforkynning skaper mange utfordringer. Forsinket postgang for rettidige tilsvaret fører til at forliksrådene ukritisk avsier fraværdommer der beløpene kan være i 100-millionersklassen.

- Utilgjengelighet hos reelle beslutningstakere og systemfeil som ikke bør skje. Eksempelvis at forliksrådet forkynnte forliksklagen til feil motpart, noe som førte til ytterligere utsettelse på flere måneder og at sensitiv informasjon kom på avveie.

– Dette har jeg aldri opplevd hos de alminnelige domstolene, sier Ellingsen. •

”

For å trenere sakene er det mange advokater som ikke representerer sine klienter utad.

– Reglene kan justeres

– Medlemmene av forliksrådene er ikke utdannet som fagdommere. I mer juridisk kompliserte saker sier det seg selv at tingretten vil ha bedre forutsetninger for å behandle saken på en betryggende måte.

Det sier advokat Christian Reusch. Han var sekretær for Tvistemålsutvalget som i 2001 gjennomførte to utredninger som særlig gjaldt kvaliteten på saksbehandlingen i forliksrådene. Han er leder av lovutvalget for sivilprosess, og partner i Simonsen Vogt Wiig.

– I tvister om større verdier, som kan tåle kostnadene med behandling i tingretten, vil dette etter min mening som regel være det beste alternativet, sier Reusch.

– For saker om små krav, som i tingretten vil bli behandlet etter reglene om småkravprosess, kan det jo også virke noe paradoksalt at saken som oftest må gjennom en forberedende runde i forliksrådet, mener han.

– NØDVENDIG KOMPROMISS

Han mener funnene i Tvistemålsutvalgets undersøkelse av forliksrådene kunne gi grunn til noen bekymringer.

– Forliksrådenes sekretariater er

blitt mer profesjonalisert, og det gjøres seriøst arbeid med kvalitetsforbedringer. Forliksrådernes fortrinn er etter min mening særlig at de kan behandle en sak relativt raskt og med lave kostnader for partene.

– For å oppnå dette er det nødvendig å kompromisse litt med de kvalitetskravene vi stiller til de alminnelige domstolene, men innenfor rimelighetsgrenser. Men hvis behandlingen av en sak først ligger an til å bli mer komplisert, er nok ikke forliksrådet best egnet til å håndtere den.

– HØYERE BELØPSGRENSE

Han understreker at han selv ikke har grunnlag for å si at advokater opptrer i det skjulte for å unngå at saken kan anlegges direkte for tingretten.

– At det er veldig utbredt tror jeg ikke. Etter tre måneder kan hver av partene kreve forliksrådsbehandlingen innstilt, så noen veldig lang utsettelse vil man ikke kunne oppnå.

Men jeg vil likevel være enig i at det kan være grunn til å vurdere en gang til om reglene om obligatorisk forliksrådsbehandling er for strenge.

Det kunne kanskje vært justert noe på regelen om at partene må ha vært «bistått av advokat», slik at det var tilstrekkelig om parten er bistått av advokat når stevning sendes til tingretten, eller at parten har vært bistått av en ansatt jurist før stevningen, mener han.

– Og jeg synes også godt en høyere beløpsgrense knyttet til saker der ikke begge parter har vært bistått av advokat er verdt å vurdere. •

Christian Reusch mener at forslaget fra Fredrik Lilleaas Ellingsen reiser noen tolknings spørsmål, men at det nok vil la seg løse lovteknisk.

Advokater tjente i snitt 1.020.879 kroner

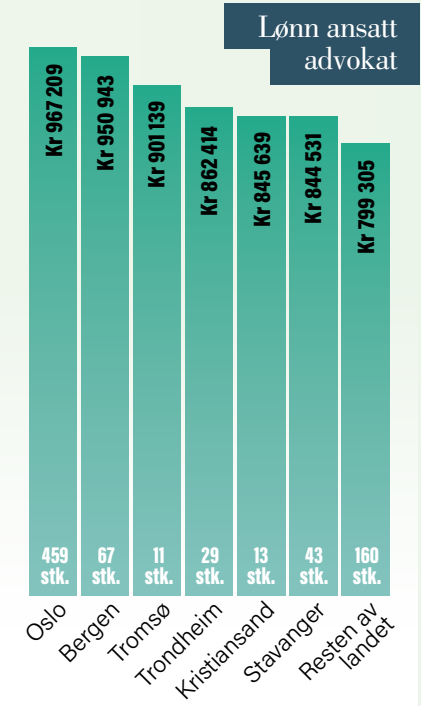
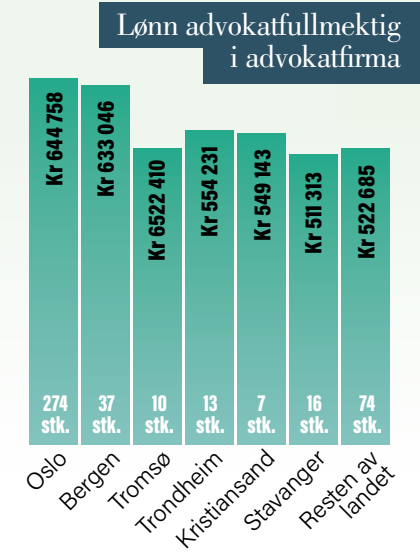
Advokater ansatt i advokatfirmaer og offentlig ansatte advokater hadde reallønnsnedgang i 2020. Lønnsutviklingen for disse gruppene vil trolig bli svak også i år, mener ekspert.

TEKST: THEA N. DAHL

Advokatforeningens lønnsundersøkelse for 2020, som gjennomføres i samarbeid med Kantar, er klar:

- Bedriftsadvokater hadde et lønshopp på 5,8 prosent, eller 68.775 kroner.
- Organisasjonsadvokaters lønn økte med 6,6 prosent, eller 66.623 kroner.
- Advokater ansatt i advokatfirmaer hadde en reallønnsnedgang på 0,8 prosent, eller 7806 kroner.
- Også offentlige advokater hadde en reallønnsnedgang på 0,8 prosent, eller 7344 kroner.
- Advokatfullmektiger hadde en lønnsøkning på 1,0 prosent, tilsvarende 6562 kroner.
- Fullmektigers snittlønn lå i 2020 på 634.526 kroner.

— Det er vanskelig å vite når situasjonen stabiliserer seg, men jeg tror vi må forvente at 2021 blir vanskelig for mange. Jeg tror derfor at lønnsutviklingen for ansatte advokater i advokatfirmaer blir svak i år, noe som også vil gjelde for offentlig ansatte advokater, sier Harald Djupvik, som er ansvarlig for lønnsundersøkelsen i Kantar.

Harald Djupvik i Kantar.

hadde en nominell lønnsvekst på 0,4 prosent. Det vil i realiteten si en reallønnsnedgang på 0,8 prosent. Tilsvarende var det også for offentlige advokater.

De siste nærmere ti årene har advokatenes lønnsutvikling i det store og hele fulgt konsumprisindeksen, forteller Djupvik.

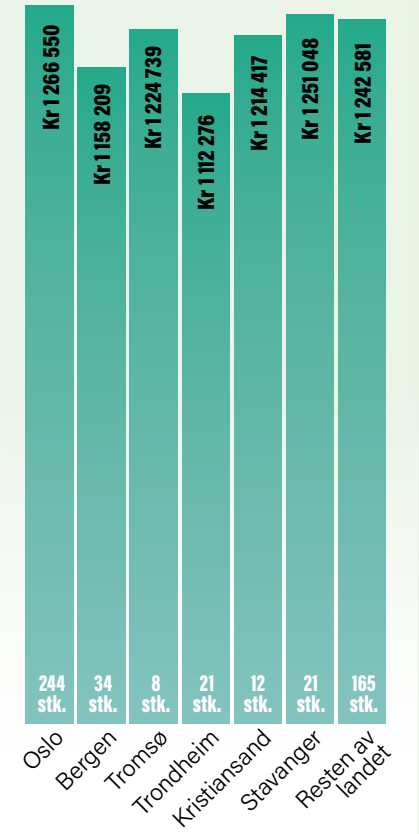
— Alle advokatgrupper har hatt en stigende utvikling helt fram til 2017. Etter dette har offentlig ansatte advokater og advokater ansatt i advokatfirmaer hatt en flat utvikling, eller en faktisk nominell nedgang.

LØNNER SEG Å BYTTE JOBB

For dem som har byttet jobb, lå reallønnsveksten i snitt på ni prosent. For advokatene som holdt seg til både samme arbeidsplass og stilling, lå reallønnsveksten på fem prosent.

Mest lønnsomt er det å få bevilling. Å gå fra advokatfullmektig til advokat ga en vekst på 16 prosent, altså 104.174 kroner. •

Lønn bedriftsadvokat

Lønn 2020 for ansatte advokater fordelt på stillingstype og eksamensår

Eksamensår	Advokat ansatt i advokatfirma			Bedriftsadvokat		Organisasjonsadvokat		Offentlig ansatt advokat	
	Snitt	Antall	Median	Snitt	Antall	Snitt	Antall	Snitt	Antall
Før 1990	989 692	8	925 000	1 505 092	41	1 243 930	19	933 888	5
1990-1999	1 201 286	53	1 120 000	1 533 729	153	1 161 525	64	941 684	27
2000-2004	1 062 123	53	1 000 000	1 339 548	115	1 166 927	42	917 579	16
2005-2009	1 011 122	125	950 000	1 177 949	127	1 024 264	33	864 818	13
2010	979 952	42	920 000	1 006 308	25	957 636	11	811 500	8
2011	921 993	47	880 000	1 099 310	29	880 500	8	802 271	7
2012	976 163	52	918 767	1 025 250	16	*	2	*	0
2013	1 003 587	62	1 000 000	923 768	30	814 364	11	*	1
2014	877 093	69	850 000	846 182	22	784 832	7	*	1
2015	836 186	69	790 000	823 200	10	846 000	5	*	1
2016	756 592	80	726 750	760 846	13	*	2	*	0
2017	762 411	74	722 500	723 162	14	*	2	*	3
2018	643 262	48	650 000	604 329	9	*	1	*	1

* Færre enn 4 respondenter

Median = Midterste verdi i besvarelsene

2291 personer besvarte lønnsundersøkelsen.

Lønn 2020 for advokatfullmektiger fordelt på stillingstype og eksamensår

Eksamensår	Advokatfullmektig i advokatfirma			Fullmektig i bedrift		Fullmektig i organisasjon		Offentlig ansatt fullmektig	
	Snitt	Antall	Median	Snitt	Antall	Snitt	Antall	Snitt	Antall
Før 1990	*	0	*	*	1	*	1	*	0
1990-1999	*	3	*	1 292 500	4	*	1	*	1
2000-2004	828 242	9	860 000	999 247	5	*	2	*	1
2005-2009	710 625	8	650 000	1 044 846	13	822 800	5	813 476	5
2010	*	3	*	*	0	*	3	*	1
2011	755 000	7	750 000	*	3	*	1	*	1
2012	639 909	11	620 000	847 333	6	*	0	*	1
2013	723 765	17	710 000	722 708	8	*	0	*	0
2014	592 063	11	630 000	695 877	4	*	1	*	1
2015	628 846	13	630 000	646 500	4	*	1	*	0
2016	655 842	32	637 500	631 007	9	732 600	5	*	1
2017	603 050	55	600 000	623 296	11	615 000	4	*	2
2018	613 294	85	595 000	551 282	13	*	3	*	1
2019	586 247	101	570 000	555 544	16	554 800	5	*	0
2020	539 916	76	550 000	505 000	4	*	1	*	0

* Færre enn 4 respondenter

Median = Midterste verdi i besvarelsene

Slik forhandler du deg til høyere lønn

God selvinnsikt, å posisjonere seg til opprykk og å sørge for å ha god informasjon om lønnsnivået vil ifølge to eksperter kunne føre til suksess.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Aron Solheim er managing partner i Glittertind, et nisjeadvokatfirma spesialisert innen sivilrettslig tvisteløsning. Han har også bred erfaring fra Schjødt.

— Når man skal sette seg ned å forhandle egen lønn bør man forsøke å sette seg inn i hvordan arbeidsgiveren tenker. Hva er lønnspolitikken, hva er kommunisert, og hva er viktig for arbeidsgiveren, sier Solheim.

— Før man skal inn i forhandlingene må man gå en runde og være ærlig med seg selv, og sørge for å ha en del gode argumenter. God selvinnsikt er en nøkkel. Om du påstår at du er vesentlig bedre enn andre uten å være det, vil det virke mot sin hensikt.

BJORDE ENDRINGER
For Glittertind er det viktig å være konkurransedyktige og å ha et rettferdig lønnsnivå, fremholder han.

— En ansatt kan komme både alene eller som en del av en ansattgruppe. Hvis det innhentes informasjon om hva som er lønnsnivået hos konkurrenter innen det samme ansvarsnivået, så lytter vi. Da vi eksempelvis fikk godt begrunnede innspill om at vi lå noe under de firmaene vi vil sammenligne oss med, økte vi lønnen for både faste advokater og senioradvokater, forteller Solheim.

Han legger til at firmaet er bevisste på å ha en lønnspolicy de kan forsvare dersom noen får vite hva andre tjener.

— Vi offentliggjør selvfølgelig ikke hva våre ansatte tjener, men legger til grunn at folk prater sammen. Da skal vi kunne stå rakrygget å forklare hvorfor X tjener det og Y det. Systemet skal være basert på hva man har av ansiennitet, bakgrunn og ansvar.

Han understreker at uforklarlige forskjeller kan være et godt argument for et lønnshopp.

— Vi som ledere vil alltid lytte til gode argumenter og kan jo også gjøre feil.

En annen relevant fagbakgrunn vil også kunne være grunnlag for en bedre startlønn, mener han.

— Dersom du eksempelvis har en bachelor i økonomi og samtidig jobber med økonomiske problemstillinger, vil dette kunne være et godt forhandlingskort i lønnsforhandlingene. Hele grunntanken vår er å lytte til den enkelte, og at vi skal kunne forsvare lønnsnivået til den enkelte overfor resten av de ansatte, sier Solheim.

- SPØR OM OPPRYKKSMULIGHETER
Fremfor å komme opp på kontoret å kreve bedre lønn, mener han det er en bedre fremgangsmåte å be om å bli vurdert til opprykk.

— Dersom man rykker opp fra fast advokat til å bli senioradvokat, vil det føre med seg mer ansvar - og dermed også en høyere lønn, sier Solheim.

Han understreker at lederne som regel vil ha god oversikt over hvilke kandidater som kan være aktuelle for opprykk.

— Men jeg som leder jobber jo ikke daglig med alle våre medarbeidere, og får gjerne innspill fra andre partnere om hvem som har gjort frem-skrutt.

I store firmaer kan dette være utfordrende.

— Der er det ganske stor forskjell på hvor flinke de ulike avdelingslederne er til å promotere sine ansatte. Noen er heldige og har mellomledere som fronter at sine ansatte skal opp og frem, mens andre ikke har fokus på det. I så fall må man selv være tydelig på at man ønsker å avansere.

vi skal matche det, innebærer det at vårt nåværende lønnsnivå ikke blir fair overfor resten av de ansatte, og at vi må gå over den enkeltes markedsverdi. Å bytte jobb er selvfølgelig helt fair.

Når det gjelder bonus mener han det er fornuftig å gi ansatte på juniornivå samme sum uavhengig av inntjeningen i saken man jobber med.

— Om man blir satt til oppdrag som gir lite inntjening, men innebærer mye jobb, kan det være fornuftige med en avklaring i forkant. Vi har fulgt en praksis der de som bidrar i slike saker ikke får lavere bonus enn de som arbeider på mer innbringende saker.

Pål Behrens, leder for arbeidsliv i Finansforbundet.

Managing partner Aron Solheim i Glittertind.

SJEKK LØNNSSTATISTIKKEN
Pål Behrens er advokat og leder for arbeidsliv i Finansforbundet. Han er tidligere leder av Oslo krets og nestleder i hovedstyret i Advokatforeningen.

— Som fersk medarbeider er noe av det aller første man bør gjøre å sette seg inn i lønnsstatistikken som Advokatforeningen utarbeider. Den er ganske representativ, og gir en oversikt over hvor man bør ligge. Samtidig kan man høre med venner og bekjente også. Det er ikke uvanlig at arbeidsgiver spør om lønn i intervjufasen, sier Behrens.

Det andre man bør gjøre er å sørge for at man i hovedsak får fastlønn, mener han.

— Jeg vet det at det i bransjen til en viss grad tilbys resultatbasert lønn, og det synes vi er uheldig. En provisjonsbasert lønn gir mindre sikkerhet til den ansatte. Når man er mer erfaren vil det være naturlig at den enkeltes lønnsutvikling i større grad reflekteres av inntjeningspotensialet, og hvor mye man fakturerer.

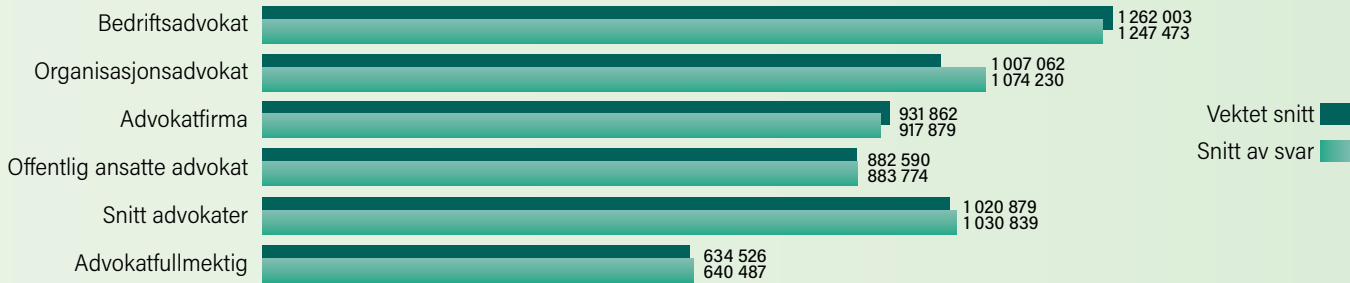
TA INITIATIV SELV
Her gjelder det å ikke være beskjeden, påpeker Behrens.

— Mange er nok litt tilbakeholdne, men dersom man gjør en god jobb, og har en normal inntjening, er det ingen grunn til å vente med å ta opp spørsmålet om lønn. Man kan ikke nødvendigvis forvente at dette er noe arbeidsgiver tar initiativ til selv.

Foruten inntjening og innsats, mener han advokatfirmaene i større grad bør vektlegge etikken også i dette spørsmålet.

— Fra mitt ståsted bør holdninger og etisk standard vektlegges høyere enn det gjøres mange steder i dag. Dette er noe unge advokater kan være bevisste på også. Arbeidsgiver bør utvikle en kultur der partnerne og lederne tydeliggjør hva som vektlegges, og vise til konkrete eksempler på hva man ser etter, sier Behrens. •

SNITTLØNN, ALLE GRUPPER

Lønnsvekst for 2019–2020

IKKE BYTTET JOBB					
	Inflasjonsjustert lønn 2019	Lønn 2020	Økning	Reallønnsvekst i %	Antall
Advokat, advokatfirma	937 563	1 003 528	65 966	7 %	230
Bedriftsadvokat	1 170 989	1 283 611	112 621	10 %	226
Offentlig ansatt advokat	893 627	897 710	4 082	0 %	23
Organisasjonsadvokat	1 019 968	1 039 577	19 609	2 %	88
Advokatfullmektig	648 068	694 846	46 778	7 %	102
BYTTET JOBB					
Fra fullmektig til advokat	633 802	737 976	104 174	16 %	78
Fra advokat i advokatfirma til bedriftsadvokat	1 071 638	1 152 976	80 480	8 %	34
Offentlig el. organisasjonsadvokat til bedriftsadvokat	925 387	1 005 000	79 613	9 %	5
Fra bedriftsadvokat til annen type advokat	1 028 561	1 068 000	39 439	4 %	11
Fra advokat i advokatfirma til offentlig el. Organisasjonsadvokat	1 058 621	1 149 167	90 546	9 %	6
Kun byttet arbeidsplass, samme rolle	954 414	1 006 951	52 537	6 %	161

! Tabellen viser virkningene av å bytte jobb for en gruppe advokater – 669 som ikke har byttet jobb, og 295 som har byttet jobb, som har svart både i 2019 og 2020. At lønnsutviklingen deres er høyere enn i de samlede tallene, forklarer Advokatforeningen slik: «Lønnsveksten for individer vil ofte avvike til dels betydelig fra snittet i gruppen grunnet sammensetningseffekter og naturlig lønnsvekst med ansiennitet.»

ADVOKATBRANSJEN 2.0

– nå går startskuddet

- Advokatloven kommer i løpet av våren, og vil åpne opp rettsrådsmonopolet.
- Det satses på helt nye advokat-kjeder og konsepter.
 - Prispress forventes å gi flere tilgang på advokat.
- Spesialiseringen øker, og nye spesialist-utdanninger er på trappene.
- Bærekraft, menneskerettigheter og balanse mellom jobb og privatliv er viktige verdier for de unge.
- Pandemien kan gi familievennlige konsekvenser – som langt mindre reising og kveldsjobbing – og flere kvinner til bransjen.

TEKST: NINA SCHMIDT, HENRIK SKJEVESTAD OG THEA N. DAHL

Advokatbransjen går så det suser, selv om lønnen for ansatte advokater i advokatfirmaer er inne i en nedadgående spiral, målt i kjøpekraft. Men både strukturelle endringer og et skifte i verdisyn hos de unge, påvirker veien videre.

Advokatloven kommer

Rettsrådsmonopolet oppheves, slik at alle og enhver kan tilby juridisk rådgivning. Jurister med prosedyrekurs skal i visse tilfeller også kunne ta saker for retten. Taushetsplikten skal lovfestes, advokatkurset utvides, og disiplinærsystemet forenkles, for å nevne et lite utvalg av forslagene. Loven skal legges frem for Stortinget i løpet av våren.

Eksterne eiere

Regjeringspartiet Høyre har varslet at de vil legge frem et forslag så raskt som mulig som vil tillate eksterne eiere i advokatbransjen. Hvordan de øvrige partiene stiller seg til forslaget, er usikkert, men Advokatforeningen er imot.

Pandemien

Digitale rettsmøter og klientmøter, hjemmekontor og webinarer er kommet for å bli. Dette kan gi store konsekvenser for advokatmarkedet og gjøre det enklere å rekruttere og beholde kvinner, mener advokater.

Domstolkommisjonens anbefalinger iverksettes

Ny domstolstruktur innføres løpende utover våren. Kommisjonens forslag til økt saksstyring og mer skriftlighet i sivile saker står for døren. Nylig la regjeringen frem en proposisjon (146 L) om aktiv saksstyring i straffesaker.

Økt spesialisering

Handelshøyskolen BI vil utdanne forretningsadvokater, og støttes av flere av de store firmaene og av Advokatforeningen. Samfunnet har et stort behov for rådgivere som forstår komplekse markedsreguleringer, mener BI. Også Universitetet i Stavanger, som i ti år har tilbudt bachelorgrad i rettsvitenskap, ønsker å tilby en masterspesialisering i forretningsjus.

Advokat-kjeder på vei inn

Gründere i Askeladden og Eie – med kjente advokat-topper som tidligere MP i Wiersholm, Nils Thommessen, og Bosse Langaas, som i syv år ledet Kluges strategi- og markedsarbeid i bresjen – er blant dem som satser på helt nye advokat-konsepter. Legalis starter opp en slags lomme-advokat der klienten skal sikres rask advokathjelp til forutsigbar pris.

Hva opptar advokater rundt om i landet nå, og hvordan vurderes fremtidsutviklingen? I arbeidet med denne artikkelserien, har Advokatbladet snakket med unge advokater i de store byene, og med en rekke erfarne bransjefolk.

– Stort behov for sofistikerte juridiske rådgivere

– Det tar veldig lang tid å lage en god forretningsadvokat. Denne tiden mener vi kan reduseres betraktelig med en mer relevant utdanning. Vårt mål er å lage jurister som kan «hit the ground running» i langt større grad enn det vi ser nå.

TEKST: THEA N. DAHL

Det sier Morten Kinander, leder for Institutt for rettsvitenskap og styring ved BI. BI vil lage et toårig masterløp med særlig fokus på forretningsjuridiske disipliner for studenter som allerede har tatt bachelor i rettsvitenskap. Flere advokatfirmaer stiller seg bak forslaget. Det samme gjør Advokatforeningen.

Høsten 2020 ba BI Kunnskapsdepartementet endre gradsforordningen slik at også handelshøyskolen i hovedstaden kan tilby mastergrad i rettsvitenskap. Gjennom stortingsmeldingen «Styring av statlige universiteter og høyskoler» som nylig ble lagt frem, går departementet inn for å liberalisere nettopp gradsforordningen slik at blant annet flere institusjoner skal kunne utdanne jurister.

– Vi mener sterkt at samfunnet har behov for, og krav på, denne typen jurister. Som det er nå, må advokatfirmaene lære opp sine nyansatte i flere år før de tilfører særlig med verdi. Det er samfunnsmessig ressursløseri, sier Kinander.

– Det blir et krevende studium, sier Morten Kinander.

PRAKTISK ORIENTERT

Forretningsadvokaten må forstå ting som man i dag ikke lærer veldig mye om på studiet, men som er helt avgjørende for å gjøre en god jobb, sier han.

– Derfor vil vi etablere et studium som ikke ser på den praktiske jussen som noe mindreverdige. Det tar lang tid å lære seg det praktiske, og å bli en sofistikert juridisk rådgiver. For å bli en god forretningsjurist kreves det ikke bare en forståelse for hvordan økonomien fungerer, men også inngående kunnskap om komplekse nasjonale og EU-rettslige kapital- og markedsreguleringer.

Også Handelshøyskolen ved Universitetet i Stavanger ønsker å etablere en toårig mastergrad i forretningsjuss. Det er allerede ti år siden skolen startet å tilby bachelor i rettsvitenskap.

FORRETNINGSJURIDISK VINKLING

Uteksaminerte jurister fra BI skal også kunne bli dommere eller innta andre juridiske stillinger, ifølge Kinander.

– Vi kommer til å velge en mer kommersiell, formuerettslig og forretningsjuridisk vinkling. Når vi skal undervise i materiell strafferett, kommer vi til å undervise i økonomisk kriminalitet og markedsmissbruk. Når vi skal undervise i pant og garantier kommer vi til å undervise i kommersielle låneavtaler, eksemplifiserer han. •

NY FIRMA-STRUKTUR

Har byttet ut mer enn halvparten av partnerne

Kalkulerte analyser av fremtidens advokatmarked har bidratt til store strukturendringer i Grette.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD
FOTO: ANDREAS FADUM

I løpet av få år har det skjedd store endringer i Grette. Firmaet har om lag 75 advokater og holder til Oslo. — At 16 partnere har gått ut, og ti nye har kommet inn, har selvsagt vært en utfordring, men også en stor mulighet for oss, sier managing partner Jacob S. Bjonness-Jacobsen.

Vi møter han sammen med firmaets ti nye partnere, som alle har kommet inn i partnerskapet i Grette i løpet av de siste par årene.

Grette har gjort analyser av hvor markedsveksten kommer til å være sterkest, målt i advokatoppdrag, og har lagt en strategi utfra disse.

EKSTERN ANALYSE

— Vi fant raskt ut at industri, bygg og anlegg ville bli veldig viktige områder fremover, og at det her, og på fornybar energi-feltet, vil være stort behov for spesialiserte advokattjenester av høy kvalitet. Derfor kunne vi prioritere slik vi har gjort, sier Bjonness-Jacobsen.

Firmaet benyttet eksterne analysemiljøer for kartlegging og vurdering.

Blant de seksten partnerne som forlot Grette var det seks som valgte å starte boutique-firmaet Gjessing Reimers, som spesialiserte seg på immaterialrett.

— Vi ønsket å samle et lag som reelt jobber i samme retning. Det var et avgjørende premiss for hele prosessen. Det har derfor vært en klar strategi som har ligget til grunn for endringene. Dette har vært en morsom og krevende utfordring for oss, og har krevet en revitalisering både av det faglige og det menneskelige. Hele hensikten var å rette virksomheten mer i retning av spesifikt valgte områder.

DOBLET OMSETNING

— Grette skal ikke være alt for alle; vi konsentrerer oss enda hardere om noen

utvalgte områder; bygg og anlegg, eiendom, industri & energi, IKT og særlig corporate finans. Vi leverer spesialiserte, fulldekkende tjenester innenfor sektorene våre.

I dag har firmaet en snittomsetning på 20 millioner kroner per equity-partner, og resultatet per equity-partner er nær doblet.

— Resultatene kommer etter mange års systematisk arbeid, og har krevet en høy gjennomføringsevne og et godt samarbeid mellom alle i Grette, sier Bjonness-Jacobsen.

INTEGRERTE

— Hva er den største forskjellen på Grette i dag sammenlignet med før endringene?

— Nå er alle våre advokater del i én felles virksomhet. Uten dét hadde ikke en slik endring vært vellykket. Det finnes mange eksempler på endringsprosesser som ikke har gitt særlig positive effekter. Det er åpenbart at den integrerte aktiviteten er nøkkelen til videre suksess og utvikling. I tillegg har vi vokst innen sentrale, lønnsomme tjenester som transaksjoner og tvist — det er typisk at det er innenfor corpo-

rate de fleste av våre nye partnere har kommet.

At landet har gjort det bedre enn mange først fryktet da pandemien rammet i mars, er viktig, understreker han.

— Vi lever ikke på en isolert øy, men er en integrert del av virksomheten i bedrifter og det offentlige, så for oss har det vært helt avgjørende at AS Norge har gått bra til tross for pandemien.

- MYE MER ENHETLIG

Kari-Ann Mosti, som er ekspert innen

Jacob S. Bjonness-Jacobsen omkranset av firmaets ti nyeste partnere. (F.v.) Kristian Korsrud, Silje Grimseth Ullebust, Stig Walle, Anders Nordli, Bjonness-Jacobsen, Thomas Borch-Nielsen, Thorkil Aschehoug, Øyvind Greker Bjørndal, Peter Lenda, Anders Myhre og Kari-Ann Mosti.

”

Å få være med å bygge et firma litt på nytt opplever jeg som ganske unikt. At vi er mange nye partnere, er en styrke.

merverdiavgift, kom til Grette like før omstillingen.

— Jeg føler vi jobber tettere oss imellom nå, og at vi er en enhet. Samtidig har vi fått inn mange nye flinke advokater. Klientene forventer at vi ser problemstillinger utenfor eget juridisk fagområde, og involverer andre advokater når det trengs. Hvis man eksempelvis kommer inn for sent på skatt og avgift-feltet, kan det være vanskelig å korrigere kursen senere, sier Mosti.

Hun får støtte av skatteadvokat Anders Nordli, som meldte overgang fra Thommessen i august.

— Det er morsomt å begynne i et ungt partnerskap, og inspirerende å starte i et firma med en så stor gjeng med unge mennesker, sier Nordli.

Også Thomas Borch-Nielsen ble hentet inn fra Thommessen, særlig for å jobbe med fornybar energi.

— Å være med å bygge et firma litt på nytt opplever jeg som ganske unikt. At vi er mange nye partnere, er en styrke. Vi jobber som et lag, og vi bruker de hodene i firmaet som er best til den enkelte oppgave. Jeg opplever det veldig positivt at vi er så samstemte, sier han. •

Nå kommer lomme-advokaten

Eiendomsmeglerkjeden EIE lanserer franchise-konsept for advokater. Legalis tilbyr lomme-advokat på mobilen, og Askeladden – firmaet som blant annet står bak Dr. Dropin – satser på advokat-tjenester.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD OG NINA SCHMIDT

Tonje Skjelbostad er ny managing partner i Legalis, og satser med nytt mobil-konsept.

”
I de fleste tilfeller vil advokatene ikke behøve å møte klientene sine. Alt kan løses digitalt.

Dagens advokatbransje er jo generelt rimelig konservativ. Vi mener at både bedrifts- og privatkunder i Norge fortjener et enklere tilgjengelig, mer forutsigbart og ikke minst mer moderne tilbud om god juridisk rådgivning enn det de har i dag, sier Nils Thommessen.

Han er tidligere mangeårig partner og MP i Wiersholm, og leder nå en satsning mot advokatmarkedet sammen med firmaet Askeladden – som blant annet har investert i frisørkjeden Cutters og står bak oppstartsbedrifter som legeklinikkene Dr. Dropin, massasjekjeden Squeeze og begravellesbyrået Verd.

Askeladden gjennomfører nå en undersøkelse om hva mulige kunder forventer av en slik advokat-tjenesten.

– Vi mener det er kundene, og ikke advokatene, som bør definere denne modellen, sier Thommessen.

Askeladdens satsning har ikke fått noe navn ennå, og Thommessen ønsker ikke å si noe mer på det nåværende tidspunkt.

MÅL: 150 MILLIONER

Eiendomsmeglerkjeden EIE har startet et franchise-konsept for advokatbransjen ledet av Bosse Langaas, tidligere COO i Kluge. EIE advokat vil tilby mindre firmaer en effektiv og solid driftsmodell.

– Målet er å nå en omsetning på 150 millioner kroner innen tre til fem år, og å etablere seg blant landets 25 største advokatfirmaer, sier Langaas.

– Vi har økonomi- og fakturaavdeling, og en markedsavdeling som hjelper til med for eksempel sosiale medier og nettsider. Samtidig tror vi mange av de mindre vil kunne ha nytte av en faglig utveksling av kunnskap, og erfaringer som man ikke ellers ville fått alene. Vi bygger videre

på god erfaring fra tilsvarende fagarbeid på eiendomsmeglersiden.

Han merker allerede interesse fra advokater som er nysgjerrige på prosjektet. – Det er en del som ønsker å starte opp noe nytt, men som vegrer seg fordi de synes terskelen har vært litt for høy, sier han.

Med en ny advokatlov som åpner opp bransjen, spår Langaas at det vil komme nye aktører i markedet.

– Vi vil kunne se flere ALSP-tjenester, altså alternative legal service providers, som tilbyr juridisk råd uten at disse gis av en advokat.

INTERNASJONAL SATSNING

Han tror vi vil se mer internasjonalt samarbeid på tvers av grensene.

– Bortsett fra Schjødts oppkjøp av Hamilton, har dette hittil vært ganske begrenset. I fremtiden tror jeg det i større grad vil komme flere slike allianser. De gjeveste klientene i Norge trenger ofte internasjonale advokater. Å kunne tilby klienter slik advokatbistand gjennom et norsk firma med en egen internasjonal organisering, vil være en stor fordel, mener han.

– Samtidig vil det være lettere å få oppdrag fra de utenlandske selskapene som skal etablere seg i Norge, sier Langaas.

– Jeg tror de store firmaene bare kommer til å bli større og større, og vil legge et press på resten av bransjen. Flere av de små og mellomstore sliter allerede med lønnsomheten og lav vekst. Noe av grunnen er at det blir stadig mer komplekst å drive advokatvirksomhet, eksempelvis med nye regulativer for anti-hvitvasking og GDPR.

RETT OPP AV LOMMA

Legalis tilbyr en ny tjeneste der du kan booke

Nils Thommessen er tilbake i advokatbransjen.

video- eller telefonchat med advokat allerede neste virkedag. Det første kvarteret er gratis, deretter koster tjenesten 899 kroner pr. halvtime. Tjenesten kalles «Advokat rett opp av lomma», og kan bookes uten at man trenger å snakke med noen, det hele foregår digitalt, og innloggingen skjer ved hjelp av BankID.

– Vårt mål er å være ledende på digitale satsinger, og å være med i en konstant digital utvikling, sier daglig leder Tonje Skjelbostad i Legalis. Hun tok over etter Torstein Bae tidligere i vinter, og har bakgrunn som avdelingsdirektør i Forbrukertilsynet.

– Vi ønsker å ha sluttbrukerne – klientene, i fokus. Undersøkelser viser at det er et stort behov for juridiske tjenester, men at det kan være en høy terskel for å kontakte advokat. Derfor har vi lansert et timebookingsystem der man kan booke en advokat på samme måte som man booker andre tjenester. Vi ønsker å gjøre ting mer på klientens premisser. De kan selv velge advokat, dag og tidspunkt, sier Skjelbostad.

Kundene bestemmer selv om de ønsker advokatbistanden på telefon, video eller ved fysisk oppmøte når det lar seg gjøre.

– Det er viktig for oss å kunne tilby mer forutberegnelighet på innhold og pris enn det som har vært vanlig i bransjen. Transparens er viktig for folk flest, og noe vi er opptatt av, sier Skjelbostad.

GENERALISTENES TID ER UTE

En som lenge har jobbet for å endre advokatbransjen, er Johan Dolven, toppsjef i HELP forsikring. Firmaet har investert stort i teknologi, har 130 ansatte advokater, og planlegger ytterligere vekst.

Dolven tror det blir stadig mindre plass til generalister i fremtidens advokatbransje.

– Jeg er ganske sikker på at vi i et fem- til tiårsperspektiv kommer til å se større enheter, både mot privatmarkedet, men også mot småbedrifts-markedet. Det er spennende å se initiativene til Askeladden og Eie, sier Dolven.

Han tror vi vil få en fremtid der alle har råd til å gå til advokat.

– Dette tror jeg man kan oppnå med større enheter, mer konkurranse og en markedstilpasset utvikling som er mer preget av markedets behov enn av advokatenes egeninteresser, sier Dolven.

Økt spesialisering og bruk av teknologi vil være et gode for klientene, og bidra til å presse ned prisene, tror han.

– Dette er en megatrend i mange industrier, og den tror jeg kommer til å treffe advokatbransjen hardt fremover. Ikke bare i byene, men absolutt også i distriktet, spår Dolven.

SLUTT PÅ MØTER

– I de fleste tilfeller vil advokatene ikke behøve å møte klientene sine. Alt kan løses digitalt, det har vi jo også erfart det siste året. Så behovet for å sitte ned med klientene – som i de fleste tilfeller bare er fordyrende for dem – tror jeg i veldig mange saker vil være helt unødvendig.

En annen trend han forventer vil bli stor, er advokatmekling utenfor rettssystemet.

– Da vil partene kunne komme ut på den andre siden på en mer fredfylt måte enn i dag. Dette er noe som vil tvinge seg frem, fordi det å gå til retten er så dyrt. For de fleste private og mindre bedrifter er det ikke forenlig med deres økonomi å løse saker gjennom domstolene. •

- Vi står ved et veiskille

Mindre reising og færre kveldsarrangementer kan bidra til at flere kvinner vil gjøre karriere i advokatbransjen, spår BAHR-partnerne Anne Sofie Bjørkholt og Ida Marie Windrup. For å lykkes, må firmaer i fremtiden ha en viss kritisk størrelse eller en skarp spesialisering, tror de.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Ida Marie Windrup i BAHR.

Før pandemien var det svært mange kveldsarrangementer i eiendomsbransjen. Når du er ung, og prøver å etablere deg som advokat, må du være til stede, og får nok fort en følelse av å bli dratt i alle retninger. Jeg tror det nesten må oppleves som et mareritt for mange småbarnsforeldre. Arrangementene i seg selv er hyggelige, men totalen ble mye. Jeg husker jeg fikk vondt i magen de gangene jeg måtte takke nei. Det er hvert fall en utfordring vi har sluppet det siste året, sier Bjørkholt.

Hun er selv en av de mest erfarne partnerne i BAHR, og er kåret til landets fremste advokat innen fast eiendom. Bjørkholt tror ikke alle arrangementene vil komme tilbake.

— I hvert fall ikke samlinger der det legges opp til at man skal reise med fly. I tillegg tar det nok en stund til folk vil føle seg trygge igjen i store forsamlinger.

LETTERE HVERDAG

Ida Marie Windrup flyttet tidligere i vinter hjem

fra London, der hun jobbet i Watson Farley & Williams, for å bli partner i BAHR.

— Oslo er så mye mindre enn London. Det gir en enklere hverdag der jeg ikke trenger å bruke så mye tid på å reise til og fra jobb. Mindre logistikk gir færre bekymringer i hverdagen min som småbarnsmor, sier Windrup som startet karrieren i BAHR før hun dro til England.

I BAHR jobber hun i finans med fremmedkapital som hovedområde.

— Under pandemien har vi sett hvor mye klimautslippene har gått ned ved at man ikke reiser, og tar møtene på Zoom og Teams - og at dette faktisk fungerer. I fremtiden tror jeg vi vil se at man blir flinkere til å planlegge når man først reiser, fremfor å sette seg på et fly bare for ett møte, sier Windrup.

IKKE FORNØYDE ENNÅ

Foruten miljøaspektet er reising ekskluderende, mener Bjørkholt.

— En dagstur til Bergen gjør at du hverken får levert eller hentet i barnehagen den dagen. Mye reising gjør at alt faller på partneren. Om det blir mindre av det, vil det åpne opp for at flere kan gjøre karriere i advokatbransjen — og dermed også kunne bidra til mer mangfold, sier Bjørkholt.

Hun påpeker at større krav fra klientene, og debatten i samfunnet de siste årene har gjort at dette nå er noe de fleste advokatfirmaene jobber seriøst med.

— Men vi er ikke fornøyde før vi oppnår en kvinneandel i partnerskapet på femti prosent! Samtidig er det nok større mangfold i firmaene enn det man umiddelbart kan få inntrykk av. Skal advokatstan-

Anne Sofie Bjørkholt.
Foto: Thea N. Dahl

den klare seg like godt fremover må vi gjenspeile samfunnet på en bedre måte, sier Bjørkholt.

RÅDGIVNINGSGEN

Ifølge Windrup kan ny teknologi bidra til at advokatene vil jobbe smartere.

— Slik jeg ser det står vi ved et veiskille nå med tanke på teknologiutviklingen. Veldig mye av den tradisjonelle papirproduksjonsadvokatarbeidet som har vært dominerende de siste årene, vil bli automatisert. Klienten etterspør nå kommersielle råd, noe mer enn jussen, og det kommer bare til å øke, sier Bjørkholt.

Hun tror behovet for spesialkompetanse og et kommersielt rådgivningsgen, vil øke ytterligere de neste årene.

— Vi trenger kreative advokater som ser løsninger innenfor lov- og avtaleverket, men samtidig kan tenke litt utenfor boksen, og sette sammen de juridiske byggsteinene litt annerledes. Dette er viktig for ny industri knyttet til fornybar energi, teknologi og bærekraft.

UTENLANDSKE EIERE

Større enheter og mindre nisjefirmaer kan klare seg godt, tror hun.

— For et halvstort fullservicefirma kan det bli vanskeligere. Man må nok ha en viss kritisk størrelse eller en skarp spesialisering for å lykkes, sier Bjørkholt og legger til at hun er spent på de nye advokat-satsningene til Askeladden og Eie.

— Disse kan nok ta en del andeler, særlig i privatmarkedet.

— Hva med utenlandske eiere?

— Internasjonale firmaer har kommet på banen i resten av Norden, så det er litt rart at de ikke har gjort det i samme grad i Norge. Det kan fort skje.

— Jeg er også spent på Handelshøyskolen BIs planer om et forretningsadvokat-studium. Kanskje de andre universitetene har noe å lære av dem. Jeg håper de kan bidra med litt mer advokat-perspektiv til studentene, og at man lærer å argumentere for saken fra én side, slik vi gjør som advokater, sier Bjørkholt. •

— Vi ser også en utvikling i markedet der bærekraft i alle former brer om seg, sier Ida Marie Windrup og Anne Sofie Bjørkholt i BAHR.

”

En dagstur til Bergen gjør at du hverken får levert eller hentet i barnehagen den dagen. Mye reising gjør at alt faller på partneren.

STAVANGER

God balanse viktigere enn inntjening

Dagens unge advokater vil ikke drukne i arbeid, men ønsker seg et godt liv ved siden av jobben. Fleksibilitet og balanse er avgjørende.

TEKST: THEA N. DAHL FOTO: MARIUS VERVIK

Det mener Jørgen Christian Stabel (34), senioradvokat i Kluge, Projure-advokat Ulrik Haukali (30) og advokat i Legal, Ida Gjerse (34) i Stavanger. Mens førstnevnte bruker det meste av tiden på entrepris, jobber Haukali primært med arbeidsrett og personvern, og sistnevnte i hovedsak med strafferett.

De er ikke helt sikre på om ytterligere spesialisering er veien å gå for dem.

— Jobber man innenfor ett fagfelt, blir man spesialisert. Og blir det for spesialisert, blir det vel fort veldig nisse. Hvor mange oppdrag får man da, spør Haukali.

— Det er fint å ha på seg den andre hatten noen ganger. Hvis man eksempelvis bare representerer arbeidsgivere i arbeidsretten, får man kanskje en skjev måte å vurdere sakene på. Det er bra å ha en viss variasjon, mener Stabel.

GEOGRAFI AVHENGIG

Økt grad av spesialisering er blant trendene man ser i advokatbransjen for øyeblikket, men de tre advokatene tror den avhenger av virksomhetenes geografiske plassering.

— På steder med større kundemasse, slik som Oslo, er det rimelig å anta at spesialisering har slått mer rot. Samtidig avhenger det av hva man legger i begrepet «spesialist». Det igjen kommer nok an på hvilket firma man jobber i, og hvilke fagområder man jobber med. Jeg tror man ofte arbeider mer variert i mindre, lokale virksomheter, sier Gjerse.

— Samtidig konkurrerer vi jo mot de store firmaene, og nå i 2021 er det ikke lenger så viktig hvor advokaten sitter. Jeg opplever at mange klienter ønsker en form for spesialisering og erfaring med tilsvarende saker fra tidligere. Hvis vi ikke klarer å konkurrere der, vil klientene gå videre til noen andre, mener Haukali.

— I Kluge jobber vi på tvers av landet, og jeg arbeider i team med advokater i Oslo. Men jeg tror det er prosentmessig flere landhandlere her enn i hovedstaden, uten at jeg vet det sikkert, fortsetter Stabel.

KONKURRANSEFORTRINN

Stavanger-advokatene mener at en god balanse mellom arbeid og fritid er et åpenbart krav fra yngre advokater i dag. Sannsynligvis vektlegges dette i større grad enn inntjeningsmuligheter ved valg av arbeidsgiver av mange, tror de.

— Sammenlikner jeg meg selv med de eldste på kontoret,

som tidligere konkurrerte om å sitte lengst hver kveld, er vi ganske langt fra hverandre når det kommer til å hva man vil få ut av livet. For min del er det å ha en spennende jobb viktig, men livet handler om mer enn det og det er avgjørende for meg å ha en arbeidsgiver som legger til rette for en god balanse, forteller Haukali.

Gjerse, som har to små barn og en tredje på vei, er enig.

— For meg har det vært kjempeviktig med den fleksibiliteten min arbeidsgiver gir meg. Jeg tror ikke det bare gjelder meg, men generelt unge kvinnelige advokater.

Stabel mener en god livsbalanse er viktig for rekrutteringen, men også for å få medarbeidere til å bli.

— Bransjen som helhet er nødt til å tilpasse seg for å få til denne balansen på en god måte, som gjør det mulig for medarbeiderne å ha et liv ved siden av jobben.

Haukali tror at både fleksibilitet og balanse er et konkurransefortrinn for firmaene.

— Ja, for fleksibilitet i seg selv holder ikke alene. Det er nok en grunn til at offentlige og forutsigbare stillinger har så lange søkerlister, i hvert fall i disse trakter. Der ligger det nok et tegn i tiden for hvordan mange prioriterer, skyter Stabel inn.

- MER PRAKSIS PÅ JUSSEN

Ingen av de tre hadde gjort seg mange tanker om hva det vil si å være advokat før de ble kastet ut i det.

— Studiet kunne med fordel vært litt mer praktisk rettet mot arbeidshverdagen i et advokatfirma. Ikke for mye, fordi alle skal ikke bli advokater, men hvert fall litt, sier Haukali.

— Kanskje kunne det vært et emne eller hvert fall et valgfag, mener Gjerse.

— De øvrige fakultetene kunne sett litt mer mot Tromsø, hvor de har praksisperiode i fjerde studieår. Det kunne alle studiestedene med fordel ha hatt. Ikke bare for at studentene skal få teste arbeidshverdagen i et advokatfirma, men også andre juristjobber, legger Stabel til.

— Tror dere det er enklere eller vanskeligere å gjøre karriere som advokat nå enn tidligere?

— Jeg tror at dersom man er villig til å satse hardt på jobben, er det ikke noe vanskeligere nå. Det er muligens færre som vil legge ned den ekstra innsatsen nå enn det var før, svarer Stabel.

— Og å skape seg et navn helt på egenhånd, som mange gjorde før i tiden, virker mye vanskeligere enn bare å gå inn i et hamsterhjul og springe, mener Haukali. •

”

For min del er det å ha en spennende jobb viktig, men livet handler om mer enn det.

»

De tre Stavanger-advokatene tror det er mer samhold mellom advokatene i byen deres, sammenliknet med andre steder, som Oslo og Bergen. – Her er det en veldig lett kollegial tone, sier Jørgen Christian Stabel, Ulrik Haukali og Ida Gjerse.

OSLO

- Lønnen blir viktigere etter hvert

Selv om lønn ikke i seg selv er en drivkraft, er den viktig fordi den gir signaler om hvordan man ligger an i løpet, sier Vjosa Maxhuni (29). Hun tror fremtidens advokatbransje nærmest vil være blottet for geografiske grenser.

TEKST: THEA N. DAHL FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Vjosa Maxhuni er fast advokat i Arntzen de Besches entrepriseavdeling, og nestleder i Yngre advokater Oslo krets. Hun mener at man får mer rom til å gjøre advokatrollen til sin egen enn hun hadde forventet.

— Jeg får utfoldet flere sider av meg enn bare den juridiske utrederen. Det tror jeg er en utvikling som skjer i hele bransjen, at rollen både rommer mer, og at det forventes mer enn bare for noen år siden, sier hun.

Hun tror at man i dag legger andre kriterier til grunn for hva det vil si å ha oppnådd suksess. Samtidig er det ikke gitt at det er lettere å gjøre karriere, mener hun.

— Jeg blir nok ingen generalist, men jeg vil gjerne kunne flere fagområder, sier Vjosa Maxhuni.

— Unge partnere har nok med seg en del perspektiver og arbeidsmåter som vil gjøre det enklere å rykke opp i fremtiden. På samme tid tror jeg kravene har blitt høyere; i tillegg til å være à jour med faglig utvikling, skal man aktivt fremme firmaets kommersielle interesser, verne om klienter og klientutviklingen, og bidra til den interne organisasjonsutviklingen. De ulike forventningene kan nok oppleves som krevende for enkelte, noe som igjen kan gjøre det vanskeligere å nå et eventuelt partnermål.

ØKT KLIENTFOKUS

Digitale verktøy, samfunnsansvar og klimahensyn vil bli mer integrert i rådgivningen i fremtiden, tror hun, og håper pandemien vil gi varige endringer i bransjens måte å arbeide på.

— Hjemmekontor gir mer rom for frihet. Økt grad av fleksibilitet i måten man jobber på, tror jeg vi vil se mer av. I tillegg tror jeg at man har blitt mer bevisst på hvordan man bygger gode relasjoner internt. Jeg tror også at advokatenes geografiske plassering vil spille en mindre rolle både for klientens valg av bistand i fremtiden, og for advokatenes eget valg av arbeidsplass.

BALANSE = BEST

Der man kanskje kunne tro at inntjeningsmuligheter var avgjørende for valg av arbeidsområde, mener Maxhuni at det er andre faktorer som er viktigere.

— I dag tror jeg nok at yngre advokater har en større forventning om at det skal tilrettelegges for mer fritid, noe også advokatfirmaene ønsker. Man har en slags felles erkjennelse av at balanse er det beste for alle, for arbeidets del også.

Samtidig er det generelle lønnsnivået såpass godt at ikke spiller så stor rolle hvor man jobber, mener Maxhuni.

— Jeg tror det heller står og faller på hva man ønsker å jobbe med, hva man blir engasjert av. Innen forretningsjuss har jeg inntrykk av at lønn blir viktigere etter hvert, fordi det blir en slags anerkjennelse av hvordan man ligger an i løpet, og hvordan man ligger an i forhold til andre. Slik sett blir det nok en viktig indikator, fremfor at pengene nødvendigvis er det viktigste i seg selv. •

”

Hjemmekontor gir mer rom for frihet. Økt grad av fleksibilitet i måten man jobber på, tror jeg vi vil se mer av.

OSLO

Tror det blir vanskeligere å bli partner

En konsekvens av at partner-lønningene i de store firmaene er så høye, er at det vil bli vanskeligere å nå opp, mener Glittertind-partner Emanuel Feinberg (35).

TEKST: THEA N. DAHL

Emanuel Feinberg rakk knapt å bikke tretti før han ble partner i Glittertind, og i dag er han et veletablert navn innen tvisteløsning. Særlig synlig ble han etter at han representerte Edward Snowden mot Norge i 2016, og under klimasøksmålet som advokat for Greenpeace og Natur og Ungdom som ble avgjort i Høyesterett like før jul. Sistnevnte ga også mer smak, og nå er neste karrieremål å få møterett for landets øverste domstol.

Feinberg mener den største utviklingen i advokatmarkedet skjedde for om lag tjue år siden, ti år før han selv startet karrieren i Schjødt.

— Da gikk man fra mange små kontorer til flere store. Jeg opplever at bransjen har blitt enda mer kommersiell. Og på samme tid som at firmaene har blitt stadig større, er det også mulig å se en slags motreaksjon på denne veksten, ved at flinke advokater vil være i mindre miljøer som er spesialiserte på enkelte ting. Her har nisjefirmaene en plass.

Ifølge han er Glittertind et godt eksempel på hvordan advokatbransjen peiler seg inn mot stadig mer spesialisering.

— Vi er spesialister innen tvisteløsning. Kanskje er det litt underkommunisert at det er et eget fag. Tvisteløsning og prosedyre, altså kompetanse med å løse tvister og gå i retten, er et spesialområde i seg selv. Jeg jobber knapt med rådgivning utenom tvister, sier han.

TØFFERE PARTNEROPPRYKK

I årene som kommer tror Feinberg at utviklingen vil fortsette slik vi ser nå.

— Innenfor digitaliseringen har det skjedd mye. Da jeg startet hadde vi alle papirer i permer da vi skulle i retten. Nå er

Innen tvisteløsning er det mange advokater som ennå har en vei å gå for å komme seg bort fra papirsamfunnet, ifølge Emanuel Feinberg. — Eksempelvis er det nok lettere for yngre advokater å gjøre gode og effektive rettskildesøk digitalt, tror han. Foto: Robert Eik

derimot alt på data. Det er uten unntak for min del. Denne utviklingen vil nok fortsette. Samtidig tror jeg vi vil se at en del støtteoppgaver, rådgivning og transaksjonsarbeid automatiseres lenge før tvisteløsningen gjør det, for eksempel, sier han.

Hvis det å bli partner betyr å gjøre karriere, tror Feinberg at det kan ha vært enklere før enn nå.

— Samtidig har oppsiden blitt større, og partnere i dag har en mer lønnsom virksomhet enn tidligere. Advokatene tjener mer i dag enn før. Konsekvensene av at oppsiden blir større, er at det antageligvis vil være vanskeligere å nå opp.

Selv om det tradisjonelt har vært naturlig for en advokat å ta sikte på å ta del i verdiskapningen ved å bli partner, tror Feinberg at det har blitt mer akseptert å tenke annerledes.

— Det er nå større rom for spesialisering og mennesker med en spesialkompetanse, men som ikke nødvendigvis ønsker kravene som stilles til partnere. Derfor er det ikke slik at det ikke er mulig å gjøre karriere uten å bli partner. Samfunnet blir mer komplisert og rettsliggjort, noe som skaper en større plass til advokater. Dermed blir også rommet for å gjøre karriere større ved at det blir flere muligheter, mener han.

KOMPETANSE OVER PENGER

Selv har Feinberg to døtre på henholdsvis ett og fire år. Det er åpenbart at en god balanse mellom arbeid og fritid er viktig for han — men også for yngre advokater i 2021 for øvrig.

— I dag stiller yngre advokater mye sterkere krav til balanse. Da jeg startet, var Arbeidstilsynet veldig aktive. De skal ha honnør, for i den perioden skjedde det mye. Advokater begynte å få overtidsbetalt, noe de i praksis ikke hadde tidligere. Her er det et generasjonsskifte. Krav om overtidsbetaling, krav om balanse mellom jobb og fritid, krav om fødselspermisjon og liknende kom inn med full tyngde. Dette henger sammen, tror jeg.

Likevel har han inntrykk av at det fremdeles er et press mot mange, kanskje særlig mannlige advokater, om å ha lite fødselspermisjon.

— Det presset vet jeg er betydelig mindre nå enn for bare fem år siden, og jeg er sikker på at det vil fortsette å minke, sier han, som selv kom tilbake fra permisjon i starten av mars.

VIL JOBBE MED DE FLINKE

I tillegg til krav om et innholdsrikt liv på utsiden av kontorets fire vegger, tror Feinberg at yngre advokater i dag er særlig opptatt av kompetanse når de skal velge arbeidsplass.

— Lønnsforskjellene mellom de store firmaene er veldig små, og alle tilstreber å være konkurransedyktige, så jeg tror ikke det er mange fullmektiger som velger arbeidsgiver basert på penger.

— Unge advokater ønsker å jobbe sammen med flinke folk. Samtidig tror jeg at effekten av at firmaene har blitt stadig større, gir aversjon for noen. At de opplever seg selv om en liten brikke i et stort maskineri. De firmaene som evner å få fullmektigene til å føle at de blir sett, har en viktig plass og samtidig rom for å utvikle seg, vil ha en konkurransefordel, mener han. •

Overrumples av dokumenter

Det er helt sentralt fremover at den rettslige prosessen får en større grad av tidlig klargjøring av faktiske og rettslige tvistetemaer, og at dette skjer skriftlig og ikke spares til muntlige innlegg i retten, mener Bettina Banoun, partner i Wiersholm.

Fra prosedyreadvokatens ståsted, er det akutte behov for endringer, mener hun.

- Ingen andre land har et like utpreget muntlighetsprinsipp som i norsk rett. Med dagens enorme tilgang av kilder og faktum, passer ikke lenger denne prosessformen. I mange saker har jeg opplevd at motparten like før hovedforhandling sender inn en haug med dokumenter og legger frem et juridisk utdrag på flere tusen sider, uten at det konkretiseres nærmere hva man skal bruke det til. Kanskje legges det frem en tyvetalls EU- og EMD-dommer, hvorav noen i fransk utgave. Når vi kommer i retten, er det bare en brøkdel av bevisene og avgjørelsene som blir trukket inn.
- Denne overrumpelingstaktikken, der man kommer trekkende med nye bevis og en drøss med kilder, er en dyr ordning. Uten en skriftlig klargjøring av sentrale bevis og sentrale kilder, må prosessfullmektigen også forberede seg på alt som ikke kommer. Dagens ordning gir også dårligere rettsikkerhet og dårligere reell kontradiksjon, sier Banoun.
- Her bør systemet endres, slik Domstolkommisjonen foreslår, slik at man tidlig viser hva man anfører og bygger på. I den forbindelse må vi få mer aktiv saksstyring, mer skriftlighet og en mer spisset prosess, sier Banoun. •

Å skryte av at man jobber mye, er ikke kult lenger

Hun setter skyhøye krav til seg selv og møter til trening hver morgen klokken seks. Hun tok finansfag parallelt med jussen, og fikk jobbtilbud fra flere hold da hun var ferdigutdannet. Hun snakker likevel varmt om work-life-balance.

En av Mariann Valdes lidenskaper er CrossFit. – Omtrent hver dag klokka seks er jeg på et senter og trener før jobb.

BERGEN

Utenfor de store advokatkontorene i Oslo får advokater bredere erfaringer fordi de får jobbe innenfor flere fagfelt, mener tre unge advokater i Bergen. Advokatyrket er ikke noen ni til fire-jobb, og derfor må mye jobbing balanseres med mye fritid, mener de.

TEKST: NINA SCHMIDT
FOTO: PAUL S. AMUNDSEN

Mariann Valde (28).

5 trender i USA

1. Nye talent- og rekrutteringsstrategier

Ikke-advokater vil hyres inn som CEO, COO og CMO'er (chief executive, chief operating og chief marketing officers). Den såkalte «gig»-økonomien, som kjennetegnes av frilansere og midlertidige ansatte, kommer til advokatbransjen, slik at arbeidsgivere raskt kan skalere opp eller ned.

2. Økt fokus på klienterfaringen

Klientenes forventinger har økt over tid, men kan nå et vippepunkt i 2021. Fokuset vil øke på klientens opplevelser og på en vektlegging av verdibaserte tjenester og skreddersydde prismodeller.

3. Nye teknologier

Chatbot's revolusjonerer klient-servicen, mens stemmesøk transformerer digitale søk. Kunstig intelligens utfører juridiske oppgaver.

Advokater bruker virtuelle verktøy for å øve på prosedyrearbeid, samt til å lære opp nye. Ikke-advokater vil ta i bruk teknologi for å tilby tjenester som tidligere var advokatenes eksklusive domene.

4. Mikro-nisjer

Klienter vil i økende grad foretrekke spesialister, og økende kompleksitet i samfunnet øker behovet for juridisk spisskompetanse innenfor bestemte områder. Mikronisjer vil øke. Advokater blir tanke-ledere innen sine nisjer.

5. Forpliktende mangfold

Firmaer av alle størrelser vil i økende grad forstå viktigheten av mangfold, inkludering og likestilling. De store firmaene vil trene sine ansatte innenfor disse områdene, oppnevne flere kvinnelige partnere, og promotere satsningen utad.

Kilde: American Legal Magazine

Før skrøt man av at man jobbet mye overtid, nå er det ikke kult lenger. Nå handler det om å benytte arbeidstiden effektivt, slik at man jobber smart. Det er tydelig at for de unge er det viktig å ha balanse mellom jobb og privatliv. Det er selvfølgelig slik i dette yrket som i andre yrker at man i perioder må jobbe på, men nå skal man kunne kombinere jobben med et familieliv, sier Mariann Valde (28).

Hun er fra Ålesund, men flyttet til Bergen for å studere, og fikk bevillingen som 26-åring. I fjor begynte hun som advokat i advokatfirmaet Harris, etter nærmere tre år i Ernst & Young.

Harris er et fullservicefirma med over førti advokater med hovedkontor i Bergen, og kontorer i Førde, i Norheimsund og i Stryn.

FØRSTE AKADEMIKER

Valde tror at advokater i Bergen og i mindre byer har den fordel at de får jobbe bredere enn advokater i de største firmaene i Oslo.

– Jeg har hovedsakelig jobbet med selskapsrett, skatterett og transaksjoner, men ønsket å jobbe bredere, ettersom det er så tidlig i karrieren, for å se hva jeg har lyst til å spesialisere meg i. Nå jobber jeg også med personskade-saker, et felt jeg storkoser meg med.

Med en far som er lastebilsjåfør, en mor som er kokk og en bror som er bilmekaniker, er Mariann Valde den første i sin familie med akademisk utdanning.

– Jeg er et slags utskudd i familien, men de er veldig stolte av det jeg har fått til, og lagt til rette for at jeg skulle klare å komme meg dit jeg er i dag, sier hun.

INGEN REGNEARK PÅ JUSSEN

På fjerdeåret på jussen tok hun blant annet fagene finansregnskap og investering og finansinvestering på Norges Handelshøyskole.

– Å ta finansfag var veldig målrettet fra min side. Jeg har alltid likt dem, og skrev masteroppgave om skatterett. Jeg hadde lyst til å skille meg litt ut fra andre jurister på CV'en, sier Valde.

Før hun var ferdig på jussen, fikk hun jobbtilbud fra flere av de fire store revisjonsselskapene.

– Jeg valgte Ernst & Young, der jeg lærte veldig mye. Å ha forståelse for økonomi var veldig viktig da jeg startet i min forrige jobb. Du ser ikke et regneark i de fem årene du går på jussen, sier Valde.

UT AV KOMFORTSONEN

Hun forteller at å bli advokat har vært en «stor, stor drøm» for henne, og at hun har hatt lyst til å være litt annerledes.

– Å være jente og tørre å satse litt, og klare å nå til topps, det synes jeg er kult. Jeg er ung og advokat, noe jeg kan føle meg stolt av å ha oppnådd i ung alder! Da jeg fikk bevillingen, tenkte jeg at nå må jeg lage meg en ny drøm, og det er jo derfor

man jobber på, for å få mer ansvar. Det er ingen hemmelighet at jeg en dag har lyst til å bli partner.

Hun tror at mange unge advokater vil jobbe med forretningsjuss fordi det lønner seg økonomisk.

– Samtidig ser jeg et tydelig skille nå. Jeg har ansvar for firmaets traineer og studenter som har skriveplass hos oss, og jeg ser at de har et mye større fokus på medmenneskelige verdier, som menneskerettigheter. Mange er engasjert i frivillige rettshjelpiltak som Gatejuristen, eller noe innen bærekraft og miljø. Det er veldig tydelig at de unge er opptatt av å gjøre en forskjell og bidra medmenneskelig. Det kan godt hende at vi vil merke dette i enda større grad etter korona-pandemien; at de unge ønsker å hjelpe dem som virkelig trenger det.

Valde har to store lidenskaper hun bruker tid på utenom jobben; CrossFit-trening og strikking.

– CrossFit er en form for høyintensiv trening med både kondis og styrke, jeg har drevet aktivt i mange år. Omtrent hver dag klokka seks er jeg på et senter og trener før jobb.

Hun konkurrerer også, og har vært blant de femti beste i landet.

– Den tiden er over. Men jeg ligger greit an, og er rangert som nummer 138 av 1300 påmeldte i det siste mesterskapet som ble arrangert i Norge. Jeg trives i miljøet, og har mange av vennene mine der. •

”
Å være jente og tørre å satse litt, og klare å nå til topps, det synes jeg er kult.

BERGEN

SLUTT FOR fysiske møter

Terskelen for å ta kontakt med en advokat vil senkes når man ikke lenger trenger å møtes fysisk på advokatkontoret, tror advokat Alexander Gonzalo Sele (33).

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: PAUL S. AMUNDSEN

Han er advokat i Alvheim & Hansen advokatfirma i Bergen. Den nye digitale møtekulturen som har blomstret under pandemien, vil prege fremtidens advokatbransje på mange måter, mener han.

— Mye av klient-kontakten går nå via Teams. Jeg tror at man i fremtiden i stor grad vil gå vekk fra at advokaten og klienten møtes på et kontor. Dette vil senke terskelen for å ta kontakt, sier Alexander Gonzalo Sele.

Også de digitale rettsmøtene vil fortsette, tror han.

Sele, som opprinnelig er fra Stavanger, jobbet nærmere fem år i politiet i Bergen, spesielt med ungdomskriminalitet, før han ble advokat. Nå jobber han hovedsakelig med straff, men også med psykisk helsevern, barnevern og skifterett.

NÅLØYE SNEVRES INN

Nåløyet for å bli ansatt som advokatfullmektig er blitt litt trangere, mener han.

— Det er vel ingen hemmelighet at de fleste jusstudenter ønsker å bli enten advokater eller dommere. Å få innpass i et advokatkontor henger litt høyt, og det er mange godt kvalifiserte søkere. Arbeidsgivere er fortsatt veldig opphengt i karakterer.

Strafferett var det faget han var mest interessert i under studietiden, forteller han.

— Jeg synes det var spennende å se enkeltmennesket, og det var også en av grunnene til at jeg sluttet i politiet, fordi jeg mer og mer ble en saksbehandler. Som advokat kommer du tettere på menneskene. Men jeg får ikke like mye medhold i retten som jeg gjorde i påtale, sier han.

Han trivdes veldig godt i politiet og synes han lærte mye, men forteller at arbeidspresset var stort.

— Og i staten er det veldig lite rom for individuell lønnstilpasning. En av årsakene til at jeg byttet jobb, er at man som advokat har mulighet til å komme opp og frem, og jeg liker at det er lønn

”
Det er vel ingen hemmelighet at de fleste jusstudenter ønsker å bli enten advokater eller dommere.

etter innsats. Det gir mer insentiv for å jobbe lange dager.

EGNE JOBB-MOBILER

Mange blivende advokater velger fagområde etter inntjeningsmuligheter, tror han.

— Men for oss som jobber med straff er ikke lønnsnivået slik som hos de store forretningsadvokatfirmaene. Men det er mer enn nok å gjøre, og gode karrieremuligheter.

Drømmejobben akkurat nå er den han har, forsikrer han.

— At jobben er veldig selvstendig, er noe jeg trives godt med. Du får veldig mye ansvar. Jeg har selv aldri følelsen av at sjefen henger over meg. Jeg setter veldig stor pris på fleksibiliteten; det er ingen her som krever at du skal være på plass klokken åtte. Så lenge du gjør oppgavene dine, kan du komme og gå som du vil.

I Alvheim & Hansen vektlegges balansen mellom jobb og fritid, noe som også er en tydelig trend i tiden, mener han.

— Å jobbe med strafferett kan være altoppklukende. Det kan være oppringninger både på kvelds- og natteetid. Advokatene som ønsker det, kan ha en egen jobb-mobil som de legger igjen når de går fra jobb. Det er mange her som har det. Poenget er å skjerme oss, her er det ingen som pålegger deg å være tilgjengelig hele tiden, sier Sele.

Frem mot 2030 tror han at advokatmarkedet vil spesialiseres ytterligere, og at vi vil se mange nye tilbydere.

— Flere av de tradisjonelle oppgavene, for eksempel å sette opp testament, vil foregå elektronisk, det er jo lansert flere slike løsninger allerede. Jeg tror det er rom for flere typer effektiviseringer som vil gjøre tilbudet rimeligere for klientene. •

BERGEN

Vektlegger muligheten for fleksibilitet

— Å jobbe i et større miljø, der man har flere å diskutere og spille på lag med, gir en trygghet både for en selv og for klientene, og også for den faglige utviklingen, mener Sebastian Fohlin Apelsest (30).

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: PAUL S. AMUNDSEN

Han tror at mange unge advokater tenker på samme måte, og at det derfor vil bli flere advokatkontorer av en viss størrelse fremover, at flere vil bli spesialiserte, og at mange prosesser vil bli digitalisert.

Han er advokat i Stiegler Advokatfirma, som regnes som ett av de største fullservice-firmaene i Bergen, med over tjue advokater.

— Vi er i den særposisjonen at vi ved vårt kontor både har forretningsjus og strafferett på ett og samme sted. Det tenker jeg er en av fordelene med å jobbe i Bergen, sier Apelsest.

Han begynte i firmaet i januar i år.

— Det som appellerte til meg, er at firmaet har et veldig stort spenn av fagområder, og gir advokatene mulighet til spesialisering. Nå er jeg i en fase der det vurderes hvilken faggruppe jeg skal tilhøre. Vi har både offentlige og private klienter, og jobber med alt fra transaksjoner og større bedriftskunder til strafferett og barnevern, sier han.

VIL IKKE STÅ STILLE

Han setter stor pris på å få forsøke seg på mange fagfelt.

— Jeg synes strafferetten er spennende, fordi man får innsikt i en helt annen hverdag enn den man selv er vant med, og det er litt action. Men jeg synes også at eiendomstvister er et interessant fagområde, og også arbeidsrett.

Han har ikke lyst til å stå på stedet hvil.

— Faglig utvikling er viktig. Trivselsfaktoren er et annet moment som er avgjørende for min arbeidssituasjon. Som advokat tilbringer man fort en del tid på jobb, så hyggelige kolleger er en god valuta.

Unge advokater har som folk flest et bevisst forhold til at penger er en faktor man ikke kommer utenom, mener han, men tror ikke folk velger fagområde etter lommeboken.

— Det viktige er å finne det man liker å jobbe med.

LIKER OPPLEVELSER UTE

Som flere av de andre unge advokatene Advokatbladet har

snakket med, tror han at balanse mellom jobb og fritid blir viktige verdier for advokatbransjen fremover.

— Jeg tror flere unge er bevisste på dette. For min del har jeg vektlagt muligheten for fleksibilitet både i valg av denne arbeidsplassen og min forrige. For meg bør arbeidsplassen både være et hyggelig sted med flinke folk, men også gi mulighet for en sunn balanse mellom jobb og fritid. Jeg er veldig glad i friluftsliv, sier han.

Familien hans har et gammelt gårdshus på Stadlandet, kjent som et surfeparadis, der han av og til har hjemmekontor.

— I perioder er det selvsagt nødvendig å jobbe mye, så når det åpner seg en mulighet til fri, er det kjekt å fylle livet med litt opplevelser. Jeg skal ikke skryte på meg at jeg surfer veldig mye, men noen turer blir det jo. •

”
For meg bør arbeidsplassen både være et hyggelig sted med flinke folk, men også gi mulighet for en sunn balanse mellom jobb og fritid.

TRONDHEIM

- Gode fremtidsutsikter motiverer mest

Thomas Hoff Myhr og June Falk-Larssen ser frem til å kunne ønske yngre advokater i Trøndelag velkommen til sosiale samlinger.

Allmennpraktiserende advokatfirmaer vil ikke falle fra, men på sikt vil dreiningen mot mer spesialkompetanse blir enda klarere, tror to unge advokater i Trondheim. De motiveres av spennende oppgaver, lyse muligheter og god lønn.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD FOTO: THOR NIELSEN

For min del gjelder det å gi gass nå. Min samboer har avfunnet seg med at det blir mye jobb til tider. Det er viktig å ta vare på klientporteføljen, og å ta en middag ute innimellom også. Jeg trives med et høyt tempo, og å omgås klienter, og er

klar over at det tar tid å bygge opp porteføljen, sier Thomas Hoff Myhr (28).

Han er advokat i Advokatfirmaet Kolbjørnsen Cyvin i Trondheim, der han er spesialisert innen forretningsjuridiske spørsmål og entrepriser. Han er også leder av Yngre Advokater i Trøndelag krets.

— Våre klienter vil ofte ha advokater med lokal forankring, og anbefaler oss videre til sine kontakter, sier Myhr.

Mange av prosessene firmaet hans er involvert i skjer opp mot med de store advokatfirmaene, som Schjødt, Thommessen og Wikborg Rein. Han ser flere fordeler ved å forhandle med Oslo-advokatene.

— Det er mye lettere å forholde seg til noen som jobber med de samme rettsområdene. Da får vi

”

Å ha spesialkompetanse innenfor nisjer vil være viktig fremover. I tillegg må man være oppdatert på, og helst ligge i forkant av digitale løsninger.

holdt et godt tempo, og slipper å henge oss opp i mindre detaljer.

VIL GI GASS NÅ

— Å ha spesialkompetanse innenfor nisjer vil være viktig fremover. I tillegg må man være oppdatert på, og helst ligge i forkant av digitale løsninger, sier Myhr.

Helt siden han var liten har det vært prat om forretningsdrift rundt middagsbordet hjemme.

— Jeg er oppvokst i en familiebedrift, så vi snakket ofte om business og økonomi i oppveksten. Min plan har alltid vært å bli forretningsadvokat.

Familieselskapet er Realinvest, et investerings-selskap som blant annet investerer i eiendom, eiendomsforvaltning, handel, kjøpesenterdrift, hotelldrift og prosjektutvikling.

GØY Å SKAPE RESULTATER

Advokat June Falk-Larssen (31) er nestleder i Yngre Advokater Trøndelag og advokat i Bjerkan Stav Advokatfirma, der det jobber oppimot tretti advokater. Hun arbeider i hovedsak med konkurs, i tillegg til arve-, skifte- og familierett.

— Jeg skal snart få barn nummer to. Heldigvis kan jeg legge opp dagene litt som jeg selv ønsker, særlig når jeg ikke skal i retten. Det handler om å være strukturert, og å få jobben gjort. Hvis man har lyst, får man det til, sier hun.

Både hun og Myhr mener at det er interessante saker, utfordringer og fremtidsutsikter som er de sentrale motivasjonsfaktorene.

— Det er viktig å oppleve at man får betalt for det man legger ned, og ha mulighet til å skape resultatene selv, sier Falk-Larssen.

— Å være med og skape verdier er det jeg synes er gøy, fremfor bare å krangle om forhistorien. Lønn er en motivasjonsfaktor, men mer sentralt er interessante saker og utfordringer tidlig i karrieren. Lønn får en som fortjent, sier Myhr. •

— Å balansere jobb og privatliv gjør det enklere å jobbe som advokat i det lange løp, mener Robin Brauti.

Vil ha tid til fritid

Det vekket oppsikt da Robin Pedersen Brauti (29) ble utnevnt til partner. Finansavisen omtalte ham som landets yngste.

Han ble partner som 27-åring. Nå jobber han for å få møterett i Høyesterett. Brauti er ekspert på erstatning, personskader og forsikringsrett i Advokatfirmaet Nidaros.

— Selvfølgelig er det veldig hyggelig å bli trukket frem i en slik sammenheng, men det er ikke noe jeg tenker mye over til daglig, sier Brauti.

Han stortrives i jobben, og mener det er nøkkelen til suksess i ung alder.

— Jeg fattet tidlig interesse for dette fagområdet på studiet. Det handler om å kunne jussen man jobber med ut i fingerspissene. Da slipper man å bruke mye tid på å lære masse nytt hver gang. Jeg bruker nok mindre tid på ti nye personskadesaker enn jeg ville brukt på én skatterettsak, sier Brauti.

Selv om han ble partner i ung alder, har han fremdeles klare mål på karrierestigen.

— Jeg jobber for å få møterett i Høyesterett. Å ha en sak der var en veldig artig erfaring, selv om det var tøft da det sto på.

Det siste året er Brauti blitt mer bevisst på å balansere jobb og fritid.

— I de første fire årene mine som advokat var jeg opptatt av å arbeide så mye som mulig, og det var veldig artig. Men i det siste er jeg blitt mer opptatt av å få tid til fritidsaktiviteter også.

DELER ERFARINGER

Selv liker Brauti, som tidligere var aktiv alpinist på toppnivå, å gå på langrenn, toppturer og å spille golf.

— Jeg kan sitte og tenke på en sak, finne frem til jussen på Lovdata, fordi det er noe jeg virkelig har lyst å finne ut av — ikke fordi jeg føler jeg må jobbe, påpeker Brauti.

Han råder unge advokater til å prioritere faglige og sosiale samlinger.

— Yngre Advokater i Trøndelag har et samarbeid med domstolen der vi får møte dommerne i en annen setting. Når man har møtt dem før, blir det mye mindre skummelt å skulle treffe dem i retten senere, sier Brauti. •

TROMSØ

– Lettere å klatre oppover karrierestigen

– På mange måter er det enklere å gjøre karriere som advokat nå enn før, mener advokat Anna-Maria Feodoroff (30) i Tromsø. Hun er tospråklig og i gang med å skape sin egen nisje mot det finske markedet.

TEKST: NINA SCHMIDT

Aнна-Maria Feodoroff har en litt uvanlig bakgrunn: Hun vokste opp i Finland, med en far som er østsamisk og utøvende reindriftssame, og en mor som er finsk og jobber som sykepleier. Allerede fra barnsben av ble hun opptatt av rettferdighet og at man skal ha lønn for strevet.

– Jeg hadde ambisjoner om å studere fra jeg var ganske liten, og juss ble et naturlig valg, forteller Feodoroff.

I ungdomsårene flyttet hun med moren til Skibotn i Troms, og har beholdt sterke bånd til Finland.

– Som flerkulturell opplever jeg at det åpner seg muligheter, og jeg har hele tiden hatt en tanke om at jeg må utnytte den finske bakgrunnen min, uten at jeg har hatt en klar plan. Det er veldig mange finner i Norge som har behov for bistand på sitt eget morsmål, om alt fra arbeidskonflikter til arvetviser, og finske selskaper som trenger bistand. Mange saker er henvist fra den finske ambassaden. Vi er bare to advokater som snakker finsk i Norge, og vi har samarbeidet, forteller Feodoroff.

Hun jobber i Advokatfirmaet Haagensen & Bakkelund som hun beskriver som et lite nisjefirma som jobber blant annet med entrepris og fast eiendom, kontraktsrett, kommunal- og forvalt-

På toppetur i Rørvika i Lofoten.

ningsrett, samt med barnevernrett, arbeidsrett, og arv og skifte.

– Det finske markedet er blitt en liten nisje for meg som omfatter mange fagfelt innen jussen, men jeg er jo fortsatt veldig tidlig i karrieren, det er bare ett år siden jeg fikk bevillingen. Men jeg opplever at jeg begynner å få egne

”
Terskelen er relativt lav for å forlate en arbeidsplass om man ikke trives.

klienter som kommer til meg nettopp fordi jeg snakker finsk, uavhengig av hvor de holder til.

LETTERE Å KLATRE

At veldig mye informasjon er lett tilgjengelig, og at man som jurist har mange valgmuligheter, gjør at dagens unge advokater lettere kan klatre opp karrierestigen, mener hun.

– Dessuten er terskelen relativt lav for å forlate en arbeidsplass om man ikke trives. Jeg tror også det er enklere for kvinner å gjøre karriere nå som søkelyset på en god balanse mellom ar-

beid og fritid er større, sier Feodoroff.

En sterk trend for fremtidens advokatbransje er et økt fokus på bærekraft og nettopp balanse mellom ens eget personlige liv og jobben, mener hun.

– Man jobber mye i perioder, og det kommer arbeidstopper da klokken ikke bestemmer når arbeidsdagen er over. Men så kan man til gjengjeld flekse, og har man behov for mandag eller fredag fri, så tar man det. Denne friheten under ansvar er viktig for mange, tror jeg.

FRYKTER IKKE KONKURRANSE

I Tromsø har både tingretten og Hålogaland lagmannsrett hatt lyd- og bildeopptak siden 2016.

– Her tas det opptak i tingretten som spilles av i lagmannsretten. Min oppfatning er at dette fungerer bra, og at det gjør rettsprosessene mer effektive. Mitt inntrykk er at det er mye lettere for unge advokater å tilpasse seg digitaliseringsprosesser, sier Feodoroff.

Den kommende advokatloven og en eventuell opphevelse av rettsrådsmonopolet med dertil hørende ny konkurranse, har ikke vært noe stort samtaletema blant advokater i Tromsø, forteller hun.

– Jeg har inntrykk av at advokater i Tromsø har mer enn nok å gjøre, og folk er flinke til å henvise saker til hverandre. •

— JU\$NYTT —

Nr. 3/2021

Fagsidene er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, **Per Racin Fosmark**. Han har over 25 års erfaring som advokat, og har møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker. Han skriver også merknader i Lovdata.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

Barnevernsrett: Tre nye HR-dommer om samvær

Høyesterett avsa 2. mars 2021 tre viktige, enstemmige dommer som gir en god og grundig veiledning for fastsettelsen av samvær i barnevernssaker. «Prinsippdommen» er **HR-2021-474-A**. Høyesterett presenterer de rettslige utgangspunktene for fastsettelsen av samværet i avsnitt 33-42 med en oppsummering avsnitt 43-51.

Det fremgår at den endelige samværløsningen skal, etter at de ulike hensynene er vurdert og avveid, være i samsvar med barnets beste. Førstvoterende har i avsnitt 43 gitt følgende anvisning for denne avveiningen:

«Så lenge målsettingen om gjenforening ikke er oppgitt, må det fastsettes så mye samvær som det er mulig å gi uten å tilsidesette hensynet til barnets beste. Selv om det ikke kan oppstilles et absolutt minstenivå, jf. HR-2020-662-S avsnitt 134, er et så begrenset samvær som tre til seks ganger i året i utgangspunktet ikke egnet til å ivareta målet om å legge til rette for å

styrke og utvikle båndene mellom foreldre og barn. Samvær i så begrenset omfang må være nødvendig ut fra hensynet til barnets beste.»

Det er også verdt å merke seg avsnitt 47-48: «For det første blir det i rettspraksis skilt mellom saker der målsettingen om gjenforening mellom biologiske foreldre og barn fremdeles står ved lag, og saker der man ikke lenger ser gjenforening som mulig. Jeg viser eksempelvis til HR-2020-661-S avsnitt 144.

Selv om det må trekkes et slikt skille, går det ikke noen skarp grense. Det vil være en glidende overgang mellom tilfelle hvor det er klart at barna skal tilbake til biologiske foreldre innen kort tid, og til saker der tilbakeføring er urealistisk i alle fall på kort sikt. Om man står i den ene eller andre situasjonen, vil avhenge av hvordan forholdene utvikler seg.

Samværsomfanget kan derfor ikke alene styres av hvordan man vurderer mål-

settingen om gjenforening, jf. HR-2020-661-S avsnitt 145. Der hensynet til barnet klart tilsier et begrenset samvær med foreldrene, kan man ikke se bort fra dette ut fra en overordnet og generell målsetting om gjenforening.»

I avsnitt 52-56 redegjør førstvoterende generelt for relevante momenter ved den konkrete vurderingen.

De to andre dommene - **HR-2021-475-A** og **HR-2021-476-A** - følger opp det som fremgår av prinsippdommen. I sak HR-2021-475-A avsnitt 41-46 drøfter førstvoterende særlig betydningen av minoritetsbarns rett til kulturutøvelse. Det vil falle for langt her å gå nærmere inn på dommene. Men dommene er viktige for alle som kommer bort i fastsettelse av samvær i barnevernssaker.

Dommene i alle tre saker: Jens Edvin A. Skoghøy, Ragnhild Noer, Arne Ringnes, Cecilie Østensen Berglund og Kine Steinsvik.

Straffeprosess: Nedsettelse av salær til bistandsadvokat som følge av oppnevning av koordinerende bistandsadvokat

Høyesteretts ankeutvalg har i kjennelse 19. februar 2021 - **HR-2021-360-U** - slått fast at oppnevning av koordinerende bistandsadvokat innebærer redusert behov for tilstedeværelse under hovedforhandlingen for øvrige bistandsadvokater.

Tingretten hadde satt ned salæret for

tilstedeværelse under hovedforhandlingen for tre bistandsadvokater, jf. salærforskriften § 7, under henvisning til at det var oppnevnt koordinerende bistandsadvokater i saken, jf. straffeprosessloven § 107 h.

Lagmannsretten forkastet anken og viste til at tingretten hadde lagt føringer

for hvilke oppgaver de koordinerende bistandsadvokatene skulle utføre på vegne av de øvrige. Tilstedeværelse i det omfang som det var krevd betaling for, var da ikke nødvendig. Dette var en riktig rettsoppfatning, og adgangen til å sette ned et honorar etter salærforskriften § 7 gjelder også i et tilfelle som dette.

Endringslover

(Ikke midl. lover på grunn av Covid-19)

1. MARS 2021

Arbeids- og sosialdepartementet

LOV-2020-12-18-140 om endringer i folketrygdloven (utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon), §§ 3-24 og 3-25.

LOV-2020-12-18-143 om endringer i EØS-arbeidstakarlova, § 1. Lovens tittel lyder nå: «Lov om fri rørsle av arbeidstakarar inn- anfor EØS mv. (EØS-arbeidstakarlova)».

12. MARS 2021

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

LOV-2021-03-12-8 om endringer i valgloven (assistanse ved stemming). Velgere med psykiske eller fysiske funksjonsned- settelser og som trenger hjelp til å stemme, gis rett til selv å peke ut en hjelper. Kravet om at en valgfunksjonær også skal være med i valgavsluttet er opphevet. Plikten til å stå på liste ved stortingsvalg er opphevet, jf. Grunnloven § 63 første ledd bokstav c.

Dersom en person ikke ønsker å stå på en valgliste, er det til- strekkelig for fritak at personen har avgitt en skriftlig erklæring om dette, jf. valgloven § 3-2 første ledd bokstav c. Dermed er valgloven i samsvar med endringene som er gjort i Grunnloven.

Kunnskapsdepartementet

LOV-2021-03-12-10 om endringer i statsborgerloven (tap av statsborgerskap av hensyn til grunnleggende nasjonale in- teresser), særlig **ny § 26 b**. Departementet kan av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser treffe vedtak om tap av statsborgerskap for en person som også har annet stats- borgerskap, og som har utvist en fremferd som kan tilsi at vedkommende sterkt vil skade slike interesser. Norsk stats- borgerskap kan ikke tapes på grunnlag av fremferd før fylte 18 år. Fremferd begått før fylte 18 år kan vektlegges senere i en samlet fremtidsrettet risikovurdering. Staten skal bære alle kostnader med saken dersom det reises søksmål om gyldig- heten av departementets vedtak.

Olje- og energidepartementet

LOV-2021-03-12-11 endringer i energiloven (endringer om funk- sjonelt skille for nettforetak), § 4-7. Ved lov 27. mai 2016 nr. 18 om endringer i energiloven (skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet mv.) ble det innført strengere krav til selskapsmes- sig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virk- somhet. Endringen trådte i kraft 1. januar 2021. Endringene nå

innebærer at nettforetak med 10.000 eller færre nettkunder unn- tas fra kravet om funksjonelt skille. Kravet om funksjonelt skille innebærer at personer i ledelsen i et nettselskap ikke kan delta i ledelsen i andre deler av et energikonsern.

1. APRIL 2021

Justis- og beredskapsdepartementet

LOV-2020-12-21-173 om endringer i domstolloven. Dette gjel- der domstolstrukturen. Det er 19. mars 2021 fastsatt en ny for- skrift om fordeling av saker i rettskretser med flere rettssteder, jf. FOR-2021-03-19-762. Den skal sikre at rettssaker fortsatt blir behandlet på det lokale rettsstedet, men åpner for at sa- ker kan bli flyttet til andre rettssteder i rettskretsen ved lang saksbehandlingstid, hvis begge partene samtykker. Når den nye domstolstrukturen trer i kraft, blir alle de faste rettsstede- ne videreført, samtidig som rettskretsene utvides. Endringene i domstolstrukturen skal skje i fire puljer.

LOV-2021-03-05-6 om endringer i straffeloven **§ 253 første ledd - tvangsekteskap**. Man kan straffes med inntil seks års fengsel hvis man ved vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press tvinger noen til å inngå ekteskap eller en «*ekteskapslignende forbindelse*».

I vurderingen av om det foreligger en ekteskapslignende forbin- delse skal det legges vekt på om forbindelsen er varig, oppleves som bindende og etablerer rettigheter og plikter mellom parte- ne av rettslig, religiøs, sosial eller kulturell karakter.

LOV-2021-03-26-15 om endringer i straffegjennomføringslo- ven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen, bruk av pust- og bevegelsessensor i fengselsceller mv.).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

LOV-2021-03-26-16 om endringer i boligbyggelagsloven, bo- rettslagsloven og eierseksjonsloven (digitale møter, elektronisk kommunikasjon mv.). Nå kan borettslag og sameier også etter pandemien gjennomføre digitale årsmøter og generalforsamlin- ger. For å sikre beboerne som av ulike årsaker ikke er på digitale plattformer, er det en lovbestemt rett til å reservere seg mot å motta informasjon på e-post. Styrene får også en plikt til å sikre at alle som ønsker å delta på årsmøter og generalforsamlinger, får deltatt på egnet vis – uavhengig av digital kompetanse og tilgang på digitale verktøy.

Strafferett: Straffenivået for hasj og kokain

Høyesteretts ankeutvalg har i be- slutning 2. februar 2021 (begrunnet ankenektelse) – **HR-2021-192-U** – bekreftet at fengsel i omtrent fem år er riktig straffenivå for befatning med omkring 60 kilo hasj eller forsøk på dette, og at det for omkring 50 kilo

er tale om salg, jf. HR-2018-486-A avsnitt 9 til 13 (avsnitt 17). For befat- ning med omkring 96 gram kokain er utgangspunktet omkring ett års feng- sel, jf. HR-2013-947-A avsnitt 10 med videre henvisning til Rt-2009-1045 (avsnitt 18).

Svalbard: Fra Sysselmannen til Sysselmesteren

Den kjønnsspesifikke tittelen «syssel- mannen» endres til det kjønnsnøytrale «sysselmesteren» fra 1. juli 2021. Navnet må endres i elleve lover, se Prop. 98 L (2020-2021).

Forvaltningsrett: Saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36

Sivilombudsmannen har flere uttalelser om forvaltningsloven § 36, som er viktige bidrag til forståelsen og praktiseringen av bestemmelsen om saksomkostninger. Uttalelsen – **SOM-2019-5140** – gjaldt krav om dekning av saksomkostninger i forbindelse med opphevelse av statlig re- guleringsplan for nasjonalt Utøya-minne- sted på Sørbråten i Hole kommune.

Spørsmålet var om en velforening hadde krav på å få dekket de utgiftene foreningen hadde hatt til advokat- og arkitektbistand i forbindelse med at vel- foreningen klaget den statlige regule- ringsplanen inn for ombudsmannen. Kra- vet gjaldt cirka 670.000 kroner.

Kommunal- og moderniseringsdepar- tementet avlo kravet om dekning av saksomkostninger. Det følger av forvalt- ningsloven § 36 at flere vilkår må være oppfylt for at forvaltningen skal tilkjenne dekning av saksomkostninger. Uttalelsen har interesse særlig når det gjelder parts- og nødvendighetsvilkåret.

For det første må den som fremmer kravet, være «part» i saken der vedtaket har blitt endret. Da avgjørelsen i saken ikke rettet seg mot velforeningen, var spørsmålet om beslutningen om å opp-

heve den statlige reguleringsplanen «el- lers direkte gjelder» velforeningen, jf. for- valtningsloven § 2 første ledd bokstav e). Ombudsmannen pekte på noen forhold som tilsa at partsvilkåret i § 36 var oppfylt og uttalte:

«Det er neppe tvilsomt at enkelte av velforeningens medlemmer vil ha en klar og direkte interesse i plassering (samt eventuelt omfang og utforming) av min- nestedet, og dermed den arealutnyttel- sen reguleringsplanen åpnet for. Det kan ikke utelukkes at en plassering av min- nestedet på Sørbråten kunne fått negative konsekvenser, og dermed praktisk betyd- ning for de av medlemmene i velforenin- gen som sliter mest med senvirkninger av det de har vært gjennom.

Forutsatt at velforeningen er represen- tativ for personer som er berørt på denne måten, vil foreningen kunne ses som en naturlig bærer av deres felles interesse. En velforening vil i slike tilfeller også kun- ne få en sterkere stilling ved spørsmål om klageinteresse og partsstatus, enn berør- te enkeltpersoner.»

Når det gjaldt nødvendighetsvilkåret, kom ombudsmannen til at velforenin- gens vesentlige utgifter til å klage til

ombudsmannen var nødvendige for å få opphevet planvedtaket, men ombuds- mannen tok ikke stilling til hvilke deler av det fremsatte kravet på cirka 670.000 kroner dette omfattet.

Avgjørende var om utgiftene vel- foreningen krevde å få dekket, og som eventuelt var «vesentlige», hadde vært «nødvendige» for å få endret vedtaket. Endret skjønnsutøvelse kan også føre til at vilkåret om at vedtaket er endret til gunst er oppfylt. Nødvendighetsvilkå- ret er forstått slik at det må være en viss årsakssammenheng mellom utgiftene, og det forhold at vedtaket ble endret. Årsakssammenhengen som kreves, må ikke være objektiv, men subjektiv.

”

Avgjørende var om utgiftene velforeningen krevde å få dekket, og som eventuelt var «vesentlige», hadde vært «nødvendige» for å få endret vedtaket.

Tingsrett: Tålegrensen etter servituttloven § 2

Høyesterett avsa 12. november 2020 en- stemmig dom – **HR-2020-2186-A** – som gjaldt spørsmålet om omfattende tøm- mertransport og annen kjøring i forbin- delse med skogsdrift gjennom tunet på et gårdsbruk overskred tålegrensen i servi- tuttloven § 2.

Carl Otto Løvenskiold, som eier Nord- marksgodset, har rett til å kjøre tømmer- biler og andre kjøretøy gjennom tunet på Stryken gård i forbindelse med industriell skogsdrift på hans eiendommer i Lunner kommune.

Tømmertransporten skjer både hel- ger, kvelder og netter, og den medfører støv- og støvplager for Stryken gård. Lagmannsretten var kommet til at bruken

overstiger tålegrensen i servituttloven § 2, som bestemmer at en servitutt ikke må brukes slik at den er urimelig til skade eller ulempe for eiendommen.

For at bruken ikke skal overskride tåle- grensen, hadde lagmannsretten fastsatt begrensninger på kjøring helger, kvelder og netter.

Høyesterett kom til at ulempene for Stryken gård tilsa at tålegrensen var over- skredet, jf. avsnitt 36-64. Men lagmanns- retten hadde ikke foretatt noen avveining av disse, og av begrensningene i kjøring, mot konsekvensene for Løvenskiold.

Da Høyesterett ut fra bevisene i saken ikke har tilstrekkelig grunnlag for å foreta disse vurderingene, ble lagmannsrettens

dom delvis opphevet. Høyesterett kom videre til at servituttloven § 2 gir hjemmel for å få dom for begrensninger i utøvel- sen av en servitutt når det er nødvendig for at bruken ikke skal overskride tåle- grensen, jf. avsnitt 65-74.

Da det ikke var spørsmål om endring av servitutten, men om å avklare innen- for hvilke grenser den kan utøves, kom omskipingsreglene i servituttloven §§ 5 og 6 ikke til anvendelse. I motsetning til naboloven har servituttloven heller ikke bestemmelser om retting.

Dommere: Arne Ringnes, Kine Steinsvik, Espen Bergh, Ragnhild Noer og Magnus Matningsdal.

Boligrett: Den enkelte seksjonseier kan ikke kreve retting av fellesareal etter bustadoppføringsloven § 32

Høyesterett avsa 4. mars 2021 enstemmig dom - **HR-2021-493-A Jarlso** - som gjaldt krav mot utbygger fra kjøpere av eierseksjoner om retting av mangler knyttet til asfaltdekket ved felles garasjeanlegg. Det prinsipielle spørsmålet var om én enkelt seksjonseier kan kreve retting av fellesareal, eller om slike krav må fremsettes av eierseksjonssameiets styre, eventuelt av samtlige seksjonseiere.

Det var ikke omtvistet at samtlige sameiere kunne gå sammen om å fremme krav mot utbygger om retting av mangler i fellesareal. Høyesterett kom til at den enkelte sameier ikke kunne fremsette krav om retting av fellesareal overfor utbygger (avsnitt 40-66).

Rettskildene ga ikke noe klart svar her. Ordlyden i bustadoppføringsloven § 32 trekker isolert i retning av at den enkelte seksjonseier også kan kreve retting av mangel i fellesareal. Bestemmelsen må imidlertid tolkes *innskrenkende* ved at rettingskrav fra enkeltsameiere i tilknytning til fellesarealer må holdes utenfor.

Førstvoterende la betydelig vekt på lovens bestemmelser om hva seksjonseierne har rådighet over, og hvor langt rådigheten strekker seg. Seksjonseierne har enerett til bruk av egen seksjon og rettslig rådighet over denne, jf. § 25 første ledd første punktum og § 24.

Når det gjelder fellesarealene, har enkeltsameiere ikke noen

rettslig rådighet, men kun en faktisk rådighet begrenset til å «bruke fellesarealene til det de er beregnet til eller vanligvis brukes til, og til annet som er i samsvar med tiden og forholdene», jf. § 25 første ledd andre punktum.

En rett for seksjonseieren til å kreve utbedring av mangler ved fellesareal, ville i realiteten innebære at vedkommende fikk en større råderett enn det loven åpner for. Dersom den enkelte sameier skulle kunne fremme slike krav, oppstår også spørsmål om det avgjørende skal være hvem som kommer først, eller om kravene må samordnes hvis flere sameiere fremmer krav.

Utbygger kan under enhver omstendighet ikke dømmes til å rette på ulike måter. Høyesterett drøftet også betydningen av styrets samtykke (avsnitt 67-71), men kom til at seksjonseier ikke kan kreve retting av mangler i fellesarealet selv om styret samtykker til dette.

Konklusjon: Et krav om at utbygger skal rette mangler i fellesareal, må fremmes av styret, eventuelt av samtlige seksjonseiere i fellesskap. Men merk at Høyesterett tok ikke stilling til om løsningen kunne blitt en annen der retting praktisk sett bare hadde berørt de sameierne som hadde fremmet kravet.

Dommere: Aage Thor Falkanger, Kristin Normann, Per Erik Bergsjø, Wenche Elizabeth Arntzen og Erik Thyness.

Strafferett: Skatteamnesti skal i utgangspunktet bare tillegges virkning ved valg av strafferettslig reaksjon for skatteyters eget skattesvik

Høyesterett avsa 4. mars 2021 dom (dissens 3-2) - **HR-2021-494-A** - som gjaldt spørsmålet om den strafferettslige virkningen av skatteamnesti også omfatter andre lovbrudd enn skatte- og avgiftsunndragelser.

En mann var dømt for skattesvik, regnskapsovertredelser og utferdigelse av uriktige dokumenter som var egnet som bevis for å oppnå skatte- eller avgiftsmessige fordeler. Han hadde begjært frivillig retting og oppfylte dermed vilkårene for skatteamnesti i **skatteforvaltningsloven § 14-4 bokstav d**.

Flertallet (Per Erik Bergsjø, Wenche Elizabeth Arntzen og Aage Thor Falkanger) mente at skatteamnestiet bare kunne få betydning for skattesviket (avsnitt17-31). Det kunne ikke være avgjørende at de ulike lovbruddene var tett sammenvevde. Flertallet konkluderte slik avsnitt 31:

«Oppsummert mener jeg [Bergsjø] etter dette at skatteamnesti som det klare utgangspunktet bare skal tillegges virkning ved valg av strafferettslig reaksjon for skattyterens eget skattesvik. Den praksis som har utviklet seg med å idømme straffutmålingsutsettelse for skattesvik, kan ikke gis anvendelse på overtredelse av andre straffebud, selv ikke hvis disse overtredelsene henger nært sammen med skatte- eller avgiftsunndragelsene.

Rt-2012-1288 gir et eksempel på at amnestiet under spesielle omstendigheter kan få betydning også for medvirkning til andres skatte- og avgiftsunndragelser. Om det helt unntaksvis kan tenkes at et amnesti gis rekkevidde også for andre lovbrudd, finner jeg ikke grunn til å gå inn på slik denne saken ligger an.»

Det avgjørende for flertallet var den

nære sammenhengen mellom skatteamnesti og tilleggsskatt, retts tekniske hensyn og at de ulike straffebudene verner ulike interesser.

Mindretallet (Erik Thyness og Kristin Normann) kom til at ordningen med skatteamnesti i forbindelse med frivillig retting måtte omfatte alle tiltalepostene i saken (avsnitt 38-46). Mindretallet la særlig vekt på hensynet til skatteyterens berettigede forventninger og skatteamnestiets effektivitet.

Flertallet mente at skatteamnestiet bare kunne få betydning for skattesviket.

Sivilprosess: Salærfastsettelse for fagkyndige meddommere

Høyesteretts ankeutvalg har i kjennelse 16. mars 2021 - **HR-2021-581-U** - bemerkninger til salærfastsettelse for fagkyndig meddommer og tolkningen av rettsgebyrfskriften § 1-4.

Lagmannsretten hadde i en entreprisesak godkjent en arbeidsoppgave fra en sivilingeniør med 52 timers arbeid og en timepris på 1650 kroner, til sammen 85.800 kroner. Som pensjonert yrkesaktiv brukte sivilingeniøren mye tid som fagkyndig meddommer i forskjellige saker.

Ankeutvalget kunne ikke se at lagmannsrettens beslutning var basert på gal forståelse av rettsgebyrfskriften § 1-4. Det fremgår av § 1-4 andre ledd at retten kan lempe på kravet til legitimasjon såfremt tapet sannsynliggjøres på annen måte og særlige grunner tilsier det.

Det ble vist til Justisdepartementets rundskriv G-1998-29 side 62. Ankeutvalget uttalte i avsnitt 13:

«Utvalget viser til at domstolene har behov for å få eksperter til å tjenestegjøre som fagkyndige meddommere. Når vedkommende meddommer er selvstendig næringsdrivende og regelmessig utfører tilsvarende oppdrag, må kravet til dokumentasjon av tapt arbeidsfortjeneste kunne anses oppfylt ved fremleggelse av arbeidsoppgave og angivelse av en timepris som retten etter en skjønnsmessig vurdering finner forsvarlig, hensatt blant annet til det honorarnivå som normalt anvendes for slike oppdrag.»

Tvangsfullbyrdelse: Opphevelse av gjeldsordning

Høyesteretts enstemmige, prinsipielle kjennelse i avdeling 15. februar 2021 - **HR-2021-300-A** - gjaldt begjæring om opphevelse av frivillig gjeldsordning og reiste særlig spørsmål om forståelsen av vilkåret «uredelighet» i gjeldsordningsloven § 6-2 tredje ledd.

Bakgrunnen for saken var at skyldneren hadde hatt høyere inntekt enn hva som var lagt til grunn i avtalen, og skyldneren ble også dømt til fengsel for grove bedragerier. En fordringshaver fremsatte begjæring om opphevelse av gjeldsordningen, mens skyldneren fremmet et endringsforslag. Hverken tingretten eller lagmannsretten fant grunnlag for å oppheve gjeldsordningen eller endre denne.

Etter § 6-2 tredje ledd kan en gjeldsordning oppheves dersom skyldneren har gjort seg skyldig i «uredelighet». Høyesterett har en grundig drøftelse av vilkåret «uredelighet», og konkluderte avsnitt 57-58:

«Oppsummert legger jeg [Østensen Berglund] derfor til grunn at vilkåret «uredelighet» i gjeldsordningsloven § 6-2 tredje ledd, lest i sammenheng med lovens formål og reelle hensyn, favner vidt, men likevel slik at uredeligheten må knytte seg til handlinger eller unnlatelser som med rimelighet kan sies å ha

Strafferett: Straffbart å gi sovepille til barn på overnattingsbesøk

Høyesteretts enstemmige dom 16. mars 2021 - **HR-2021-580-A** - slår fast at det å gi et barn på overnattingsbesøk sovemedisin, for å fremkalle søvn ved leggetid, rammes av straffeloven § 273 om kroppsskade.

Det er straffbart å fremkalle bevisstløshet eller «liknende tilstand hos en annen». Domfelte hadde ved tre anledninger gitt sovepille til et barn som var på overnattingsbesøk hos datteren, slik at hun sovnet.

Søvn er en «liknende tilstand» som bevisstløshet i straffeloven § 273s forstand. Det setter den andre ufrivillig i en hjelpeløs og sårbar situasjon, noe som faller inn under ordlyden i straffebudet. Høyesterett uttalte avsnitt 35 og 36:

«I foreliggende sak er fornærmede et barn som var på overnattingsbesøk i en annen familie. Å hjelpe et barn som er på besøk til å finne ro og klare å sovne selv ved leggetid, for eksempel ved vuggesang, høytlesning, varme drikker eller andre tradisjonelle «innsovningsteknikker», er klart ikke rettsstridig, og derfor heller ikke straffbart etter § 273.

Noe annet er på eget initiativ å gi et barn som er på overnattingsbesøk, sovepiller. Det er da ikke tale om å hjelpe barnet til å finne ro slik at det klarer å sovne, men å fremkalle søvnen ved å påvirke kroppens funksjoner. I vår sak er det benyttet farmasøytiske spesialpreparater som dessuten har ukjent virkning på barn.»

Anken over lovanvendelsen ble forkastet, og lagmannsrettens dom på fengsel i 75 dager ble stående.

Dommere: Hilde Indreberg, Wilhelm Matheson, Henrik Bull, Per Erik Bergsjø og Ingvald Falch.

Arverett: Norske domstolers domsmyndighet i arvetvister under privat skifte med internasjonale forgreninger

Høyesteretts enstemmige kjennelse i avdeling 15. februar 2021 - **HR-2021-291-A** - har slått fast at det ikke gjelder et ulovfestet prinsipp om at arvetvister under privat skifte skal anlegges for domstolen i det landet avdøde sist hadde sin bopel. Bakgrunnen for saken i korthet:

Arvelater døde i 2009 på Gran Canaria. Han var norsk statsborger med registrert bosted i Sveits. Han etterlot seg en betydelig formue. Midlene var hovedsakelig plassert i fast eiendom i Norge og i utenlandske banker, særlig i Luxembourg og Sveits.

Spørsmålet var om en testamentsarving bosatt i Sør-Afrika kunne anlegge søksmål ved Oslo tingrett mot testametsarvinger bosatt i Norge. Han krevde dom for at den testamentariske disposisjonen til fordel for ham var gyldig.

Den klare hovedregel er at tilknytningskravet i tvisteloven § 4-3 første ledd er oppfylt når det foreligger vernetting i Norge. Har saksøkte alminnelig vernetting her etter tvisteloven § 4-4, skal det «mye

til» - særskilt grunn - for å unnta saken fra norsk domsmyndighet, jf. Rt-2013-1089 og Rt-2012-1951 avsnitt 88.

I rent nasjonale tvister om arv og testament følger vernetingsreglene i skifteprosessen et tosporet system basert på skillet mellom offentlig og privat skifte. Dette fremgikk tidligere av skifteloven § 8 andre ledd første punktum (offentlig skifte) og de ordinære prosessreglene i tvisteloven § 4-4 eller § 4-5 sjette ledd (privat skifte).

Dette tosporede systemet er videreført i arveloven 2019: Vernetingsregler for alle offentlige deler av skiftebehandlingen fremgår av arveloven 2019 § 84. For tvister under privat skifte gjelder arveloven 2019 § 126 andre ledd, som viser til reglene i tvisteloven.

Den nå opphevede skifteloven § 8 andre ledd om at offentlig skiftebehandling skal foretas der avdøde sist hadde bopel, gjaldt direkte bare forholdet mellom norske domstoler. Men bestemmelsen utrykte også et prinsipp som regulerer forholdet mellom

norske og utenlandske domsmyndighet i skiftesaker, jf. Rt-1999-1333 (side 1336).

Det er nå også forutsatt i arveloven 2019 § 85 andre ledd at tvister under offentlig skifte i utgangspunktet hører under domstolen i det landet avdøde sist hadde sitt bosted.

For Høyesterett var imidlertid spørsmålet om dette skifterettslige domisilprinsippet også kom til anvendelse på arvetvister som oppstår under privat dødsboskifte med internasjonale forgreninger som i denne saken.

Høyesterett fant ikke grunnlag for å etablere et slikt ulovfestet internasjonalt domisilprinsipp i norsk rett. Vernetingsreglene er utpreget positivrettslige, og hensynet til internasjonal rettsenhet gjør seg ikke gjeldende på samme måte som for eksempel ved spørsmål om lovvalg.

Dommere: Toril Marie Øie, Ragnhild Noer, Wenche Elizabeth Arntzen, Erik Thyness og Kine Steinsvik.

Pengekravsrett: Foreldelse av erstatningskrav som følge av manglende innbetaling av arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgiften fastsettes ordinært av den avgiftspliktige selv, jf. skatteforvaltningsloven § 9-1 og § 9-2. Den forfaller til betaling annenhver måned, jf. § 10-10. Skattemyndighetene kan endre en uriktig egenfastsetting etter § 12-1, eventuelt ved skjønn etter § 12-2.

Forfallstidspunktet for avgiftskrav fastsatt etter endring, er tre uker fra vedtaket ble sendt den avgiftspliktige, jf. § 10-53. Staten blir påført et økonomisk tap når det er klart at arbeidsgiveravgiften ikke vil bli betalt, for eksempel når det avgiftspliktige selskapet er konkurs.

Høyesteretts dom 9. mars 2021 - **HR-2021-530-A** - gjaldt statens krav om erstatning mot tidligere styreleder i et bemanningsselskap for manglende innbetaling av arbeidsgiveravgift. Spørsmålet var om foreldelsesfristen først begynner å løpe når skattemyndighetene har truffet endringsvedtak mot selskapet i en situasjon der selskapet har gått konkurs. Høyesterett kom under dissens 3-2 til at kravet mot styreleder var foreldet.

Foreldelsesfristens utgangspunkt reguleres av foreldelsesloven § 9 første ledd første punktum. Foreldelsesfristen løper fra det tidspunkt skadelidte fikk eller burde skaffet seg kunnskap om de konkrete økonomiske skadevirkningene han er – eller vil bli – påført som følge av den ansvarsbetingende handlingen.

Skadelidtes kunnskap må for øvrig omfatte alle vilkårene for erstatningsansvar, men skadens omfang behøver ikke være klarlagt i detalj, jf. Viggo Hagstrøm og Are Stenvik, Erstatningsrett, 2. utgave 2019, side 603–604.

Flertallet (Wenche Elizabeth Arntzen, Erik Thyness og Bergljot Webster) kom til at foreldelsesfristen etter foreldelsesloven § 9 kan begynne å løpe selv om det ikke foreligger et endringsvedtak i tilfeller der det avgiftspliktige selskapet har gått konkurs, eller det av andre grunner er på det rene at selskapet er ute av stand til å gjøre opp avgiftskravet (avsnitt 53).

Man kan merke seg at flertallet ikke gikk inn på situasjonen der det er utsikt til delvis dekning fra den avgiftspliktige eller dennes konkursbo (avsnitt 54). Foreldelsesfristens utgangspunkt må uansett bero på en konkret vurdering av det aktuelle saksforholdet.

Mindretallet (Kine Steinsvik og Cecilie Østensen Berglund) mente at det økonomiske tapet for staten ikke oppstod før det var truffet endringsvedtak mot selskapet. Kravet mot styreleder var da ikke foreldet. Mindretallet la vekt på at det ikke vil være avklart om staten påføres et tap som kan kreves dekket på erstatningsgrunnlag hos andre enn avgiftssubjektet, før vedtak om avgiftsfastsetting er truffet, og beløpet er forsøkt innfordret hos avgiftssubjektet selv.

Det er ikke omfanget av tapet som blir klargjort ved vedtaket, men om et tap vil oppstå. Noen foreldelsesfrist kan derfor ikke begynne å løpe for et slikt subsidiært erstatningskrav før et fastsettingsvedtak er truffet (avsnitt 72). Det var ikke grunnlag for å oppstille et annet fristutgangspunkt for foreldelsesfristen i tilfeller der avgiftssubjektet for eksempel går konkurs slik at den ansvarlige for avgiften ikke vil kunne betale.

JUS – Juristenes utdanningsenter

Snart tid for Advokatenes fagdager!

De to tradisjonelle kursdagene er komprimert til én lærerik fagdag. Les mer på advokatenesfagdager.no. Og husk at på jus.no er din etterutdanning alltid tilgjengelig. Når du deltar på et webinar eller livestreamkurs, har du tilgang til opptaket i 180 dager, eller så lenge du er abonnent på JUS Digital.

INTERNASJONAL SKATTERETT - NYHETER OG TRENDER

Oversikt over sentrale regelendringer og dommer de siste årene innenfor direkte skatt, herunder norske regler, norske og utenlandske dommer, nyheter innenfor EØS og EU, og sentrale endringer i OECDs kommentarer.

Livestream: 19. april **Pris:** 4150 kroner

DET ÅRLIGE KURSET I OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Fokus på dybdeanalyser av enkelte særlig viktige problemstillinger knyttet til regelverket, og oppdatering av det siste års retts- og KOFA-praksis.

Livestream: 22. april **Pris:** 4300 kroner

DEN ÅRLIGE OPPHAVSRETTS DAGEN

Aktuelle spørsmål som tar sikte på å holde deltakerne oppdatert innen rettsutviklingen. Arrangeres i samarbeid med Opphavsrettsforeningen.

Tid: 6. mai **Sted:** Oslo / **Livestream** **Pris:** 4300 kroner

ADVOKATENES FAGDAGER

Velg mellom fagstolpene arbeidsrett, familie- og arverett, næringseiendom, selskapsrett og forsvarerkurset. Få også med deg foredrag om virtuelle forhandlinger med Robert Bordone fra Harvard.

Tid: 27. mai **Sted:** Oslo / **Livestream** **Pris:** 5800 kroner

Advokatenes fagdager arrangeres av Advokatforeningen og JUS, her ved Merete Smith og Torbjørn Buer.

Forfatter: Anne Robberstad
Forlag: Universitetsforlaget
Antall sider: 224
Pris: 599 kroner

Hvem har bevisbyrden?

«Boken inneholder den første store norske gjennomgangen i nyere tid av bevisbyrderegler i sivile saker», skriver forlaget. Innledningsvis, i kapitlet Bevisbyrde i et nøtteskall, viser forfatteren til en betraktning i en dom fra 2012 der det heter «Ved denne vurderingen

Forfattere: Jon Petter Rui, Gunnar Holm Ringen og Kristine Frivold Rørholt
Forlag: Universitetsforlaget
Antall sider: 464
Pris: 999 kroner

Hvitvaskingsloven. Lovkommentar

Boken er delt i to deler, der første del

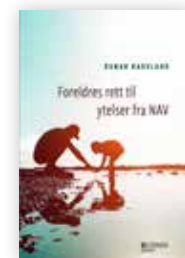

Forfatter: Borgar Høgetveit Berg
Forlag: Universitetsforlaget
Antall sider: 608
Pris: 799 kroner

Beslagsretten

Beslagsretten til kreditorane i konkurranse med rettane til tredjemann

Kort sagt behandler boken hvilke

Forfatter: Runar Narvland
Forlag: Karnov Group
Antall sider: 173
Pris: 399 kroner

Foreldres rett til ytelse fra NAV

Boken gir en oversikt over ytelsene som er tilgjengelige i ulike situasjoner

skal de vanlige bevisbyrderegler legges til grunn».

«Det jeg lurer på, er: Hvilke regler er dette? Finnes det slike regler? (...) Jeg vet rett og slett ikke hvilke regler dette er», skriver Robberstad. Det er på det rene at det her til lands er «fullt mulig å argumentere for forskjellige løsninger av bevisbyrdespørsmål. Denne bokens formål er å vise hvordan dette har vært gjort, og hvordan det kan gjøres», skriver hun videre.

Boken legger frem regler for bevisbyrde på femten ulike fagområder, blant annet erstatningskrav, arverett, avtale- og kontraktsrett, kjøpsrett, konkursrett, tingsrett, familierett, advokatrett og sivilprosess.

omhandler begrepet hvitvasking, historikken, omfanget og rettslige virkemidler mot hvitvasking, og tilsvarende om terrorfinansiering. Annen del er en kommentar til hvitvaskingsloven som trådte i kraft i oktober 2018.

Boken er rettet mot advokater og rapporteringsansvarlige i banker og finansforetak, revisorer og myndighetsorganer.

Rui er professor ved både UiB og UiT, mens Ringen og Rørholt er advokater i PwC og DNB.

verdier – formuesgoder – usikrede kreditorer kan ta beslag i. «Emnet for boka er beslagsretten til kreditorane i den «dynamiske fasen» der rettar eller formuesgode er i ferd med å skifte eigar eller rettshavar – eller har gjort det», skriver forlaget.

«Tematisk høyrer framstillinga heime i den dynamiske tingsretten, konkursretten og tvangsfullbyrdsretten.» «Beslagsretten til kreditorane blir drøfta særskilt for ulike konflikt-situasjonar, ulike rettsstiftingar, ulike formuesgode og ulike ervervsmåtar.»

for foreldre med barn og hvilke regler som gjelder for eksempel ved graviditet, fødsel eller adopsjon, sykt eller funksjonshemmet barn, ved aleneomsorg, dødsfall med mere. Den gir også praktisk informasjon over hvordan regelverket blir praktisert.

Bokens målgruppe er advokater, rettshjelpere og andre som bistår foreldre overfor NAV.

Forfatteren har lang erfaring fra trygdeetaten, blant annet som kontorsjef i Rikstrygdeverket og juridisk kyndig rettsmedlem i Trygderetten.

HVA

Nyhetsportalen gir deg nyere rettspraksis og annen ajourføring 2 ganger i året innen 12 fagområder – til sammen 48 etterutdanningstimer med kursbevis direkte strømmet til deg!

HVEM

Nyhetsportalen har medlemmer fra hele landet som arbeider med

- arbeidsrett
- sivilprosess
- forsikringsrett
- helserett
- konkursrett
- trygderett
- barnerett, familie-, arve- og skifterett
- fast eiendom og entreprise
- strafferett
- selskapsrett
- sivilprosess
- asyl- og utlendingsrett

HVORDAN

Direkte strømmet til deg – superenkel oppkobling – topp bilde og lyd – still foreleser spørsmål og få svar

NÅR

Livestreamkursene varer 2 timer og er fordelt gjennom året

I retten, møter eller av andre grunner forhindret fra å følge kurset? Ikke noe problem: Du kan se opptaket i etterkant og få med både kurstimer og kursbevis!

FOR GODT TIL Å VÆRE SANT?

er et spørsmål vi får ofte

SVARET ER: ALLE 48 KURSTIMENE FÅR DU TIL EN SAMLET PRIS AV KUN 1 X RETTSGEBYRET = KR 1199/ÅR (INGEN BINDING)

Advokatloven utsatt – usikkerhet om advokaters styreverv

Advokatloven ble ikke lagt frem i tide til å rekke å bli behandlet av Stortinget før sommeren. Årsaken er nye innspill, ifølge Justis- og beredskapsdepartementet.

TEKST: NINA SCHMIDT

Den 9. april var siste frist for regjeringen å legge frem advokatlov-proposisjonen for Stortinget, dersom den skulle behandles på regulært vis i inneværende stortingsperiode. Men proposisjonen kom ikke.

— Det er arbeidet i mange år med denne proposisjonen, og vårt rettssamfunn trenger sårt en ny, egen advokatlov. Advokatforeningen har selv nedlagt mye arbeid i å levere innspill til departementet, i det som har vært en svært god dialog de senere årene, sier leder Jon Wessel-Aas.

Advokatbladet har spurt Justis- og beredskapsdepartementet om hva forsinkelsen skyldes.

— Det har kommet flere innspill i sluttfasen av proposisjonsarbeidet som ikke ble fremsatt under høringen. I den forbindelse vil vi blant annet kalle inn til møte med Advokatforeningen. Dette har ført til at den opprinnelige fremdriftsplanen er blitt noe forskjøvet. Vi tar sikte på å fremme proposisjonen i løpet av våren, sier statssekretær Hilde Barstad i departementet.

ÅRELANG DIALOG

Høringsfristen for advokatlovutvalgets forslag gikk ut så langt tilbake som 1.

januar 2016, men Advokatforeningen har siden hatt dialog med departementet om ulike sider av lovforslaget.

I mai i fjor meldte Advokatforeningen bekymring for at deler av de advokatetiske reglene som i dag er skjønsmessige, skal lovfestes, og advarte departementet mot å gå for langt inn i detaljene ved lovfesting av de overordnede advokatetiske prinsippene.

Advokatforeningen er blant annet bekymret for lovfesting av styreverv og advokatoppdrag.

I forslaget til lovutkast fra advokatlovutvalget, foreslås det i § 22 annet ledd et nytt, absolutt forbud mot at en advokat kan påta seg advokatoppdrag for et selskap som advokaten har styreverv for.

• Ifølge RGA pkt. 2.1 må en advokat ikke påta seg oppdrag dersom det som følge av oppdraget oppstår risiko for brudd på advokatens plikt til uavhengighet.

• Advokatforeningen har også egne anbefalinger for advokater med styreverv, vedtatt av hovedstyret i 2004.

• I Anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse pkt. 11 heter det at advokaten «bør ikke» påta seg advokatoppdrag.

Jon Wessel-Aas.
Foto: Henrik Evertsson

Statssekretær Hilde Barstad (H). Foto: JD

I et innspill til departementet fra mars i år, skriver Advokatforeningen at den er «redd dette vil få uheldige og utilsiktede konsekvenser for bedrifter som ønsker å ha advokater i styrene. Særlig for små og mellomstore bedrifter, som ikke selv kan sysselsette egne advokater eller jurister internt i organisasjonen, kan det være ønskelig å ha juridisk kompetanse i styret».

— VANSKELIG FOR BEDRIFTENE

«Dersom advokatene underlegges et forbud, vil dette kunne medføre at bedriftene vil få vanskeligheter for å få den ønskede advokaten til å påta seg styrevervet. Mange advokater foretrekker å stå til rådighet for advokatoppdrag i stedet. På mindre steder med et lite næringsliv og få advokater, blir problemstillingen ytterligere satt på spissen.»

Dette gjelder også idrettslag og foreninger, understreker foreningen.

Advokatforeningen mener derfor at lovutkastet § 22 annet ledd ikke bør fremlegges, og viser til at advokaters styreverv allerede er regulert i Regler for god advokatskikk, samt i Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse. •

Vil minske klimaavtrykket

I år er mange advokatfirmaer på flyttefot, deriblant Thommessen, Schjødt, Seland Orwall, Arntzen de Besche, Haavind, Bull & Co og Hjort. Miljøsertifiseringer, gjenbruk, kildesortering og digitale løsninger skal gjøre dem grønnere i nye lokaler.

TEKST: THEA N. DAHL

Siden driften av det fysiske kontoret utgjør en vesentlig del av et advokatfirmas klimaavtrykk, har Advokatbladet spurt flere av virksomhetene hvilke grep de tar for å bli mer miljø- og klimavennlige i nye arealer.

Sommeren 2022 flytter Haavind enda nærmere Aker brygge; fra Bygdøy Allé til Haakon VII's gate 10. Gjenbruk og miljøvennlig avfallshåndtering

er blant advokatfirmaets tiltak for å bli mer bærekraftig.

— Vi jobber mot å bli klimanøytrale i 2023, og utfører årlige klimaregnskap. Vi har også opprettet et utvalg som jobber med bærekraft, forteller direktør Dyveke Hamza.

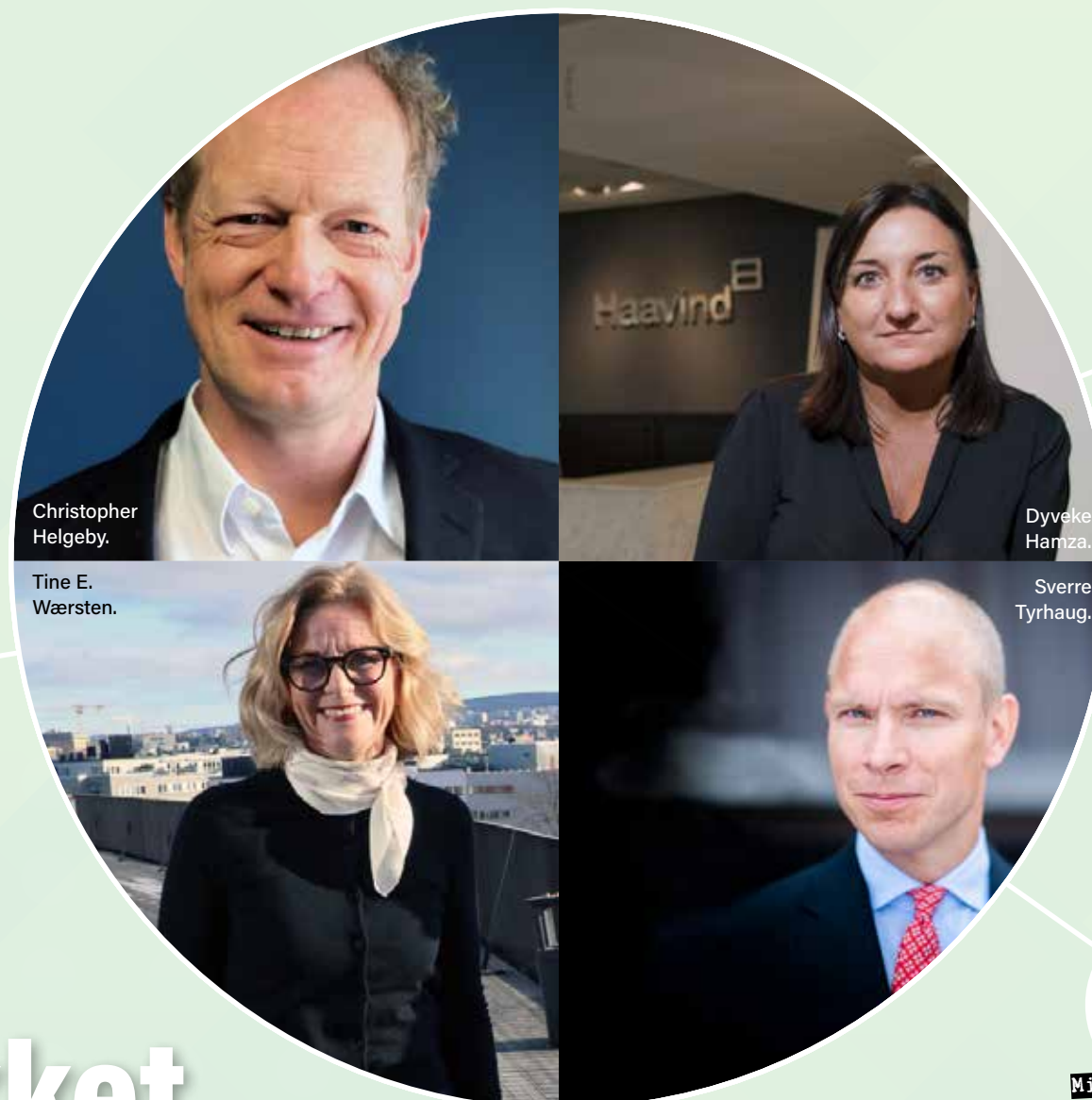
Avfallshåndtering, mer miljøvennlige innkjøp, valg av miljøbevisste leverandører og plan om å redusere reising er andre initiativer.

— Vi har også redusert bruken av papir, og er nå heldigitale i retten, sier Hamza.

BÆREKRAFTIG BYGG

Både Bull & Co, Hjort og Thommessen forteller at de flytter inn i bygg som er sertifisert som såkalt BREEAM Excellent. Det er den nest høyeste klassifiseringen man kan få for bærekraftige bygg.

Tine E. Wærsten, som er såkalt COO i Bull & Co, sier at miljø har vært en viktig faktor når firmaet til høsten flytter inn i Universitetsgata 7.

Legge til rette for økt bruk av offentlig kommunikasjon, sykkel eller beina!

”

I tillegg til klassifiseringen, er en viktig dimensjon at Tullinkvartalet har god offentlig kommunikasjon, sykkelparkering og garderobe for sykkelpendlere.

mål om å begrense reising, og stiller miljøkrav til sine leverandører.

KLIMANØYTRALT FIRMA

Etter sommeren flytter Thommessen inn VIA-bygget i Vika. Firmaet har laget et klimaregnskap for 2020, og målet er å bli et klimanøytralt advokatfirma, forteller managing partner Sverre Tyrhaug.

— Vi er klimanøytrale gjennom kjøp av sertifikater med opprinnelsesgarantier for grønn strøm og kompensering av CO₂-utslipp for reiser. Men vi ønsker ikke bare å «kjøpe oss ut» av vår miljøpåvirkning, og vil derfor jobbe aktivt for å redusere utslippene våre der vi kan, sier Tyrhaug.

Han forteller at Thommessen har innført mange tiltak, slik som gjenbruk av møbler, etablering av et internt grønt utvalg, kildesortering, redusert papirforbruk, miljø- og bærekraftskrav til leverandører og innkjøp, redusert matsvinn og flere digitale møter. •

BREEAM

BREEAM-sertifisering (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) er et miljøsertifiseringssystem som gjelder alle deler av et bygg fra materialvalg og arealbruk til energi, transport og avfall. Kravene gir føringer helt ned på detaljnivå, slik som hvor mye vann et blandebatteri gir.

Sertifiseringen gis i fem nivåer; pass, good, very good, excellent og outstanding, og er basert på dokumentert miljøprestasjon i ni kategorier; ledelse, helse- og innemiljø, energi, transport, vann, materialer, avfall, arealbruk og økologi samt forurensning.

KILDE: Byggjeneste

Tips oss om grønne saker!

Ta kontakt på redaksjonen@advokatbladet.no.

Hans Stenberg-Nilsen
anno 2021.

Faksimile fra Advokatbladets
januarutgave i 1987.

Oppfordret medlemmene til å true med oppsigelser – fikk opp salærsatsen 18 prosent

En årelang salærstrid var blant sakene som ble behørig omtalt i Advokatbladet da Hans Stenberg-Nilsen ledet Advokatforeningen på midten av 80-tallet.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Med over 1200 saker prosedert i Høyesterett mellom 1961 og 2004 er Hans Stenberg-Nilsen (90) en av Advokatforeningens mest markante ledere.

Stenberg-Nilsen ledet foreningen mellom 1985 og 1988. Fremdeles skriver han gjerne innlegg når det er saker han engasjerer seg for. Han husker godt hvilke saker som opptok Advokatforeningen og Advokatbladet under hans ledelse på midten av 80-tallet.

— En av de store sakene på representantskapsmøtet i 1984 var debatten om hvorvidt man skulle gjeninnføre høyesterettsadvokat-tittelen eller ikke. Jeg var hovedtalsmann for siden som ikke ønsket å få tittelen tilbake, sier Stenberg-Nilsen til Advokatbladet.

«Bakgrunnen for dagens diskusjon er lovendringen i 1978 hvorved skillet mellom laud og haud ble opphevet i relasjon til adgangen å fremstille seg for prøven, og høyesterettsadvokat-tittelen bortfalt. Meningen med dette var dels et ønske om å utjevne tittel-forskjellen på lang sikt. Man var klar over at nyordordningen innebar en urimelighet overfor de som etter hvert besto prøven, men fant dette likevel nødvendig», heter det i referatet fra Advokatforeningens representantskapsmøte i 1984 gjengitt i Advokatbladet.

STORT ENGASJEMENT

Debatten om høyesterettsadvokat-tittelen var nært beslektet med tilgangen til prøvesaker.

— Problemet var at det var så stor konkurranse om alle prøvesakene. Dermed var det mange flinke advokater som ikke fikk tittelen høyesterettsadvokat. Det fremsto nok litt tilfeldig hvem som fikk tildelt disse prøvesakene. Derfor vedtok vi å gå over til at man bare måtte prøve to saker fremfor tre, sier Stenberg-Nilsen, som mimrer tilbake til sterke fronter i debatten.

— Det var en del medlemmer som protesterte hardt mot at de ikke fikk ta i bruk høyesterettsadvokat-tittelen, og det betydde nok mye for en del av dem som hadde tittelen — og særlig det at ingen andre fikk samme tittel.

STEILE FRONTER

Stenberg-Nilsen trekker frem den evinnelige salærstriden som en annen viktig sak fra hans ledertid.

— Vi kjørte saken så langt vi kunne, og fikk alle medlemmene til å levere oss en oppsigelse av sine faste forsvarerverv. Med disse på hånden startet vi forhandlingene med departementet, erindrer han. 166 av 175 faste forsvarer sendte inn sine oppsigelser.

— Det var et kraftig maktmiddel vi hadde. Etter mye om og men fikk aksjonen resultater. Justisdepartementet endte med å sette opp salærsatsen fra 325 til 385 kroner, en oppgang på hele 18 prosent.

«Forhøyelsen er et lite skritt i retning av riktig salærnivå, men samtidig et stort steg frem mot en

ny dimensjon for Advokatforeningen. Advokatene har denne gang brutt en barriere og vist at man ikke tåler hva som helst. Dette må myndighetene ta hensyn til i fremtiden», skrev Stenberg-Nilsen i sin leder i januar-utgaven av Advokatbladet i 1987.

— Nå er dette nesten 35 år siden, og vi får ta striden med et smil, men det var en kjempesak for Advokatforeningen og Advokatbladet den gangen. Dessverre har det vist seg å være en sak som fremdeles kommer opp omtrent annethvert år.

— MEDDELELESBLAD

— Advokatbladet nå kontra da kan forresten nesten ikke sammenlignes. I dag er Advokatbladet blitt et interessant og bilderikt blad — det var det ikke den gangen. Da var det mest et meddelelsesblad til medlemmene, sier Stenberg-Nilsen, som var med å hente inn bladets redaktør Per Wang, som var journalist, med en bevisst tanke om å vitalisere bladet.

Selv hadde Stenberg-Nilsen sin siste høyesterettssak i 2004, en sak som omhandlet spørsmålet om Dagbladet og Aftenposten kunne straffes for å ha tatt bilder av Veronica Orderud uten samtykke på vei ut av rettslokalet etter domfellelsen i Nes herredsrett i 2001.

Han fortsatte advokatkarrieren i flere år etter dette.

— I dag vil jeg omtale meg selv som et interessert medlem av Advokatforeningen, sier 90-åringen. •

Advokatforeningens tidligere leder Hans Stenberg-Nilsen hygget seg på Advokatfesten på Taket av Steen og Strøm i 2017.

”
Det var en kjempesak for Advokatforeningen og Advokatbladet den gangen.

Riksadvokat Jørn Sigurd Maurud.
Foto: Thea N. Dahl

Riksadvokaten krever rapport om ransaking

Riksadvokaten har avklart at politiet ikke har anledning til å ransake personer som besitter narkotika til eget bruk, og heller ikke deres boliger eller mobiltelefoner.

TEKST: THEA N. DAHL

Nå har riksadvokat Jørn Sigurd Maurud også pålagt samtlige statsadvokatregioner å gjennomgå egne rutiner og kartlegge i hvilken utstrekning dagens praktisering av ransakingsreglene avviker fra føringene.

Det var i forbindelse med den planlagte og omdiskuterte rusreformen at Maurud sendte ut et rundskriv der han understreket at ransaking i saker om bruk av narkotika, må følge et relevant etterforskningsformål.

IKKE MOBIL-GJENNOMGANG

I rundskrivet klargjør han de gjeldende reglene:

«Dersom det gjøres funn av små mengder narkotika på en person vil dette typisk innebære et straffbart forhold som i hovedsak er oppklart i og med det aktuelle funn. I normaltilfeller vil det ikke være aktuelt med annen etterforsking av dette forholdet enn avhør og analyse av funnet.

”

I normaltilfeller vil det ikke være aktuelt med annen etterforsking av dette forholdet enn avhør og analyse av funnet.

Hvilken videre mistanke funnet gir grunnlag for — ikke minst med tanke på om vedkommende er involvert i salgsvirksomhet — må vurderes konkret. Er det etter omstendighetene grunn til å tro at narkotikaen er til egen bruk, vil det uten andre opplysninger ikke være grunnlag for ransaking av bolig eller gjennomgang av mistenktes mobiltelefon», skriver Maurud.

Samtlige statsadvokatregioner må nå gjennomgå egne rutiner, og vurdere praksisen for kroppslige undersøkelser i ransaker, slik som urinprøve, blodprøve eller undersøkelse av kroppens hulrom.

«Endelig ber vi om at det vurderes om det er behov for en større grad av notoritet omkring den aktuelle bruken av slike tvangsmidler», heter det i pålegget.

Statsadvokatregionenes vurderinger skal presenteres i egne rapporter som levers Riksadvokaten innen 1. oktober 2021.

«Riksadvokaten vil med utgangspunkt i dette materialet, i samråd med Politidirektoratet, vurdere om det er behov for ytterligere tiltak.»

NAKENVISITASJON PÅ BRUA

I 2010 måtte en mann som da var i 20-årene strippe for politiet på Puddefjordsbroen i Bergen fordi de mistenkte at han kjørte i ruspåvirket tilstand. En blodprøve avklarte at han var edru, ifølge Bergens Tidende.

I Stavanger i 2019 måtte tre ungdommer kle av seg nedentil for politiet etter å ha blitt tatt for å røyke hasj, ifølge Stavanger Aftenblad.

I skrivende stund har en video i sosiale medier fått mye oppmerksomhet. Den viser en mindreårig gutt som blir ransaket på åpen gate av politiet mens kameratene ser på. Også denne gutten måtte kle av seg nedentil, skriver NRK.

BT-kommentator Anne Rokkan kaller praksisen «et maktovergrep og en politiskandale av de sjeldne». •

Advokatloven er viktig, selv om den kanskje ikke blir perfekt

Om ikke lenge skal Justis- og beredskapsdepartementet presentere sitt forslag til advokatlov. Advokatforeningen ønsker forslaget velkommen.

Det ble tatt meget godt imot i Advokatforeningens styrende organer da Justisdepartementet våren 2011 meddelte oss at regjeringen ville utrede et forslag til advokatlov. Dette ble et naturlig tema på vårt kretsledermøte senere samme år, og det ble gjennomført en grundig høring i foreningens kretser. Advokatlov har senere vært tema i en rekke møter i vårt hovedstyre, i representantskapet, i kretsledermøter med mer.

Fire år senere kom *NOU 2015: 3 Advokaten i samfunnet – lov om advokater og andre som yter rettslig bistand*. Advokatforeningen har hatt et tett og godt samarbeid med departementet og de ulike regjeringene både før og etter NOU'en. Mange av våre tillitsvalgte har gitt uvurderlige bidrag i dette arbeidet.

Reglene om advokatvirksomhet er i dag lite helhetlige, og viktige rettssikkerhetsmekanismer som advokatenes uavhengighet er ikke uttrykkelig lovfestet. Dette gjør det utfordrende å orientere seg om hvilke krav som gjelder, og advokatenes rolle i rettsstaten kommer dårlig frem i lovverket. Det samme gjelder taushetsplikten, som i perioder havner under press både i advokathverdagen og i samfunnsdebatten.

Tilsyns- og disiplinærsystemet er også en utfordring med dagens advokatlovgivning. De mange organene gir en uoversiktlig og lite effektiv ordning. Det bidrar til å undergrave tilliten til systemet, og advokatstandens samlede tillit og omdømme svekkes.

Advokatforeningen har blant annet av disse grunner lenge jobbet for å få en helhetlig og sammenhengende advokatlov, med et oversiktlig og effektivt tilsyns- og disiplinærsystem. Regjeringen har varslet at det vil bli fremlagt en proposisjon i april.

Vi hadde håpet at lovproposisjonen skulle komme fredag 9. april, som var siste frist for å sikre en behandling av lovforslaget i inneværende stortingsperiode. Slik gikk det ikke, men statssekretær Hilde Barstad har uttalt til Advokatbladet at departementet tar sikte på å fremme proposisjonen i løpet av våren.

Vi tror fortsatt på et godt sluttresultat, med en

advokatlov som samler kravene for utøvelse av advokatgjerningen og rammeverket for drift av advokatvirksomhet. Og der uavhengigheten fra staten sikres på en måte som bedre imøtekommer internasjonale anbefalinger — samtidig som disiplinærsystemet er bygget opp av færre organer og gis en mer effektiv organisering. For slik er det ikke i dag.

Vi har også tro på at advokatenes taushetsplikt vil bli lovfestet, der det materielle innholdet frem-

”

Vi tror fortsatt på et godt sluttresultat, med en advokatlov som samler kravene for utøvelse av advokatgjerningen og rammeverket for drift av advokatvirksomhet.

står tydeligere, og der dette viktige rettssikkerhetsprinsippet beskyttes bedre mot lettvinnt polemikk og politisk press.

Det vil nok også komme forslag i lovproposisjonen vi liker langt dårligere, som at vilkårene for å kunne yte rettsråd sannsynligvis vil bli foreslått lempet eller fjernet. Dette er et signal vi har fått i lang tid, og som vi har argumentert imot gjennom hele lovgivningsprosessen.

Advokatforeningen har fremholdt at advokater er godt rustet til å møte konkurranse, men vi har påpekt at det rettshjelpssøkende publikum ikke alltid har reelle forutsetninger for å vurdere kvaliteten på den bistand som tilbys.

Sammen med manglende krav om tilsyns- og forsikringsordninger for eventuelle nye rettshjelpere, gjør dette oss bekymret for hvor godt en slik liberalisering vil ivareta borgernes rettssikkerhet.

Alt i alt tror vi likevel på en god modernisering av den norske advokatlovgivningen. En modernisering som er på høy tid. •

MERETE SMITH,
generalsekretær

Merete Smith

SKATTERÅDGVNING: ADVOKATSTANDEN HAR SVIKTET SITT SAMFUNNSANSVAR

Av TRYGVE HARLEM LOSNEDAH, stipendiat Senter for europarett, UiO og tidligere advokat i Hjort

Advokatsamfunnet generelt og Advokatforeningen spesielt har sviktet sitt samfunnsansvar når de har akseptert et etisk tomrom for advokaters skatterådgivning. Når krav om strengere reguleringer av skatterådgivning nå presser seg på, bør Advokatforeningen være en medspiller, ikke motspiller.

CumEx og uetisk skatterådgivning: Ulf Johannemann heter den tidligere lederen for «Global Tax»-avdelingen i det velrennomerte advokatfirmaet Freshfields, som har nesten 2000 ansatte og som markedsfører seg som «the world's oldest global lawfirm». I januar 2020 ble Johannesmann tiltalt i forbindelse med skatteskandalen CumEx-files, og i mai starter rettssaken.

CumEx-skandalen gikk i korthet ut på at advokater og finansfolk fant ut at de kunne konstruere transaksjoner som gjorde staten forpliktet til å refundere den samme innbetalte utbytteskatten to ganger.

Altså: selskapet X GmbH trekkes 1 million i skatt på aksjeutbytte. Gjennom en forretningsmessig meningsløs sirkeltransaksjon over landegrenser mellom X GmbH, Y Ltd og Z LLC, får plutselig både X og Y rett på en million hver i skatterefusjon. X går dermed i null, mens Y får 1 million i «gratis penger» fra skattekasen som de tre selskapene typisk deler likt mellom seg. Et estimat på de samlede tapene for statene er på 55 milliarder euro.

Johannemann og andre involverte i skandalen forsvarer seg med at transaksjonene i seg selv var helt lovlige, og at formålet med dem er uten betydning. Sanjay Shah, som er utpekt som hovedmannen i den danske forgreningen av CumEx-skandalen, svarte følgende i et intervju på spørsmål om han hadde

opptrådt etisk: «I haven't done nothing wrong. If anyone's to blame it should be the Danish authorities for not closing the loopholes». Det er jo også en måte å se det på.

Man skal ikke se bort fra at Johannemann får rett, og frifinnes fordi han ga råd om helt riktig skattejuss, slik også frifinnelsesgrunnlaget var i den norske Transocean-saken. I så fall viser CumEx-skandalen at det er på høy tid å etablere etiske grenser for advokaters skatterådgivning.

Advokatenes bortforklaringer: Advokatstanden har tre standardsvar når

”
Advokatstanden har tre standardsvar når advokater fra tid til annen kritiseres for sin rolle i skatteplanlegging.

advokater fra tid til annen kritiseres for sin rolle i skatteplanlegging. Det første svaret er at advokater skal avstå fra straffbar medvirkning, og forutsetter implisitt at den advokatetiske grensen går i det straffbare. Merete Smith fremhevet det straffbare i en bloggpost etter Panama Papers. Bloggposten er ett av svært få spor av temaet skatt og etikk på Advokatforeningens hjemmesider.

Det andre og tredje standardsvaret er at «vi gjør det klienten vil, så ikke identifiser klient med advokat», og «vi hjelper bare med å betale rett skatt til rett tid». Jeg synes alle tre svarene er tynne. Advokaten skal ikke identifiseres med sin klient, men skal identifiseres med sine råd. Og hva er egentlig riktig skatt til riktig tid, hvis man kan «shoppe» hvilke land man vil skatte til? Og hvis nevnte Johannemann frifinnes i CumEx-saken, har vel han bare bistått med å sikre rett skatt til rett tid?

Skatteoptimalisering eller uetisk skatteunngåelse? Men hvor går så grensen for en advokats etiske og uetiske skatterådgivning? Det finner du ikke klare svar på, selv om du leter. Advokatforeningen har ingen advokatetiske

regler, retningslinjer eller anbefalinger om skatterådgivning. Etikktutvalget har ikke gitt uttalelser om skatterådgivning. Ut fra tilgjengelige beslutninger på Lovdata, synes ikke Disiplinærnemnden å ha behandlet grensene. Sagt på en annen måte: Advokatsamfunnet generelt, og Advokatforeningen spesielt, kan ikke gi svar på hvor grensen mellom akseptabel skatteoptimalisering og uetisk, aggressiv skatteunngåelse går.

Når det ikke gis egne etiske regler for skatterådgivning, så ender det opp med at hver enkelt advokat eller hvert enkelt advokatfirma i praksis kan velge sin egen grense. Og jeg tør fremsette den påstand at når uklare etiske grenser i en konkret sak skal veies opp mot umiddelbare økonomiske interesser og insentiver, så er det lettest å velge pengene.

Reguleringer presser seg på: LuxLeaks. Panama Papers. CumEx. I alle de største skattesandalene som har truffet Europa de siste årene har advokater vært sentrale. Og i alle skandalene hevder advokatene at de ikke har gjort annet enn å følge loven. Det internasjonale samfunnets tålmodighet er i ferd med å ta slutt. I England ble «failure to prevent tax evasion» straffbart i 2017, og ytterligere reguleringer må man forvente vil komme.

I februar kom både OECD og FNs FACTI-panel med hver sin rapport om bekjempelse av internasjonal skatteunngåelse, hvor det anbefales strengere regulering av advokaters rolle. «Self-regulation has proved to be insufficient and unreliable», skriver FN-panelet. Dessverre har de helt rett.

Mens advokatstanden med rette har vært svært aktive i de mange diskusjonene som advokaters taushetsplikt i skattesaker og andre økonomiske forhold, har standen latt temaet om advokatenes skatteråd ligge som en urørt elefant i rommet.

Når diskusjonene nå presser seg på, kan Advokatforeningen så klart velge å la den foregå uten deres deltagelse, og slik trenere fremdriften. Det vil ikke være særlig nobelt, og over tid vil det neppe tjene advokatstandens interesser heller. Advokatstanden bør begynne å gjøre opp for seg, og det bør starte med å nedsette et utvalg som utreder mulige etiske regler for advokaters skatterådgivning. •

SKAL TIDENS TANN TRUMFE RETTSAVGJØRELSER?

Av ANDERS FOLKMAN, advokat i Advokatfirmaet Folkman, Grimstad

I saken til Baneheia-dømte Viggo Kristiansen kreves omkamp på et tjue år gammelt fakta-grunnlag. Det reiser visse praktiske spørsmål som synes underkommunisert.

Spiondommen Arne Treholt uttalte følgende i Aftenposten 3. juni 2004: «Mitt syn på skyldspørsmålet er det samme i dag som i 1985. Jeg ble dømt som spion på grunnlag av indisier og uten klare og håndfaste bevis.» Hans våpen- drager, advokat Harald Stabell, hoppet bukk over elementære straffeprosessuelle regler. Man holdt nasjonen i ånde med en alkoholisert svensk bilselger, som aldri tok seg bryet med å forklare seg til politiet.

Det pussige er at Treholt-dommen er en tilståelsesdom, der han blant annet tilstod å motta penger for å gi russerne opplysninger om den garnisonen jeg tjenestegjorde i på den tiden.

Historien forteller oss at vi kan stille spørsmål ved det meste — bare vi tar tiden til hjelp, og lar glemselens slør innhulle de vurderinger som ble gjort på domstidspunktet. Skal tålmodigheten erstatte rettferdighet, er det en stor risiko for rettssikkerheten.

Medier, journalister og advokater har i Baneheia-saken over så lang tid konkludert med justismord, at forklaringsmodellen blir selvdrivende. Uskyldspresumsjonen resirkuleres, for ofrene er det ingen presumpsjon. Deres sorg blir underholdning, og teknisk jus etter en grundig rettsak med rime- lig konklusjon for tjue år siden.

For ofrene, som ikke har media i ryggen, men som har minnene printet inn i hukommelsen, blir dette et rettssikkerhetsproblem.

«Norske fengsler er fulle av uskyldig dømte», er en ironisk term blant fanger, som har avfunnet seg med sin dom

og som gjør opp for seg. Uskyldspresumsjonen — prinsippet om at man anses som uskyldig til skyld er bevist — håndteres med fast hånd av påtalemyndighetene. Det har gjort at drapsmenn har gått fri.

Det vekker ikke den samme bestyrrelse i mediene, som vi nå ser i Viggo Kristiansen sin sak. For de berørte er det fullstendig ødeleggende. Det blir stille etter en frifinnelse, veldig stille. Hvilken journalist har engasjert seg for en ny sak mot en gjerningsmann som har nytt godt av fru Justitias blindhet? Skal alle med ressurser få prøvet sin sak etter tjue år basert på nåtidens teknologi som gir grunnlag for tvil om det meste?

Hva er så parallellen til Treholt-saken? Ved å trekke inn detaljer og forhold som av gode grunner hadde underordnet betydning på tidspunktet for domfellelse av Kristiansen, prøver man å skape en aura av usikkerhet — tjue år senere. Med på laget er journalister og forfattere som har interesse av å lage godt betalt sirkus.

Det som den gang fremstod som klokkeklart, forsvinner i tjue års glemsel, og kan i dag relanseres som noe helt annet. Viggo Kristiansens advokat, Arvid Sjødin, har god nytte av at de fleste av oss husker dårlig, og fyller

hukommelsen vår med nye historier og bilder.

Det såkalte sykkelbeviset er et godt eksempel. Et minne om en sykkel, fire måneder etter pågripelsen, blir nå en sannhet som skal forklare uskyld.

Som advokat er mitt håp at hukommelsen til påtalemyndigheten har lenge holdbarhet, og at rettsapparatet behandler saken på nytt. Frifinnelse vil være et rettssikkerhetsproblem. De etterlatte blir vitner til at keiseren paraderer gjennom gatene uten klær. •

”
Skal alle med ressurser få prøvet sin sak etter tjue år basert på nåtidens teknologi som gir grunnlag for tvil om det meste?

ANNONSE

Finansavisen JUS

For næringslivsfolk og advokater

Glanset fredagsmagasin med fire utgaver

Utgivelser 2021:

28. mai (18. mai)

3. september (24. august)

26. november (16. november)

(Materiellfrist i parantes)

Kontakt Caroline Reed Smith-Meyer
+47 900 15 283 // caroline.smith.meyer@hegnar.no

Finansavisen

Stillehavsadvokaten

Jeg la igjen advokatkappen, sa opp Lovdata, pakket dykkerutstyret i kofferten og resten av alt vi eier i en førtifots container som ble sendt ut på reise over alle hav, og kom hit til Vanuatu – øystaten i Sør-Stillehavet jeg ikke hadde hørt om noen få år tidligere – i januar i fjor.

TEKST OG FOTO: ANNE NESHEIM

Klovnefiskene er på favorittlisten til alle dykkere.

Her, med mer hav og koraller i hagen enn gress og blomster, har Petter, min ingeniør-ektemann og jeg, startet en ny karriere som dykkeinstruktører og eiere av en liten resort med bungalows, en restaurant og et dykkesenter.

Dette året har vi bygget opp senteret «South Pacific Memories» som etter planen skal stå ferdig til å ta imot gjester om noen få måneder.

På grunn av korona er grensene inn og ut av Vanuatu stengt, foreløpig til juli. Som ett av ytterst få land i verden uten smitteutbrudd, et svært dårlig helsevesen, og en befolkning med overrepresentasjon av diabetes type to og astma, venter vi på vaksine, som Australia og FN har forpliktet seg til å sørge for.

I mellomtiden har vi bestemt oss for å kaste oss ut i livet i det nye samfunnet vi har blitt en del av, håpe at turister kommer om ikke alt for lenge, og

Husker du ...

Nesodden-advokaten Anne Nesheim, som i 2019 solgte alt hun eide og flyttet til en øy langt sør i Stillehavet for å følge drømmen om å bygge et dykkesenter? Nå er bungalowene ved strandkanten i ferd med å reise seg. Det siste halvåret har Anne jobbet frivillig som advokat i et firma som jobber spesielt mot vold i nære relasjoner.

Petter og jeg på piknik under en lokal feiring. I midten min kollega, advokat Meresimani Markward.

ikke minst kose oss i vår blå hage; det varme, klare og spennende Stillehavet.

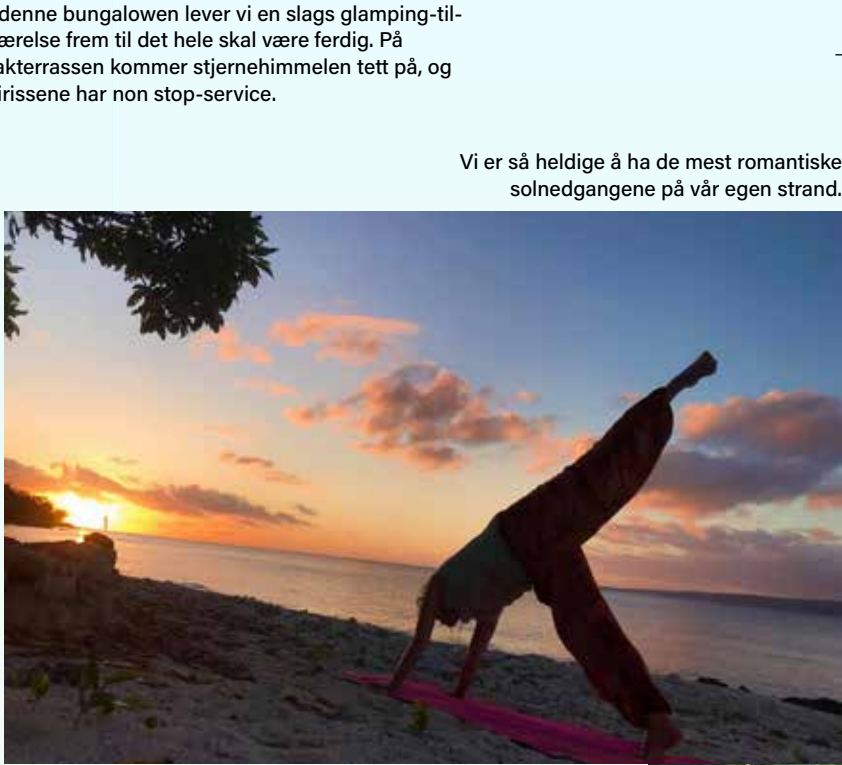
JOBBER FRIVILLIG

Min juridiske reise startet en lørdag formiddag i mai. Vi hadde møtt noen venner på kafé, og på vei hjem stakk vi innom et marked. Og der, mellom frukt og grønnsaker, kavapulver, kaffebønner, alskens varer og en masse mennesker, så Petter damen med en t-skjorte med påskriften «Free Legal Advice», og dyttet meg bort til henne med et bestemt «nå!».

Så jeg presenterte meg, og dermed: Nå jobber jeg frivillig et par ettermiddager i uken i advokatfirmaet Markwards Lawyers, en allmennpraksis som jobber spesielt med vold i nære relasjoner. Firmaet tilbyr også gratis rettshjelp, og arrangerer work-shops om familievold.

Fransipani er en av Vanuatus nasjonalplanter.

Vi er så heldige å ha de mest romantiske solnedgangene på vår egen strand.

Things to do in paradise. Her er vi ute og rir i strandkanten.

Hvert år feires «Chief Day» med opptog og fester i de store parkene.

Nå jobber jeg frivillig et par ettermiddager i uken i advokatfirmaet Markwards Lawyers

Våre gode venner, familien Markward.

Jussen her er nedarvet fra fransk og engelsk koloniherrredømme, og utfylles av vanuatisk, tradisjonell rett. Så noe er kjent landskap for en norsk advokat, mens den lokale retten er ny mark. Men det er nettopp betydningen av kulturforskjellene som er mest spennende, synes jeg.

Jeg startet min læring med lesing av dommer, og er heldig som kan tilegne meg kunnskap fra innsiden av et advokatkontor, med alt det innebærer av møter med andre advokater, dommere og administrasjon.

Jeg begynner å kunne henge med i samtaler på det lokale språket bislama, men noen dialekter er ganske vriene, så da en klient under møtet plutselig reiste seg opp og helte vann fra flasken sin på gulvet og deretter sprutet litt på min kollega og meg, ble jeg litt forskrekket. Men det viste seg at han bare velsignet oss med «hellig vann», ettersom han sverger til en tradisjonell, magisk tro.

THE CHIEF OG LOKAL JUSTIS

Tett inntil hovedveien, midt i landsbyen vi tilhører, ja, så tett at søla fra hullet i asfalten spruter inn, ligger Nakamalen, der landsbyrådet møtes.

Denne fine lagunen ligger rett bak vår eiendom.

Kava er Vanuatus nasjonaldrikk.

Uavhengighetsfeiring sammen med familien Markward. Ruben er direktør for campus ved universitet i Port Vila, Meresimani er min advokat-kollega.

Vi har mange menn som bygger her hos oss. Planene er av hardwood og er kjempetunge, og det er ikke vanlig med heisekran. Vi bygger et hovedhus med restaurant, et dykkesenter, fire bungalower og et svømmebasseng.

En lokal chief kan være den viktigste bidragsyteren til opprettelse av ro og orden.

Det er bare menn som deltar, ledet av høvdingen, the chief. Rådet tar stilling til alt fra kommunestyresaker, slik vi kjenner dem, til erstatninger, kompensasjoner og sanksjoner på straffbare handlinger. Rådet mekler også i konflikter mellom familiemedlemmer.

Denne tradisjonelle justisinnretningen løser mange saker før de eventuelt ville komme til en domstol, men det sies at rådet også hindrer saker i å komme til domstolen som definitivt ville hørt hjemme der.

Vanuatu er et øyrike bestående av mange småsamfunn med eget landsbyråd og chief. Folk har sterk tilhørighet til egen øy, og det er ikke uvanlig at folk bare aksepterer justis fra egen chief. Her hvor vi bor i «smeltedigelen» Port Vila er det chief-representanter for mange øyer, og en lokal chief kan være den viktigste bidragsyteren til opprettelse av ro og orden.

RELIGIONEN HAR STOR PLESS

Over 95 prosent av befolkningen er aktive kristne. Møter, også dem som arrangeres av offentlige instanser, både startes og avsluttes med en felles

Dette er hjørnet av det som skal bli vår lille restaurant. Vi skal ha en plass med korallsand bort til bassenget. Trærne gir skygge og bris, og på kveldene troner de over oss som en grønn katedral.

bønn. Det er bønn før lunsj, og i større møter er bønner et eget punkt på agendaen. På vårt kontor avrunder kollega Meresimani alltid våre klientmøter med bønn.

Jeg har kommet til å like disse ritualene, jeg ser at de åpner og lukker møtene med gode intensjoner. Og som alle advokater vet, er det ikke så rent lite å ta med seg i en krevende hverdag med samværsproblemer, utroskap, grensetvister, underslag, arbeidstvister, forhandlinger, eller hva det måtte være. •

– Mennene dominerer alt, unntatt arbeidslivet

Vanuatus forrige statsminister ble nylig dømt til to års betinget fengsel for å ha produsert falske bevis og løyet for retten i sin statsministerperiode.

At statsministeren - som satt ved makten til april i fjor - to ganger har gjennomført seremonier hvor han har bedt Vanuatus befolkning om unnskyldning for sine kriminelle handlinger, ble tillagt vekt.

Dommeren i saken, Gustaaf Andree Wiltens, er her som en del av et juridisk utvekslingsprosjekt med New Zealand.

– Juridisk er Vanuatu unik på flere måter. Frem til 1980 het landet Ny-Hebridene og var en delt koloni mellom England og Frankrike. Etter uavhengigheten i 1980 og staten Vanuatu ble opprettet, var det ingen innenlands rett på plass, og den franske og engelske jussen ble videreført, forteller dommer Wiltens.

Sammen med de formelle juridiske institusjonene, gjelder den tradisjonelle vanuatisk retten.

– Den blir tolket av de lokale chief'ene, som arver sin tittel, sitt landområde og autoriteten til å styre folket i sin landsby. Når landet har 83 øyer og over hundre språk, sier det seg selv at det er en enorm kompleksitet i den lokale jussen, som vi dommere må orientere oss i, sier Wiltens.

MÅ GJØRE ALT SELV

Wiltens har vært dommer i Vanuatu i tre år, og har en lang internasjonal karriere bak seg, først i Australia, så i Hong Kong.

– Her er dommeren eneansvarlig for alle saker i egen portefølje fra den kommer på bordet til dom er avsagt og alt er skrevet. Det er ingen juryordninger, det er ingen notater fra rettsmøtene, så dommeren skriver og beslutter i ensom majestet. De offentlige språkene her er engelsk og fransk, og det lokale bislama. Jeg har heldigvis en dyktig tolk som bistår meg fast, forteller han.

I dag har øystatens øverste domstol fire dommere og en domstolsleder. Wiltens er den eneste utenlandske.

Wiltens er også dommer i anke-domstolen Court of Appeal, som kommer sammen i fire årlige samlinger. Der han har bistand fra pensjonerte dommere fra Australia og New Zealand, som møter sammen med lokale dommere. Sakene forhandles med domsavsigelse samme ettermiddag.

– Kriminalitetsraten her i Vanuatu er relativt

lav, men vi har jo alvorlige saker. For eksempel er det vanlig å bære macheter i lokalsamfunnene, som del av landbruks- og skogsdriften. Du kan tenke deg skadeomfanget, dersom macheter blir brukt i sinne og affekt.

MYE FAMILIEVOLD

Dommer Wiltens er også bekymret for omfanget av familievold i øysamfunnet.

– Mennene dominerer alle arenaer, unntatt arbeidslivet. Menn drikker kava, som kan fremskynde hallusinasjoner, og når det blandes med alkohol, kan de bli raske til å kreve det de mener er sin ekteskapelige rett på hjemmebane.

Mange familier bor i mindre hus der barn, tenåringer og voksne deler soverom, og det er ikke sjelden at uakseptable seksuelle behov ender med tiltale for seksuell vold og incest, forteller han.

Den øverste domstolen reiser regelmessig ut til flere av de ytre øyene. Ofte tar de det samme knøttlille flyet som både påtale og forsvarer. Og noen ganger med mistenkte, som på returreisen er dømt og fengslet, på vei til fengsel i det samme flyet.

– Noen turer kan beskrives som ukomfortable, sier han.

Han og kona trives godt i øystaten, forteller han.

– Jeg mener at jeg fremdeles har mer å bidra med til landet. Dessuten ser både min kone og jeg at vi lærer mye om livet fra den innfødte befolkningen. De har en tålmodighet, et fravær av bekymringer for det de ser som uviktig, som for eksempel å møte punktlig, og en glede over livet, som både er smittende og lærerik. •

Dommer Gustaaf Andree Wiltens og jeg utenfor Supreme Courts kontorbygning, samme dag som øystatens tidligere statsminister fikk sin dom. Dommeren er forpliktet til å bære parykk, krage og ullkappe i varmen.

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Jon Anders Hasle
Advokatfirmaet
Hasle AS
TØNSBERG

NYINNMELDTE

Advokatfullmektiger

- Aarvik Isabelle Advokatfirma Alvheim og Hansen ANS BERGEN
Bäckström Runar Glad Advokatfirmaet Bahus AS KRISTIANSAND S
Crane Miriam Advokatfirmaet Nidaros DA TRONDHEIM
Dahl Kari Nybø Pretor Advokat AS TRONDHEIM
Eggesbø Josefine Advokatfirmaet Haavind AS OSLO
Eikeskog Marthe Deloitte Advokatfirma AS HAUGESUND
Endre Espen Advocaat Kvale Advokatfirma DA OSLO
Gaarden Ingvild Emmelie Olsen Advokatfirmaet Malm AS NARVIK
Gjeset Ida Lovise Bjerkan Stav Advokatfirma AS TRONDHEIM
Gustavsson Carl Theodor Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Halvorsen Jens Rosendahl Dalheim Rasmussen Advokatfirma ANS BERGEN
Handberg Maiken Arntzen de Besche Advokatfirma AS OSLO
Hansen Christoffer Pretor Advokat AS TRONDHEIM
Hansen Tor-Vegard Advokatfirma Eurojuris Nord AS HARSTAD
Holgersen Malin Sunde Advokatfirma Skretting AS STAVANGER
Hovde Margrethe Tranøy Deloitte Advokatfirma AS OSLO
Høines Sigurd Kluge Advokatfirma AS OSLO
Klovning Kristoffer Bjørnsen Advokatfirma AS BRYNE
Kristensen Benjamin Valentin Advokatfirmaet Grette AS OSLO
Melsom Petter Erik Kaland Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Moland Alexandra Advokatfirmaet Eriksen AS FINNSNES
Mollan Silje Bjerkan Stav Advokatfirma AS TRONDHEIM
Müller Kjærstin Marthine Advokatene Rønning og Kirkesæther AS HAMMERFEST
Nesheim Andreas Rande Advokatene Vikse, Haugland, Berge og Bachmann HAUGESUND
Nordby Karin Johanne Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Olafsen Monica Advokat Marianne Hognestad RISØR
Pedersen Erlend Osloadvokatene AS OSLO
Pedersen Iselin Helmich Osloadvokatene AS OSLO
Qadeer Faryal Advokatfirma Simonsen og Rana AS OSLO
Rudstaden Gunnar H. Advokatfirmaet Kalsnes & Nygaard AS DOKKA
Rydvang Vilde Advokatfirmaet Grette AS OSLO
Shikerin Ernst-Erik Marstrand Advokatfirma AS OSLO
Skarra Tonje Advokatfirmaet Salomon Johansen AS DRAMMEN
Skylstad Andreas Åserud Birk Advokatfirma AS BERGEN
Sohlberg Fanny Christiane Fløgstad Advokatfirmaet Grette AS OSLO
Solevåg Magnus Adviso Advokatfirma AS ÅLESUND
Steen Anders Brage Advokatfirmaet Skaun AS SANDEFJORD
Stensholt Petter Kavli Kluge Advokatfirma AS OSLO
Storm-Johannessen Anja Advokatfirmaet Schjødt AS OSLO
Younes Josef Adam Advokatfirmaet Sulland AS OSLO
Øvrebø Mats AGP Advokater AS OSLO
Fullmektig hos internadvokat
Anspach Fredrik Oslo Pensjonsforsikring AS OSLO

- Aschim Hans Jørgen Skaare FCG Norge AS OSLO
Cappelen Ingrid Meland NLR Landbruksadvokatene Trøndelag AS LEINSTRAND
Karim Mishel Ikano Bank AB, Norway Branch ASKER
Kjelland-Mørdre Einar HELP Forsikring AS OSLO
Skribeland Fredrik DNB Bank ASA, Konsernjuridisk OSLO
Stiør Marianne Andrine Finansklagenemnda OSLO
Sundberg Stina Tabita Crawford & Company (Norway) AS SANDVIKA
Vågsvær Øyvind Fremtind Forsikring AS OSLO
Fullmektig hos offentlig advokat
Bogya Emese Lujza Sykehuspartner HF, avd Skøyen OSLO
Korsmoe-Knudsen Anne-Therese Øygarden kommune RONG
Fullmektig hos organisasjonsadvokat
Aarum Steinar Gløer NHO Reiseliv OSLO
Eriksen Lars Petter Myrland Norsk Sykepleierforbund OSLO
Lihaug Adelin Navratil Redningsselskapet LYSAKER
Offentlig ansatt advokat
Aas Benedicte Trøndelag fylkeskommune, fylkesrådmannen STEINKJER
Privatpraktiserende advokater
Reilstad Dagny Advokatfirmaet Torstrup AS STAVANGER
Sandanger Eli Haver Advokatfirma AS STAVANGER
Vartdal Kjersti Lovise Advokatfirma Hald & Co DA ARENDAL

GJENINNMELDTE

Advokatfullmektiger

- Hjertholm Sigurd Advokatfirmaet Legalis AS OSLO
Munawar Zaki Ullah Advokat Veysel Ince OSLO
Stenheim Morten Advokatfirmaet Leknes AS OSLO
Fullmektig hos internadvokat
Olaussen Carina Marlen Fremtind Forsikring AS OSLO
Internadvokat
Blaauw Harald Marketer Technologies AS OSLO
Hunstad Vegard Kobro Fremtind Forsikring AS OSLO
Høyem Hallvard Janbu Willis Towers Watson AS OSLO
Jean-Hansen Giske Wiede Ernst & Young AS OSLO
Kleveland Odd-Arne Havfram AS STAVANGER
Sollund Marius DNV GL AS HØVIK
Todal Ina Wikborg Entra ASA OSLO
Offentlig ansatt advokat
Kjær Erlend Eimstad Forsvarsmateriell LILLEHAMMER
Røsgaard Ellen Birgitte Kristiansund kommune KRISTIANSUND N
Organisasjonsadvokat
Grøndal Lars Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL) OSLO
Helgevoll Eyvinn Rudjord Redningsselskapet LYSAKER
Rosnes Julie Finansklagenemnda OSLO
Privatpraktiserende advokater
Aarshheim John Erik Stiegler Advokatfirma AS BERGEN
Alfsen Harald Gorm Stiegler Advokatfirma AS BERGEN
Dalheim Cathrine KPMG Law Advokatfirma AS OSLO
Fludal Liv Graffoco Advokatfirma DA SKI
Klo Inger Karoline Advokat Klo AS TROMSØ
Ostling Espen Reidar Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Skotte Asbjørn Firma Skotte ØRSKOG
Sollund Trond Advokatfirmaet Schjødt AS OSLO
- MEDLEMMER SOM HAR ENDRET STATUS
Fra aktiv til pensjonist
Nielsen Alf ULSET

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

LF-2020-64170

Krav om prisavslag etter mangelfull rådgivning

Et advokatfirma som bistod en klient i tretten saker, hadde ikke gitt nødvendige råd om prosessrisiko, og tilpasset heller ikke omfanget av egen innsats ut fra hva som var rimelig og nødvendig i hver sak. Klienten fikk medhold i krav om prisavslag på om lag 600.000 kroner.

Dette kommer frem i en dom fra Frostating lagmannsrett fra den 23.november i fjor (LF-2020-64170).

Bakgrunnen for saken var at Advokatfirma A hadde bistått klient B i totalt 13 saker over en periode på cirka to år. Oppdragene var i hovedsak knyttet til Bs fritidsbolig.

Sakene gjaldt blant annet krav om prisavslag og erstatning mot entreprenør, tvist med forsikringsselskap etter skadeoppgjør, klage mot kommune etter byggetillatelse på naboeiendom, krav om gjenopptakelse av tidligere dom mot entreprenør, sak for jordskifteretten om grenseoppgang og flere krav mot Bs tidligere advokater.

I det alt vesentligste var det ingen av sakene som førte frem for B.

Totalt fakturerte advokatfirmaet 913.000 kroner til B i sakene. B nektet å betale for bistanden. Advokatfirmaet tok ut stevning for tingretten med krav om betaling. B fikk medhold i krav om prisavslag, og måtte betale kr 304.720 kroner i salær til advokatfirmaet, det vil si cirka en tredel av det totale salærkravet.

Advokatfirmaet anket dommen inn for lagmannsretten.

KRAV OM PRISAVSLAG

Lagmannsretten legger til grunn at en klient kan kreve prisavslag i advokatens salær hvor bistanden — utførelsen av advokatoppdraget — ikke er kontraktsmessig ut fra partenes avtale. Klienten kan også kreve reduksjon i salæret selv

om advokatbistanden er kontraktsmessig, men hvor salæret likevel framstår for høyt basert på avtalen, eller er urimelig — uforholdsmessig — ut fra en samlet vurdering av utført arbeid.

Når det gjelder den nærmere rådgivningen, legger lagmannsretten til grunn at advokater har plikt til å gi råd om prosessrisiko, slik at klienten får nødvendige forutsetninger for å gjøre seg opp en selvstendig oppfatning av

”
Bevisførselen for
lagmannsretten
underbygget videre at
advokaten hadde utvist
sviktende rådgivning
om kostnadsestimater
og kostnadsutvikling.

det rettslige skrittet som skal iverksettes. Orientering om kostnader og forventede kostnader inngår også, ifølge lagmannsretten, i denne rådgivningsplikten.

B anførte for lagmannsretten at advokaten ikke hadde gitt nødvendige råd om prosessrisikoen i sakene, og at advokaten heller ikke hadde gitt nødvendige og løpende råd om kostnadsomfanget, også i lys av hva som var rimelig og nødvendig å pådra i den enkelte sak.

Ut over skriftlig fraråding i to saker, kunne ikke lagmannsretten se at A hadde gitt nødvendig rådgivning om prosessrisiko. Heller ikke hadde advokaten gitt råd til klienten som ga klienten forutsetninger for å vurdere hensiktsmessigheten av alle prosessene. Det forelå ikke skriftlig korrespondanse som viste innholdet av slik rådgivning med tilstrekkelig klarhet. Lagmannsretten pekte på at advokaten hadde tvilsrisikoen for hvilke råd som var gitt på disse punktene.

Bevisførselen for lagmannsretten underbygget videre at advokaten hadde utvist sviktende rådgivning om kostnadsestimater og kostnadsutvikling. Oppdragsbekreftelser viste riktignok at timepris var klargjort og at salær skulle avregnes med utgangpunkt i medgått tid, men dette var ikke tilstrekkelig.

Ifølge lagmannsretten hadde advokaten plikt til å forespeile klienten for kostnadsomfanget før kostnadene påløp og underveis i oppdraget orientere klienten om kostnadsutviklingen.

Lagmannsretten kunne ikke se at dette var overholdt av advokaten. Tvert imot ble det vesentligste av salæret i sakene fakturert helt mot slutten av alle oppdragene. At B hadde svak personlig økonomi, forsterket også advokatens rådgivningsplikt, ifølge lagmannsretten.

Lagmannsretten var enig med tingretten i at B hadde krav på prisavslag. Anken fra advokatfirmaet ble dermed forkastet. Klienten ble tilkjent sakskostnader med 220.000 kroner for lagmannsretten og 231.587 kroner for tingretten. Dommen er rettskraftig. •

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 7. mai. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT ROBERTO BJØRINGSØY har sluttet i Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz AS i Ørsta og begynt i Advokatfirmaet Bjøringsøy & Skulstad i Indre Arna.

ADVOKAT EIRIK RUDI har sluttet i TYR Advokatfirma AS i Drammen og begynt i Fulford Pettersen & Co Advokatfirma AS i Drammen.

ADVOKAT ANE KALLMYR LERHEIM har sluttet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo og begynt i Kahoot! AS i Oslo.

ADVOKAT BENT J. SYVERSEN har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Oslo og begynt i Computas AS i Oslo.

ADVOKAT TROND STANG har sluttet i Advokatfirmaet Schjødt AS i Oslo og startet opp Advokat Trond Stang AS i Oslo.

ADVOKAT OLAV VIKØREN har sluttet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo og startet opp Advokat Olav Vikøren på Snarøya.

ADVOKAT MARTIN HUGO STARBERG har sluttet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo og begynt i Storebrand Asset Management AS i Lysaker.

ADVOKAT RAGNHILD NAKLING har sluttet i Advokatfirma Storeng, Beck & Due Lund AS (SBDL) i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Ræder AS i Oslo.

ADVOKATFULLMEKTIG NANNA W. CHRISTENSEN har sluttet i Deloitte Advokatfirma AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS.

ADVOKAT BENGT HAADEM HOFF har sluttet i Nestor Advokatfirma i Oslo og tiltrådt som partner i Elden Advokatfirma i Oslo.

ADVOKAT ELISABETH RØD har sluttet i Borgen Advokatar i Haugesund og tiltrådt som partner i Elden Advokatfirma AS i Haugesund.

ADVOKAT KATRINE EIKESTAD har sluttet i Sparebanken Vest i Bergen og tiltrådt som partner i Elden Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT ELISABETH FLØNES har sluttet i Advokatfirmaet Strandenæs AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Berngaard AS i Oslo.

ADVOKAT THERESE LJOSDAHL har sluttet i Norges Bank i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Haavind AS i Oslo.

ADVOKAT GUNNAR NERDRUM AAGAARD har sluttet i Advokatfirmaet Nerdrum Aagaard i Oslo og tiltrådt som partner i Wahl-Larsen Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT BODIL LITLEBØ LORENZI har sluttet i Littlebø Lorenzi Advokatfirma i Asker og begynt i Advokatfirmaet Rogstad AS i Oslo.

ADVOKAT EINAR HEIBERG har sluttet i Ræder Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Bull & Co Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT CATHRIN MYRE SKRAM har sluttet i Advokat Cathrin Myre Skram AS i Ålesund og begynt i Advokator Advokatvirksomhet Drift AS i Ålesund.

ADVOKAT BERTIL MØLLER FYRILEIV har sluttet i Arntzen de Besche Advokatfirma AS i Trondheim og begynt i Newsec Basale AS i Trondheim.

ADVOKATFULLMEKTIG JARAND O. STRØMMEVOLD har sluttet i Kontoret for Voldsoffererstatning i Vardø og begynt i Advokatfirmaet Dahle AS i Fagernes.

ADVOKATFULLMEKTIG MARIT HELLEBERG har sluttet i Crawford & Company (Norway) AS i Sandvika og begynt i Finansklagenemnda i Oslo.

ADVOKAT ANDERS STORENG har sluttet i Advokatfirma DLA Piper Norway DA i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Berngaard AS i Oslo.

ADVOKAT ELINE AARSKOG har sluttet i Borgen Advokatar AS i Haugesund og startet opp Advokat Eline Aarskog på Stord.

ADVOKAT ASTRID AKSNES har sluttet i Borgen Advokatar AS i Haugesund og startet opp Advokat Astrid Aksnes på Stord.

ADVOKAT LENE HAMRE HØYENDAHL har sluttet i Tønsbergadvokatene AS i Tønsberg og startet opp Advokat Lene Høyendahl i Tønsberg.

ADVOKAT MARTIN UNNEBERG har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma AS i Oslo og begynt i Aabø-Evensen & Co Advokatfirma AS i Oslo.

- Han var en veldig respektert advokat

Flere kolleger minnes Tor Kjærvik (70) etter at han ble skutt og drept i Oslo.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD, NINA SCHMIDT OG THEA N. DAHL

Jeg vil minnes Tor Kjærvik som en solid kollega. Det har aldri vært tvil om at han var sin klients nærmeste støttespiller. Jeg opplevde han som en faglig sterk, og etisk svært grundig advokat, sier Frode Sulland, og legger til at Kjærvik alltid har stått for en stødig forsvarergjerning. Berit Reiss-Andersen beskriver Kjærviks bortgang som sjokkerende og tragisk.

— Jeg sørger over tapet av en god kollega som jeg har kjent i mer enn 35 år. Tor Kjærvik var en veldig respektert advokat, både av kolleger og i domstolene. Ikke minst var klientene glade i ham, minnes hun.

— Han stod virkelig på for dem, men han hadde en stille måte å gjøre seg bemerket på. Han var personlig beskjedent, og kunne være litt lukket. Likevel var han alltid en veldig raus og imøtekommende kollega. Det var alltid hyggelig å være sammen med Tor i retten.

- ANERKJENT OG DYKTIG

Dette er en dyp tragedie, ikke bare for familien, men også for fagmiljøet, mener Forsvarergruppens leder Marius Dietrichson.

— I Tor Kjærvik hadde klientene en høyt respektert advokat som alltid ble lyttet til, sier han.

Kjærvik var en anerkjent og dyktig advokat, med et langt virke i rettsstatens tjeneste, sier Advokatforeningens leder, Jon Wessel-Aas.

— Det er med stor sorg vi i Advokatforeningen mottar nyheten om denne tragiske hendelsen, og vår medfølelse går til Tor Kjærviks etterlatte.

SNILLEST AV ALLE

Morten Kjensli jobbet på samme kontor som Kjærvik i over tjue år, og de to var også i retten sammen på flere store saker, for eksempel i Orderud- og Langås-sakene.

— Det viktigste for min del var den varmen som han utstrålte,

Tor Kjærvik. Foto: Terje Bringedal, VG / Scanpix

te, og den lune holdningen hans. Det er den som beskriver ham best som advokat. En del advokater kan være ganske pågående og heve stemmen, men der var Tor veldig spesiell. Han lot ikke stemmen bli hørt hvis det ikke var nødvendig, sier Kjensli.

Han forteller også at Kjærvik var ett av de snilleste menneskene han har hatt med å gjøre, og at han faglig var preget av grundighet.

— Det var ikke et eneste moment han ikke vurderte, og diskutere meg seg selv og andre.

PROFILERT FORSVARER

Kjærvik, som fylte 70 tidligere i vår, var forsvarer i en lang rekke profilerte straffesaker. Deriblant Orderud-saken, hvor han forsvarte Kristin Kirkemo. Han er også kjent fra Landås-saken, NOKAS-ranet og Kristin Juel Johannessen-drapet.

Han arbeidet i firmaet Advokatene ved Tinghuset i Oslo, men startet karrieren som politifullmektig ved Romerike politidistrikt i 1978, og var en kort periode politimester i Sør-Varanger.

På slutten av 80-tallet startet han advokatpraksis i Oslo sammen med Fridtjof Feydt, Øystein Storrvik og Oscar Ihlebæk. I 1994 ble Kjærvik fast forsvarer i Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett.

Han ble bekreftet omkommet mandag 12. april. Da Advokatbladet gikk i trykken var Kjærviks sønn (36) pågrepet og siktet for drapet, samt for drapsforsøk på Kjærviks samboer. •

Book demo på adviser.no

Få morgendagens løsning i dag

Advisor247 Advokat håndterer hele klientreisen.

Bransjens ledende fagsystem for lønnsom, effektiv og systematisk kjernedrift.

adviser

t: 33 48 43 00 • salg@adviser.no • adviser.no

ALDRI KJEDELIG HOS KOMMUNEADVOKATEN

I om lag seksti år har Kongsberg kommune arbeidet for å gjøre viktige kultur-, natur- og friluftsområder bedre tilgjengelig med skikkelig vei. Å delta i prosessen som førte til en god løsning for et historisk område er noe av det mest givende advokat Knøtt Bull Hodne har jobbet med.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

For noen år siden ble Kongsberg kåret til Norges mest attraktive sted. Et forbilde for andre norske byer og tettsteder, konstaterte Distriktssenteret i 2014.

Kongsberg og Røros er Norges to eneste bergstader, en betegnelse som brukes om bysamfunn grunnlagt på gruvedrift. Kongsberg Sølvverk var Norges største bedrift i førindustriell tid. I dag er både Kongsberg Gruppen og Kongsberg Automotive blant de sytti største selskapene i Norge.

Samtidig får altså kommunen ros for å spille godt sammen med næringslivet: Bevisst utvikling, modige vedtak for sentrumshandelen, god boligutvikling og en storstilt kunnskaps- og kulturpark. Stadig ifølge Distriktssenteret den dagen Kongsberg ble utnevnt til Norges mest attraktive. Og i 2024 kan byen feire 400-årsjubileum.

Knøtt Bull Hodne er en av de fire advokatene hos kommuneadvokaten i Kongsberg. I år får hun utvidet arbeidsområde.

– I løpet av våren starter vi opp et samarbeid der vi skal serve Kongsbergregionen, forteller hun.

Regionsamarbeidet med Rollag, Nore og Uvdal, Flesberg, Hjartdal, Notodden og Tinn ble opprettet i 2005.

– Tidligere har vi bistått nabokommunene i enkeltsaker. Nå blir det et formelt samarbeid med Flesberg, Rollag, Sigdal, Tinn og Kongsberg, forteller hun.

– Hva er den største utfordringen ved å jobbe som advokat på Kongsberg?

– Jeg kan ikke se noen store utfordringer med det. Det er kjempefint å jobbe lokalt, og byen er såpass stor at vi kan fordele mellom oss om det skulle være utfordringer med habilitet.

– Og det morsomste?

– Vi arbeider med alle typer saksfelt som kommunen involveres i. Det er morsomt å få jobbe så bredt. Vi får en unik kunnskap om hvordan samfunnet fungerer, og en breddekompetanse som vi ikke ville fått dersom vi jobbet bare

innenfor ett eller noen få fagområder. Rettsområdene spenner fra kommunalrett til barnevern, helse og omsorg, personvern, oppvekst, utdanning, planlegging, entrepriser og offentlige anskaffelser. Vi jobber veldig bredt, og du vet aldri hvordan dagen blir.

– Kan du trekke frem en utviklingstrend som preger kontoret ditt nå?

– Samarbeidet i Kongsbergregionen. Vi får beholde den samme jobben, men den blir utvidet. Dette er veldig spennende, og vi gleder oss til å bli bedre kjent med de andre kommunene.

– Den største saken du har jobbet med det siste året, hva handlet den om?

– Om det er den største saken, vet jeg ikke, men en viktig sak har vært arbeidet med Knuteveien. Veien går opp til Knutefjellområdet. I dette området finner du både Barmen naturreservat og Kulturlandskapet Gruveåsen. Siden 60-tallet har kommunen forsøkt å få til et samarbeid knyttet til drift og vedlike-

hold av veien. Veien, som flere steder i seg selv er et kulturminne, er en del av Norges historie fra sølvverkstiden. Den bærer nå preg av å være svært dårlig vedlikeholdt.

– Kongsberg Sølvverk var et av Norges viktigste bergverk og et av de største sølvverkene i Europa. Dam- og rennesystemet regnes som ingeniørkunst av ypperste klasse, og er unikt for sin tid. Systemet omfatter femti dammer med åtti demninger og hele femti kilometer med vannrenner. Kulturmiljøet har høy kildeverdi, historisk verdi, sjeldenhetsverdi og opplevelsesverdi. Dette er Kongsbergs store, nære friluftsområde, med en mengde turstier og skiløyper.

– I fjor sommer la en driftig dugnadsgjeng ned mange tusen dugnadstimer for å rydde frem og redde viktige kulturminner fra gruvetiden fra å forsvinne helt. Det sier seg selv at manglende vedlikehold over så mange år medfører behov for investeringer av en viss størrelse. Alle vil ha vei, men ingen vil betale for den.

– Samarbeidet gikk trått i begynnelsen, og vi begynte via jordskifteretten. Men da partene først satte seg ned rundt samme bord, med en intensjon om å finne en løsning, begynte det å skje noe. Det ble en lengre prosess, og jeg berømmer både Norkring, Statskog og kommunen for å ha bidratt til å komme til en god løsning. Det er alltid morsomt å være med i prosesser som på en god måte løses gjennom forhandlinger. Og så gleder jeg meg til at Knuteveien blir trygg og god for alle som ønsker eller trenger å bruke bil for å besøke dette fantastiske området.

– Hvilken lov bør endres fortest mulig, og hvorfor?

– Jeg kan ikke komme på noen, men jeg synes helt prinsipielt at lover ikke skal endres fort. Jeg mener det er viktig at lover forankres godt, og at det har vært gjennomført gode høringsprosesser.

– Hva synes du om advokatlovutvalgets forslag om et søkbart, offentlig register over advokater som er felt i disiplinærsystemet?

– Det viser seg at enkelte advokater er gjengangere i disiplinærsystemet. Det kan være preventivt å ha et offentlig register. I dag er fellelser i disiplinærsystemet offentlige i fem år, og den som ønsker det, kan få informasjon etter forespørsel. At registeret blir offentlig søkbart, kan bidra til at regler for god advokatskikk følges.

– Er det utviklingstrekk i advokatyrrket som du er kritisk til?

– Nei, ikke som jeg kan komme på.

– Og trekk du synes er positive?

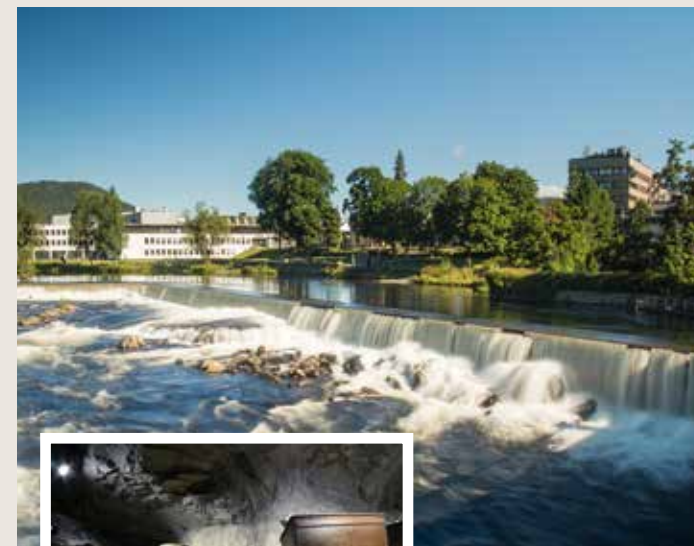
– Et større mangfold både med kjønnsfordeling og etnisitet. Det har vel også åpnet for større forståelse for at både kvinnelige og mannlige advokater har både barn og familie. Jeg tror større mangfold fører til generelt sett bedre arbeidsmiljø. Så tenker jeg at tekniske løsninger forenkler hverdagen. Selv om Aktørportalen har forbedringspotensial, så er den et godt verktøy for å få ting av gårde fort. Internett og Lovdata gjør kvaliteten bedre. Da jeg var ferdigutdannet, var det ikke nødvendigvis internett på arbeidsplassen, og i hvert fall ikke abonnement på Lovdata.

– En bok som har vært med på å forme deg?

– Norges lover er vel den boken som har bidratt til størst endring. Forskjellen på livet med og uten juridisk kunnskap er veldig stor. Men jeg leser en del, og det er vanskelig å peke på én bok. Det er stor bredde i det jeg leser, og de kan jo gjøre noe med deg selv om det er bare humor, slik som Tore Renbergs trilogi om Hillevågsgjengen. Eller Forbrytelse og straff av Dostojevskij, som skildrer en forbryters psykologi på en måte som gjør at vi som leser, tenker at tid og kultur er av liten betydning når det kommer til menneskets sinn.

– Hvilken advokat ville du helst invitere på middag, og hva ville du servert?

– Eva Joly. Hun skulle fått fjellørret med nypoteter og agurksalat. Jeg er fryktelig glad i fersk, god fisk. •

Knøtt Bull Hodne er fornøyd med resultatet av lange forhandlinger for å gjøre viktige kultur-, natur- og friluftsområder bedre tilgjengelig med skikkelig vei.

NAVN: Knøtt Bull Hodne

ALDER: 52 år

STILLING: Advokat hos kommuneadvokaten i Kongsberg.

SPESIALITET: Barnevernrett og forvaltningsrett

Skrev masteroppgave om: Barnets rett til å bli hørt i barnefordelingssaker om hvor barnet skal bo fast

FAMILIE: Gift med Jo. To barn, Vetle på 20 og Tiril på 17 år

BOSTED: Kongsberg

OPPRINNELIG FRA: Krekling i Øvre Eiker

Lengter etter løp, bankett og vinkvelder

For Therese Høyer Grimstad står savnet etter svette maratonløp med ukjente mennesker sterkere enn de fleste andre kulturelle opplevelser.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

– For meg er det idrett som står aller øverst – i den grad det kan gå inn i kulturaspektet. Både når det gjelder det å ta med barna, og å utøve idrett selv. Vi er en familie som er over gjennomsnittet sportsinteresserte, og hadde gledet oss til årets Bislett games. Nå blir ikke det noe av.

– Hva savner du mest?

– Jeg er glad i å løpe selv, for eksempel Sentrumsløpet og Oslo Maraton. Og nå kjenner jeg faktisk at savnet etter å stå på startstreken sammen med masse ukjente mennesker har begynt å komme! Jeg skulle egentlig løpe Valencia halvmaraton i fjor høst – en 40-års gave fra svigerfamilien.

– Noen TV-serier du har døyvet pandemien med?

– Jeg har akkurat sett ferdig «Kalifat» om svenske IS-jenter som dro ned til Syria. Den var både lærerik og spennende, og gjorde sterkt inntrykk. Synes også «Unorthodox» på Netflix, om en jødisk ortodoks kvinne i Brooklyn i New York som rømmer til Berlin for å leve et normalt liv, var bra. Men hos meg står gamle klassikere som «West Wing» og «Breaking Bad» fremdeles høyt. Jeg har et litt idyllisk forhold til disse seriene – om jeg ser disse igjen er det selvfølgelig mulig de viser seg å ikke være like bra som jeg husker!

– Noen guilty pleaser du lander med etter en lang dag?

– Nylig oppdag jeg at «Suits» har enda flere sesonger enn jeg trodde, så nå har jeg kommet til sesong 7.

– En realistisk skildring av din advokat-hverdag?

– Absolutt ikke – men jeg tror kanskje det er det som er deilig med den også!

– Hva slags forhold har du til true crime?

– Jeg synes det er mange gode podcaster, blant annet om Baneheia-, Birgitte Tengs-, og Therese-saken. Både fordi sakene er

Sentrumsløpet er savnet!

Serietips!

spennende i seg selv, men det gir en ekstra dimensjon når man er jurist selv. Jeg synes «Krimpodden» er flinke til å stille gode spørsmål ved bildet som skapes av slike saker i media.

– Hva med musikk?

– I bilen går det mye i sanger barna liker, men jeg har noen gode musikkopplevelser jeg husker godt. I 1997 var jeg på Michael Jackson på Valle Hovin. Jeg var under 18 år, og hadde fått streng beskjed om å ta 23-toget hjem og fikk dermed ikke med meg de siste sangene. Konserten var uansett en opplevelse for livet!

– I 2017 var jeg på Valentinesdate med mannen min på Post Malone på Rockefeller, altså før han hadde blitt en stjerne. Det var definitivt flest 18-20-åringer der, men

HVEM: Therese Høyer Grimstad
TITTEL: Advokat – fagsjef individuell arbeidsrett
ARBEIDSTED: Finans Norge
ALDER: 41 år
SIVIL STATUS: Gift, to barn
SPESIALISERING: Arbeidsrett

Podcast-tips

musikk har som kjent ingen aldersgrenser. Vi koste oss. I 2022 har jeg billetter til Karpe. Men aller mest ser jeg egentlig frem til bare det å kunne gå ut å ta et glass vin med venner igjen!

– Hvem vil du utfordre som neste advokat ut?

– Morten Rivelsrud, som er advokat i Hydro. Han er en studiekompis av meg, kan mye om så mangt og mener nok det er på tide å bli intervjuet i denne spalten.

Tror alle vil jobbe mer hjemmefra

Advokatfirmaer flest planlegger nye arbeidsmåter etter pandemien, viser en undersøkelse eiendomsmedlingsfirmaet Cushman & Wakefield gjorde blant sju hundre amerikanske advokatfirmaer i fjerde kvartal 2020.

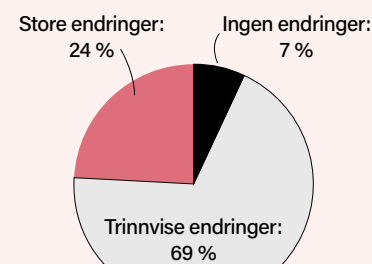
Kun sju prosent av respondentene svarte at de ikke planlegger noen endringer på arbeidsplassene sine.

Bryan Cave-partner Eric Schroeder spår at ingen vil komme fullstendig tilbake til det fysiske kontoret. Han forventer at kontoret i større grad vil bli brukt som et samlingspunkt, hvor de ansatte kan dele på rom som bookes på forhånd.

– Folk liker å jobbe eksternt, og vi er like produktive nå som vi var for et år siden, sier han til Law.com.

Firmaet er bekymret for hvordan teambygging og læringsmuligheter for yngre advokater vil bli på fremtidens hybridbaserte arbeidsplass.

– Spørsmålet blir hvordan vi skal klare å opprettholde opplevelsen av å tilhøre et fellesskap, sier Schroeder.

KILDE: Law.com

VURDERER HØYESTERETTSREFORM

Nylig ga Joe Biden presidentordre om å nedsette en tverrpolitisk kommisjon som skal vurdere om USAs høyesterett er moden for endring. Blant spørsmålene som skal vurderes er antall dommere i domstolen og hvor lenge disse kan bli sittende, skriver The Guardian. Slik det er i dag, sitter en amerikansk høyesterettsdommer på livstid.

Biden lovet allerede under valgkampen at han skulle nedsette en slik kommisjon, ifølge avisa. Demokratene har lenge ønsket å utvide dommerstaben, noe som kan åpne for å få inn flere venstreorienterte dommere. Kommisjonen består av 36 eksperter og arbeidet strekker seg over seks måneder.

Joe Biden. Foto: Wikimedia Commons/White House Photo by David Lienemann

Vil ikke snakke om helse med sjefen

International Bar Association (IBA) har gjennomført en velferdundersøkelse blant over tre tusen advokater og over 180 juridiske virksomheter over hele verden. Ifølge IBA er det grunn til global bekymring om advokaters og juristers velferd og helse. Undersøkelsen viser nemlig at disse yrkesgruppene ligger under det internasjonale gjennomsnittet for velvære om man tar utgangspunkt i WHO's måleverktøy.

- 41 prosent av respondentene svarer at de frykter for fremtidige karrieremuligheter om de diskuterer velferds- og helseutfordringer med arbeidsgiver.
- Majoriteten av respondentene mener arbeidsgiver bør gjøre mer for både å normalisere, adressere og håndtere arbeidstakernes utfordringer.
- Nesten 30 prosent svarer at det er behov for større bevissthet rundt ansattes utfordringer.
- Særlig unge arbeidstakere, kvinner, etniske minoriteter og mennesker med funksjonsnedsettelse scorer lavere på undersøkelsens velferdsindeks sammenliknet med andre grupper.

Kilde: IBA

Dansk rettssikkerhet svekket

Annenhver dansk advokat mener rettssikkerheten i landet har blitt dårligere enn det den var for fem år siden, ifølge en undersøkelse utført av Advokatsamfundet i Danmark. 74 prosent av respondentene mener rettssikkerheten har vært mer truet under koronapandemien sammenliknet med tidligere, skriver organisasjonen på sine nettsider. På spørsmål om man tror korona vil få varig betydning for danskenes rettssikkerhet, svarer 53 prosent ja.

50 år siden

PUBLISERING AV PROSESSDOKUMENTER I DAGSPRESSEN

Etter forslag fra Annæus Schjødt jr. vedtok Representantskapet i møte 20.juni 1970 sålydende uttalelse:

«Representantskapet i Den Norske Advokatforening henleder oppmerksomheten på at det i den senere tid stadig oftere er forekommet at forliksklager, stevninger og prosesskrift i verserende tvister er blitt offentliggjort i dagspressen, til dels med stort oppslag. Ikke sjelden har slik offentliggjørelse skjedd så tidlig at partenes eller andre betydelige interesser har kunnet skades, f.eks. ved offentliggjørelse av forliksklage før forliks-

megling har funnet sted eller av prosesskrift før det er gjort kjent for den annen part.

Representantskapet vil peke på den fare for utglidning som er til stede på dette felt og henstiller til medlemmene å være oppmerksomme på de skadevirkninger som for tidlig offentliggjørelse av prosessdokumenter vil kunne ha både for parter og for advokatstandens anseelse, jfr. de etiske reglers § 3.»

Fra Hovedstyrets årsberetning 1970 – 1971.

Norsk Advokatblad nummer 4, 1971

Verdens beste på rettssikkerhet

Hvert år måler The World Justice Project verdensbefolkningens opplevelse av retts-sikkerhet. I år som i fjor toppes undersøkelsen av de nordiske landene. Øverst troner Danmark tett fulgt av Norge med Finland på tredje plass og Sverige på fjerde.

DA-direktør Sven Marius Urke mener danskenes topp-plassering skyldes danskenes endringsvillighet og evne til utvikling.

- De er veldig fokuserte på brukernes behov og får mye ut av begrensede ressurser. Rettsprosessene synes enklere og raskere enn våre, og de har generelt sett en svært praktisk tilnærming til problemstillingene, sier han til DAs nettsider.

Annonseinformasjon

27000 lesere
(TNS Gallup 2019)

Annonsestørrelser	Priser
1/1 side 216x286	20.800 kr
1/2 side 176x123	15.550 kr
1/4 side 176x58/83x116	10.250 kr
1/6 side 56x23/116x58	6.025 kr

Se vår MEDIEFOLDER på advokatbladet.no/annonser

Kontakt vår annonsesælger
Salgsfabrikken AS
Jernbanevegen 13, 2260 Kirkenær

Pia Himberg
Mobil 919 03 697
pia@salgsfabrikken.no

advokatjobb.no
en tjeneste fra Advokatforeningen

ANNONSE

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte translatører gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30,
post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Translatørservice as

Oversettelse for næringslivet og offentlig sektor siden 1979

Bred erfaring og kompetanse

Kontakt oss på tlf. 95 20 96 10
eller post@translator.no

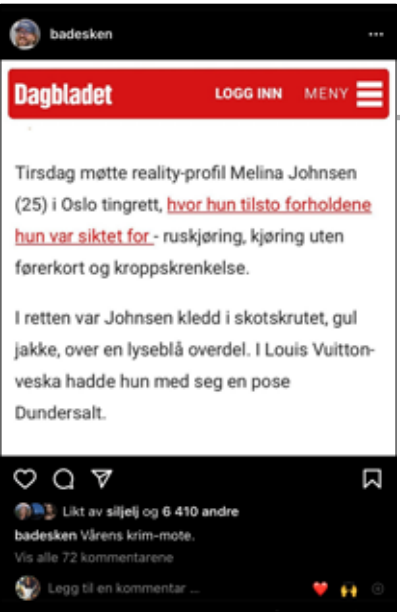
Sosiale medier

I Ræder startet firmaets skattegruppe dagen med kanelboller og spasertur i Frognerparken.

Wiersholms nyeste fullmektiger er tydeligvis svært glade i friluftslivsaktiviteter.

Realityprofil Melina Johnsen sitt antrekk i retten fikk stor oppmerksomhet.

Den tvitrende tingrettsdommeren Kim Heger lot seg inspirere av en rettssikkerhetskåring.

Førsteamanuensis John Christian Fløysvik undret seg hvilken lov som var på midten.

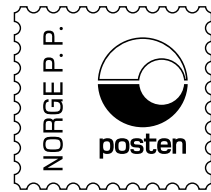
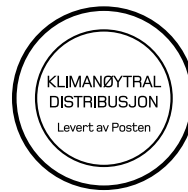
Kluges senioradvokat Sondre Loftheim Valaker flytter til Lofoten og firmaet etablerer med det et eget kontor i Svolvær.

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen **7. mai**.

Vinneren av kryssordet i nr. 2 / 2021 var
Martine J. Lund, Finnsnes.

VI GRATULERER!
Løsningsordet var **VITNE**.

Avsender:
Den norske Advokatforening
Kr. Augustsgt. 9
0164 OSLO

Vil du være en advokat
som gjør en forskjell?

Nå vil vi ha flere advokater med på
laget for å gjøre advokattjenester
tilgjengelig for alle.

